

YENİ ÇAĞ

- **J. Gonllan:** İngiltere parlâmento seçimlerinden sonra
- **F. Fűrnberrg:** Kapitalizmde ve sosyalizmde partiler
- **V. Koutski:** İdeolojik mücadelenin bazı meseleleri

I. ENTERNASYONALİN YÜZÜNCÜ YILDÖNÜMÜ

Milletlerarası ilmi toplantı

TARİHTEN SAYFALAR

Yunanistan iç savaşından çıkarılacak sonuçlar

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE SBKP Leninci genel hattı uyguluyor

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Ölümsüz savaşçılar

I

Ocak

1965

BARİŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

B u s a y c d a :

Jhon Gonllan

İngiltere Komünist Partisi İcra Komitesi Genel Sekreteri

Friedl Förnberg

Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri

Vladimir Koutski

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri

Zisis Zografos

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbüro üyesi

Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!

YENİ ÇAĞ

1
Ocak
1965

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İngiltere parlâmento seçimlerinden sonra

John Gonllan

İngilterede, geçen Ekim ayında yapılan parlâmento seçimleri, muhafazakârların 13 yıllık iktidarına son vererek Leybırıst (İşçi) Partisine zafer sağlamıştır. Böylece, şimdiye kadar, beşinci defa olarak Leybırıst hükümeti iktidara gelmiştir. Bugün parlâmentoda partilerin temsili şöyledir: Leybırıst mebuslar: 317, muhafazakârlar: 304, Liberaller: 9.

Parlâmento başkanının (muhafazakârdır) oyununu hesaba katmazsak, bu durumla Leybırıstler yalnız 4 veya 5 oy çoğunluğu sağlamaktadırlar.

Çeşitli partilere verilen genel oy sayı ve oranı şöyledir:

Leybırıst Partisi:	12.205.576 — % 44,1
Muhafazakârlar:	12.002.407 — % 43,4
Liberaller:	3.093.316 — % 11,2

Bu arada Komünist Partisinin 36 adayı da 46.532 oy sağlamıştır.

Bu seçimler 1959 yılı seçimleriyle karşılaştırıldığında, Leybırıst Partisi oylarında 11.000, Muhafazakâr Partisi oylarında 1.750.000 bir düşüş ve Liberal Parti oylarında 1.443.000 yükseliş olduğu görülmektedir.

Komünist Partisinin 1963 yılı Kongresinde, Liberallerin kaydettikleri yükselişin geçici olup olmadığı incelenmiştir. O zaman

kongrede demiştim ki: «Leybırıst Partisinin, Muhafazakâr Parti politikasına karşı sonuçlu bir alternatif ileri sürmemesi, bir kısım kötümser muhafazakâr taraftarların oylarını Liberallere vermelerine sebep olabilir. Nitekim, böyle de oldu. Liberallerin politikası «soğuk harp», ücretlerin dondurulmasına, sınıflararası uzlaşmaya dayanan, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyeti kabul etmiyen bir kapitalizm politikasıdır. Böyle olduğu halde Liberaller, Leybırıstlere olduğu kadar Muhafazakârlara da saldırıyor ve demagojik propagandalarıyla «Tory» taraftarlarını kendi taraflarına çekiyorlar. Son seçim kampanyası süresinde «Times» gazetesi Liberalleri ve «Economist» gazetesi de Leybırıstleri seçmeleri için okuyucularına tavsiyelerde bulunmuşlardır.

Bütün bunlar, Muhafazakârların iktidarına son vermiye kararlı olan seçmenler arasında bir dereceye kadar şaşkınlık yaratmıştır. Halkın seçimlere katılma oranının 1959 yılından düşük olması da, bunun sonucudur. Liberallere verilen oy sayısı yükselmiştir, ama önemsiz bir çoğunlukla iktidara gelen Leybırıstlerin oy sayısında hiçbir yükseliş olmamıştır.

Hükümetin kuruluşu

Harold Wilson, hükümetini kurarken, Leybırıst Partisi içerisindeki çeşitli akımların temsilcileri üzerinde durdu. Ama önemli mevkileri, kilit noktalarını partinin sağ kanadı temsilcilerine teslim etti. Örneği

Brown'a; Maliye, James Gollagham; Savunma, Denis Hilley'e; Çalışma, Ray Hunter ve İçişleri Bakanlığı Frank

Diğer taraftan da Taşıt İşçileri Sendikası Sekreteri olarak ücretlerin dondurulmasına karşı gelen, iç politikada ilerici tutumları savunan Frank Caseus Teknik İşler Bakanlığına getirilmiştir. Parti sol kanadından diğer bazı temsilciler de, bir sıra bakanlıklar almışlardır. Fakat hükümetin kilit noktaları sağcıların eline geçmiştir. Bundan dolayı politik alanda büyük değişikliklerin gerçekleştirilmesi için çetin savaş yürütülmesi gerekiyor.

Parlâmentoya seçilen üyeler arasında, sol kanadın birçok temsilcileri en çok oy almışlardır. Ama sol kanadın liderliğini ellerinde bulunduran unsurların, parti içerisinde radikal değişiklikler yapılması için — seçim öncesi — yürütülen savaşta isteksiz davranmalarının sonucu olarak, sol kanadın parti içi durumu zayıflamıştır.

Komünist Partisinin tutumu

Parti İcra Komitesinin seçim sonrası ilk oturumunda, Leybırıst hükümetine karşı tutumumuzun genel hatları açık olarak tanımlanmıştır. Şöyle ki:

Leybırıst Partisinin bütün taraftarları, bütün komünistler, bütün ilerici İngilizler, «Tory'lerin» tekrar iktidara gelmelerine mücadele etmemeli ve gelecek seçimlerde daha büyük yenilgiye uğramalarına çalışmalıdırlar.

Komünist Partisi, Leybırıst hükûmetinin iktidarda kalarak, halkın tekelcilere, apartıman sahiplerine karşı yaptığı savaşın başarıya ulaşmasına yardım etmesi özleminde-dir. Partimiz, hükûmetin bütün ilerici hamle ve tedbirlerini desteklemektedir. Bizim bütün tenkitlerimiz, hükûmetin güçlenmesine ve halk tarafından destek görmesine yönelecektir.

Hükûmetin alacağı şu veya bu tedbire karşı bizim tutumumuzun ölçüsü, bu tedbirlerin ne dereceye kadar işçi sınıfının ve halk kitlelerinin yararına olacağına, Muhafazakâr ve milyonerlerin çıkarlarını ne dereceye kadar inciteceğine bağlı olacaktır. Yani her şey politikanın ne olacağına, bu politika etrafında yapılacak savaşın alacağı şekle, işleyeceği yöne bağlıdır. Hükûmet, tekelcilere karşı savaş yürüttüğü ve esaslı bir politika uyguladığı derecede halk kitlelerinden destek görecektir. İşçi hareketinde solcu güçlerin birliğinin gerçekleşmesi için, Komünist Partisi mümkün olan her şeyi yapmaktadır.

Elbette, sadece bir formülün yardımıyla durum değişemez. Esas olan, her hangi yeni duruma karşı tepki göstermek, kendi köklü ve pratik politikamızı ortaya koymak, geliştirmek ve halk hareketini kendi şiarlarımız, kendi dileklerimiz etrafında birleştirmektir.

Malî kriz

İngiliz ödeme bilânçosu açığı, 1964 yılında, 800 milyon sterlin liraya yükselmiştir. Bu açığın sonucu olarak, Leybırıst hükûmeti, hayatının daha ilk haftalarında, müthiş bir malî krizin kısırcı arasında bulunmuştur.

Ödeme bilânçosundaki bu büyük açık, İngiliz emperyalizminin derin krizinden doğmuş ve 1945 yılı sonrası, bütün İngiliz hükûmetlerini darbelemiştir.

Geleneksel olarak, İngiliz emperyalizminin ödeme bilânçosunda büyük ithalât harcı vardır ki, bu, (City'nin ülke dışına yaptığı yatırımların geliri, sigorta ve denizcilik şirketlerinden toplanan paralar v.s gibi) «belirsiz veya gizli ihracat» denilen ihracat gelirleriyle kapatılmaktadır.

1945 yılından sonra İngiliz tekelci kapitali, birbirine karşıt bazı amaçlar gerçekleştirmeye yeltendi. Bunu yaparken stratejisinin temelinde şu özelemler bulunuyordu: City'i, milletlerarası malî kapital merkezi olarak elinde bulundurmak, sterlini uluslararası döviz olarak geçerli tutmak, kapital ihracına devam etmek (ki bugün

400 milyon sterlini geçmektedir) yeni sömürgecilik sistemi uygulanmak ve sömürgecilik savaşı yaparak NATO'ya karşı yükümlülüğünü yerine getirmek.

Buna paralel olarak, İngiltereyi atom gücü olan bir devlet yapmak, İngiltere endüstrisini genişletmek, Amerikan kapital yatırımlarını teşvik etmek, ve aynı zamanda sosyal sigorta sisteminin genişlemesini talep eden halk kitlelerinin gelişen baskısına karşı koymak zorunluğunda kalmıştır.

Bu politikanın sonucu olarak, İngiltere ekonomisinde büyük gerginlik meydana gelmiş, üretimde durgunluk görülmüştür. Muazzam silâhlanma masrafları yılda 2.200 milyon sterline çıkmış, askerî dış masraflar yılda 350 milyona yaklaşmış ve sosyal hizmetler geriye bırakılmıştır.

Bütün bunlar krizin doğmasına sebep olmuş ve sterlin bölgesini daraltmıştır.

Komünist Partisi seçim kampanyası süresinde, ülkenin kriz eşiğinde bulunduğunu, krizden kurtulmak için köklü tedbirler alınması gerektiğini, kapital ihracının sınırlandırılmasını, harp masraflarının azaltılmasını ve tekellere karşı etkili tedbirler uygulanmasını defalarca belirtti.

Durumun ciddi olduğuna, büyük iş adamlarının kontrolü altında olan basın da temas etti.

Örneğin, «Financial Times» o zaman şöyle yazmıştı:

«Dışta büyük masraflarımız olmasaydı, bütçe dengesi ve döviz için gereken tasarrufu yapmış olurduk. Askerî masraflar ve çeşitli dış yardımlar şeklindeki masraflarla, cari masraflarımız 2/3 nispetinde artmış, 1959 yılından 1963 yılına kadar, yılda 150 milyon sterline dayanmış ve 1964 yılının birinci yarısında % 16 daha fazla yükselmiştir. Her halde bizimde, BAD gibi, ayağımızı yroganımıza göre uzatmayı öğrenmemiz zamanı gelmiştir...»

«Times», 18 Kasım 1964 tarihli redaksiyon makalesinde şöyle yazıyordu:

«Hükümetin dış masrafları artmaktadır... Ödeme bilânçosunda bu masrafların yarattığı açık, son on yıl süresinde devamlı ve tehlikeliydi.

1952 yılında, hükümetin dış masraflarının toplamı 73 milyon sterlini bulmuş, bu yıl da 500 milyona yaklaşmıştır. (Bu artış, özellikle, geri kalmış ülkelere yapılan ekonomik yardımla izah edilmektedir. Her ihtimale karşı bu yardım daha da yükselecektir) Bütün bunlar, askerî dış masraflarımızı gözden geçirme zorunluğunu yaratmaktadır. Yalnız bu masraflar yılda 350 milyon sterlin lirayı bulmaktadır.»

«Financial Times», kapital ihracıyla ilgili 13 Kasım 1964 tarihli bir makalesinde şöyle yazmaktadır: «Ödeme bilânçosundaki açığın (800 milyon sterlini bulmaktadır) hemen hemen yarısında kapital

ihracının payı vardır. Bundan dolayı dışa kapital çıkarılmasına karşı kontrol uygulama imkânlarını araştırmamız gerekmektedir.

Bu yönde atılacak her hangi bir adımı ve kapital sınırlamanın yeni bir politik güçlük yaratabileceğini, hükümet büyük bir ciddiyetle incelemelidir. Böyle bir kontrolün son bir araç olarak kullanılması gerektiği üzerinde de düşünülmelidir.»

Hükümetin, durumun ciddiyetini niçin anlamadığını düşünmek bile zordur. Kaldı ki, bir taraftan da Leybırst Partisi liderleri seçim kampanyasında sosyal reform programı uygulama ödevini üzerlerine alıyorlardı.

Hükümet programı 3 Kasım tarihinde «Krallık Bildirisi» ile de açıklanmıştır. Bu programda, çelik endüstrisinin millileştirileceği, (toprak fiyatlarının indirilmesi için) Tarım Komsiyonu kurulacağı, Mesken Kira Kanununun kaldırılacağı ve daha birçok sosyal tedbirler alınacağı belirtiliyordu.

Birinci olağanüstü bütçeye göre, emeklilik ödenekleri artacaktır. Ama bu tedbirler ancak 1965 yılı Mart ayının başlarında uygulanacaktır. Sosyal sigortalar için, işçiler tarafından ödenen primler haftada iki şiling yükselecektir. Bununla beraber gelir vergisi artırılacak ve petrole daha fazla vergi eklenecektir. Hükümet, işçi sınıfı ve sendikalar üzerinde baskı kullanarak «gelir politikasını», «ücretlerin dondurulmasını» kabul etmiye zorlamıştır. Ekonomi Bakanı şirketlere ve çok kazançlı kapital yatırımlarına, 1965 Nisan ayında, yeni vergi sistemi uygulama meselesinin gözden geçirileceğini açıklamıştır.

Fakat bunlarla paralel olarak, Leybırst hükümeti, büyük tekellere kendileriyle işbirliği yapacağına dair teminat vermiştir. Gollokhan'ın City'e verdiği teminat, Ticaret Bakanı Chek'in Leybırst hükümetinin özel sektöre karşı kötü niyeti olmadığı ve kazançların «sıhhatli politika»nın belirtileri olduğu şeklinde açıklaması, Brawn'ın, özel sektörün gelişmesini özlemektediriz demesi, bunun örnekleridir.

Hükümetin, ödeme bilânçosuyla ilgili olarak almış olduğu ilk tedbirler önemsizdir, eskiden olduğu gibi, şimdi de sonuçsuzdur.

Hükümet büyük çapta ödünç almak için yabancı bankalara ve Milletlerarası Döviz Fonuna başvurmuştur. Ödünç almadan, ileri sürülen şartlar açıklanmamıştır. Ama bu şartlar İngiltereyi BAD-ne daha sağlam bağlarla bağlayacaktır. Bir parlamento üyesi, ihtiyarlara emeklilik ödenmesiyle ilgili dilekçe üzerinde konuşurken şöyle demiştir: «Hükümet, emekli ihtiyarları yaşama araçlarından mahrum etmekle, milletlerarası bankalara ve Milletlerarası Döviz Fonuna karşı muteber bir ekonomiye sahip olduğunu gösteremez!» Bu konuşmadan anlaşılacağı gibi, ödünç almak için, sosyal sigortalardan ke-sinti yapılması şart koşuluyor. Ama muhakkak ki ileri sürülen şart

yalnız bu değildir. Ne de olsa, ödünç olarak alınacak bu borçlar ödenecektir.

Hükümet «Ödeme bilânçosu» açığını kapatmak için, dıştan ödünç almaktan başka, ithal edilen endüstri eşyalarına % 15 ek gümrük resmi koymuştur. Bununla, ithalâtla ihracat arasındaki farkı kontrol etmek ve küçültmek ümidini beslemektedir. Bu tedbir dışta, özellikle Avrupa serbest ticaret topluluğu üyeleri üzerinde şiddetli tepki yaratmıştır. Eğer bu ek vergi yürürlükte kalırsa, cevap olarak, İngiltereden ithal edilen mallara karşı diğer ülkelerde tetbir alınacağı muhakkaktır.

Hükümet İngiliz ihracat malları için küçük bir yardım ayırmıştır. Fakat bu yardım çok küçük olduğundan durumu değiştiremez ve sonuç vermesi için uzun zamanın geçmesi gereklidir.

Bütün bunlara rağmen, sterlin üzerinde milletlerarası baskı artmıştır. Hükümet dışa akma başlıyan yabancı dövizini tekrar Londra'ya çekmek için 28 Kasım'da banka faizlerini % 5 den % 7 gibi kritik bir seviyeye yükseltmiştir. Bu, iç borçları da kapsamaktadır. Bunun sonucu küçük ve geçici olduğundan, sterlin üzerindeki baskı devam etmiştir.

En sonunda, İngiliz Bankası Amerika ve diğer ülkelere başvurmuştur. Bunun üzerine 11 ülkenin Merkez Bankaları sterlini desteklemek için, hemen 3 milyar dolar vermeyi teklif etmişlerdir.

Şimdi şöyle bir soru doğabilir: Neden milletlerarası kapital, Leybırst hükümetinin — hayatının daha ilk haftalarından — yardımına gelmiye karar vermiştir?

Mesele şu ki, sterlinin düşüşü bütün Batı kapitalist malî sistemine zincirleme yıkıcı bir etki yapabilir.

«Times», 27 Kasım tarihli makalesinde bu konuyu şöyle yorumlamıştı:

«Resmi malî çevrelerin (sterlinin krizi dolayısıyla — J. G) tepkisi sert olmuştur. Döviz ve mübadele meseleleriyle ilgi derecesi takdir edilmiştir. Sterlin, kendisiyle beraber, bütün döviz sistemini sürükleyebilirdi.»

«Gardian» gazetesinin tanınmış Amerikalı muhabiri New York'tan yolladığı «Lira nasıl kurtarıldı» başlıklı makalesinde şöyle yazmıştı: «1944 yılında Bretton Nowts (New Geboşarda meydana gelen daha geniş bir sistemin esas halkasını teşkil eden bu sistemin (kriz zamanında Batı ülkelerinin malî işbirliği — J. G) özel bir tehlike taşıdığını burada iyi anlamaktadırlar. Buradaki yüksek mevki sahibi resmi çevrelerin düşüncelerine göre, sterlin enfelâsyondan kurtulmasaydı, dünya ticareti 1931 yılında olduğu derecede darbelenmiş olacaktı.»

Böyle olmasına rağmen, açık olarak görülüyor ki, ilk olarak milletlerarası borçlanma, durumu radikal olarak değiştiremez ve kriz

problemleri tamamiyle ortadan kalkamaz. İkinci olarak, milletlerarası malî teşkilâtları, özellikle Amerikan teşkilâtları İngiltereyi malî kısıkaçlarına almışlardır ve durumu, İngiltere politikasını etkilemek, sınırlamak için kullanacaklardır.

Bunu bilinçle anlıyan İngiltere Komünist Partisi Siyasi Komitesi, İngilterenin kurtuluşu için, işçi sınıfını ve Leybırst Partisini değişik ve realist bir programı savunmaya ısrarla çağırmıştır.

Bu çağrıda şöyle denmektedir: «İçte ve dıştaki büyük iş adamları, Leybırst hükümetine programını terketmesi için baskı yapıyorlar. Oysa Leybırst Partisi bu program sayesinde seçilmiştir. Halk, hayat seviyesini korumak için savaşmalı, hükümeti, programını eksiksiz olarak uygulaması ve İngilterenin gerçekten kurtuluşu amacıyla imkân dahilindeki bütün araçları kullanması için zorlamalıdır.»

Parti çağrısı krizin esas sebeplerini belirterek, Muhafazakârların, sosyal sigorta sahasında hükümeti sabote etmek ve emekli ücretlerinin yükselişine engel olmak için — yine kendilerinin sorumlu bulunduğu — krizden faydalanmaya çalıştıklarına işaret etmektedir.

Krizin patlak verdiği bu süre, Muhafazakârlar cephesinin ileri gelen güçleri, durumu daha fazla karıştırma çabasında bulunuyorlar. Yabancı spekülâsyoncuların ve büyük İngiliz firmalarının da bu işle ilgileri vardır. Parti bildirisi, devamla, işçi hareketinin bütün tabakalarının, Leybırst hükümetini torpillemek maksadıyla giriştikleri tekelci malî baskılarına mücadele edilmeyeceği hususunda, bu tekelci grupları, uyarmaları gerektiğini açıklamaktadır. Ne var ki, hükümet böyle bir baskıya karşı savaşacağı yerde, emekliler meselesinde boyun eğmek yoluna gitmektedir. İthalât mallarına yüksek gümrük resmi koymakla, % 7 tenzilâtlı faturalarla, ancak fiyatların yükselmesine gidilir. Şimdi, yeni vergilerin, şirket kârlarına dokunmaması için prespektif hazırlanmaktadır. Hükümet ödünç olarak milletlerarası muazzam borçlar yaparken, politikasına kabaca karışılması tehlikesiyle karşılaşmaktadır.

Hükümet, — Muhafazakârların uyguladığı politikayı reddetmez ve dıştan yapılan baskıya karşı gelmezse — krizi halk yararına çözmek ve İngiltereyi kurtarmak için çok büyük güçlüklerle karşılaşacaktır.

İngiltereyi bu durumdan kurtarmak için yeni bir politika uygulanması gerektir. Partimizin çağrısına göre, bu yeni politika şu olmalıdır:

Bütün sendikalar, siyasi teşkilâtlar, fabrikalar Leybırst hareketinin yapılan baskıya karşı koymasını istemelidirler.

Hükümet, kararlı olduğunu göstererek, çizdiği programı uygulama yolunda ilerliyeceğini resmen deklâre etmelidir.

Hükümet, askeri masrafların, özellikle ülke dışına yapılan askeri masrafların kesin olarak azaltılmasını derhal hayata geçirmelidir. Hükümet, «Polâris» roketleri taşıyan denizaltılarından vazgeçmeli ve «çok taraflı atom güçlerine» hiçbir zaman katılmamalıdır.

Hükümet, büyük tekellilere, sanayicilere ve ticaret firmalarına, kriz bahanesiyle fiyatların yükseltilemeyeceğini, bunu kabul etmeyeceğini söylemek zorundadır.

Hükümet, yabancı döviz üzerindeki kontrolünü kuvvetlendirmeli, kapital ihracını sınırlamalı, ve böylece sterlini baltalamak isteyen spekülâsyoncuların işini zorlaştırmalıdır.

Hükümet kontrolü kuvvetlendirilerek, İngiliz endüstri ve ticareti modernize edilmelidir. Çelik endüstrisinden başlayarak daha geniş bir millileştirme yoluna gidilmelidir.

Arap yarımadasında ve Malaizyada yapılan bölge savaşlarının durdurulması gerektir. Bu savaşlar İngiltereyi kötüleyen ve ekonomimizi kemiren kan emici yaralardır.

«Gelir politikası» diye isimlendirilen politika terkedilmelidir. Bu politika halk çıkarlarına karşı, büyük kapitale yardım etme imkânını yaratmaktadır, İşçiler faal olarak bu politikaya karşı gelmektedirler.

Bize göre, hareketimizin tekellere baskıya başarıyla karşı koyabilmesi, ancak, ekonomi ve politika faaliyetlerimizi sınırlayan dış ekonomik kısıklardan İngiltereyi kurtarma görüşünde olan bir politika temeli etrafında toplanıp birleşilmesiyle mümkündür.

Partimizin açıklamasında bununla ilgili olarak şöyle denilmektedir:

«Biz şuna eminiz ki, eğer hükümet İngilterenin tam ve eksiksiz ekonomik ve politik bağımsızlığından yana, sosyal ilerleyişten ve dünya barışından yana olduğunu gösterirse, son günlerin yolsuzluk ve hiyanetlerine karşı baş kaldıran İngiliz halkının ezici çoğunluğu hükümeti desteklemek için, yukarıda gösterilen bir politika temeli etrafında anlaşıp birleşecektir.

Leybırıstların gelir vergisi politikası savaşın esas meselesidir

Bunlarla ilgili esas meseleyi «gelir politikası» diye isimlendirilen politika etrafında gelişen savaş teşkil etmektedir. Leybırıst Partisinin, politikasıyla ilgili bildirisi ve seçim programlarıyla, ümitlerini istikrarlı bir ekonomiye, sosyal tedbirler için kapital yatırımı imkânlarına, plânlı bir ekonomiye endüstri üretim hacminin hızla artmasına ve İngiliz endüstrisinin modernize edilmesine bağladığı görülmekteydi.

Bu amaçla ve İngiliz endüstrisini daha verimli yapmak, otomatikleştirmeyi artırmak ve tekniğin diğer başarılarını uygulamak için tekelcilerle «ortaklık» politikasını ortaya koymuştur.

Bu «ortaklık», her şeyden önce tekellere, endüstrinin modernize edilmesinde daha fazla kâr sağlanmasını gözönünde tutmaktadır. Bu da ancak — her hangi bir şekilde — ücretlerin sınırlandırılmasıyla gerçekleşebilir.

Leybırst hükümetinin, ücretlerin dondurulması için, sendikaların yardımını istemesi bundan dolayıdır.

Sendikalar cevaplarında, dondurma politikasının, bütün gelirleri, yani ücretleri olduğu kadar, memur maaşlarını, kapitalin sağladığı kârları da kapsamasını istemişlerdir. Böylece yapılan konuşmalara büyük iş sahipleri de katılmışlardır. Fakat ücretler artmadan kapital kârının nasıl sınırlandırılacağını, henüz kimse düşünmemiştir. Bilindiği gibi, ücretlerin dondurulmasından, otomatik olarak kapitalin kârı doğar.

Sağcı sendikacılar, ücretlerin dondurulmasını desteklemektedir. Ama sendika üyelerinin baskısı altında kârların, değerlerin, fiyatların yükselmesinin önlenmesi için de garanti istemek zorunluğunda kalmışlardır. Son olarak öyle bir formül bulunmalıdır ki, ücretlerin ve maaşların dondurulmasını yürürlükte tutsun ve diğer taraftan da kapital kârlarının sınırlandırılması için imkânlar yaratsın.

Şu da açıktır ki, Britanya «Trade Unions Genel Konseyi», büyük iş adamları teşkilâtları ve hükümet arasında — bu temel üzerinde — bir anlaşma yapılmış olsa da, sendika üyeleri ve sendika teşkilâtları ücretlerin artırılması için savaşı bırakmayacaklardır.

Komünist Partisi, her hangi bir şekilde ücretlerin dondurulmasına ve tekellere ekonomik hakimiyet şartları yaratılmasına karşı çıkmaya kararlıdır.

Ücretlerin dondurulmasının ve tekellere ekonomik hakimiyet şartları yaratılmasının tamamen, işçilerin, ekonomimizin ve yurdun çıkarlarına karşı olduğu kanısındayız.

Biz İngiltere endüstrisinin modernize edilmesinden yanayız. Ama buna, tekelci sömürmenin kuvvetlenmesini sağlayan ve işgücü fazlalığı yaratan bir araç olarak bakmıyoruz. Bu tedbirin — endüstrinin modernize edilmesinin — halkın mutluluğu, haftalık iş saatlerinin azaltılması için uygulanmasını isteriz.

Kâr meselesine gelince, bunlar üzerinde verginin artması, yatırımlardan çıkan kârlara yerinde vergiler konması ve mülkiyetin % 1 oranında vergilendirilmesini sağlamak yolunda savaşmak gerektiğini doğru buluyoruz.

Biz, Leybırst hükümetinin ileri sürdüğü tekellerle «ortaklık» düşüncesine karşı, tekellerin katılmasıyla otomatikleştirme ve modernizasyonun büyük sosyal problemler doğuracağı yolunda işçi hareketini uyartmaktayız. Biz, tekellerin genişlemesini önlemek, fiyat artışını tesbit etmek için acele tedbirler alınması gerektiği düşüncesinde ısrar etmekteyiz.

Tekellere karşı doğrudan doğruya yürütülen savaşın bir kısmı olan ücretlerin artması yolunda savaş, Leybırıst hükümeti politikasının köklü bir değişikliğe yönelmesi ve hareketin gelişmesi için zorunludur.

Sosyal tedbirler

Leybırıst Partisinin seçim programında, halkın kararlı olarak istediği, sosyal hizmetlerin düzenlenip geliştirilmesiyle ilgili birçok maddeler vardı.

Önceden belirttiğimiz gibi, Leybırıst Partisi, ev sahiplerine kiracıları evlerinden çıkarma hakkını veren — Muhafazakârların yürürlüğe koyduğu — mesken kiralariyle ilgili kanunu kaldıracağını vadediyordu. Şimdi, Leybırıst hükümeti, mesken kiralalarını kontrol edecek ve kiracıları evden çıkarma olayına son verecek bir kanun tasarısından söz ediyor.

Aynı zamanda, Leybırıst hükümeti bazı sağlık hizmetlerine karşılık (doktor — reçete) ödemeyi kaldıracağına, eğitim alanında birçok ciddi düzeltmeler, geliştirmeler yapacağına söz vermiştir. Sosyal hizmetleri geliştirme amacını güden şu veya bu teklifi, bütün ilericiler selâmlamaktadır. Bunlar Komünist Partisi tarafından da tam bir destek bulmaktadır. Ama mesele bunların ne şekilde uygulanacağıdır.

Leybırıst Partisi sosyal hizmetler için halka verdiği sözleri yavaş yavaş yerine getirebileceğini tasarlamakta idi. Örneğin, üretim hacminin yıllık % 4 artışıyle, sosyal hizmetler bölümüne gereken miktarı yatırabilecekleri kanısında idiler. Ama 1964 yılında üretim durgunluk gösterdi. Ödeme bilânçosuyla ilgili problemleri, bu problemlerin çözümü için alınan tedbirleri ve endüstri üzerinde tekellerin kontrolünü de gözönünde bulundurursak, üretim hacminin % 4 artacağı şüphelidir. Leybırıst Partisi politikasının diğer bölümlerinde de köklü değişiklikler yapılmazsa, Leybırıst hükümetinin sosyal tedbirlerle ilgili programında, her ihtimale karşı, kısıntılar yapılacak veya uygulanması geciktirilecektir. Oysa Leybırıst hükümetine geniş desteği, sosyal tedbirler programı sağlamıştır. Bunlardan başka; milletlerarası bankalar, Muhafazakârlar ve tekeller sosyal tedbirlerle ilgili verilen sözlerin uygulanmasına engel olmak için her baskıyı kullanacaklardır.

Olaylara genel olarak göz gezdirdiğimizde, bütün bunların, hükümetin, 1965 Mart ayını beklemeden — şimdiden — emeklilik maaşlarını artırmasını isteyen parlâmento üyeleri ve ilerici Leybırıstların savaşlarına yardım edeceği sonucuna varırız.

İlerici Leybırıstlar ve parlâmento üyeleri, bir toplantılarında, gecikmeyi haklı göstermek için ileri sürülen «idarî güçlükler» gibi se-

beplere karşı çıktılar ve emeklilik maaşının artışı için daha kısa bir vade tesbit edilmesinde ısrar ettiler. Hükümet, en sonunda, tesbit ettiği tarihi değiştirmemeye karar verdi ve parlâmento üyeleriyle yaptığı bir oturumda, bunun, sterlinin istikrarı konusunda ortaya çıkacak büyük masraflarla ilgili olduğunu açıkladı. Bazı parlâmento üyeleri, Başbakana bir dilekçe sunmaya ve emekli maaşlarında yapılacak artışın tez zamanda ödenmesinde ısrar etmeğe karar verdiler. Bu örnek, parlâmentoya yeniden seçilen birçok Leybıristlerin sosyal alanda uygulanması vaadedilen programı geciktirmek amacıyla, hükümetin ileri sürdüğü sebeplere karşı olduklarını göstermektedir. Tabii ki, hükümetin ileri sürdüğü sebepler, daha geniş problemlerin geciktirilmesiyle de bağlıdır.

Dış siyaset ve savunma

Leybırist hükümetinin amaçlarını açıklıyan «Krallık Bildirisinde», İngilterenin, Kuzey Atlantik Paktı temel düşüncelerini desteklediği, NATO ve diğer «kollektif savunma» teşkilâtlarına enerjik olarak katılacağı belirtilmekteydi.

Harold Wilson daha önce — Batı Almanya'ya nükleer silâhlar sağlamaya imkân veren — «çok taraflı atom gücü» kurulması teklifine karşı çıkmıştı. Ama «Krallık Bildirisinde» Atlantik paktını ilgilendiren ve nükleer silâhlarla bağlı olan meselelerin düzenlenmesi için, konkre teklifler ileri sürüleceğine söz veriliyordu. Bu, esasında Batı Almanyanın çok taraflı atom gücüne katılmasını reddeden önceki tutumun terkedildiği ve Amerikan plânının genişletilerek ileri sürüleceği şeklinde bir belirti sayılabilir.

Hükümet Okyanus ötesiyle olan yükümlüklerini yerine getirmek amacıyla, İngiltere silâhlı kuvvetlerine imkânlar sağlamak için askeri masrafları gözden geçireceğine söz vermiştir.

İngilterenin «atom tesis aracını» Atlantik Paktına aktarma politikası da buradan hareket etmektedir. Bu usulle tasarruf edilecek paralar, daha büyük bir askeri güç beslemeye yatırılacaktır. İngiliz tekellerinin petrol, kauçuk ve alüminyum için kapital yerleştirdikleri Ortadoğu ve Malaizya gibi bölgelerde sömürge savaşı yapmak için bu askeri güç gereklidir, deniliyor. İngiliz tekellerinin de kapital bulundurdıkları Kongoya karşı Amerikan-Belçika saldırısında «Ascension-Christmas» (Voznesen) adalarının kullanılmasına müsaade etmekle, İngiltere hükümeti, milli kurtuluş hareketlerine karşı tutumunu göstermiş oluyor.

Harold Wilson'un, dış politikayla ilgili, çok önceden yapmış olduğu açıklamaların — özellikle Almanya Halk Cumhuriyetinin defakto tanınması, atomsuz bölgeler' v. s meseleleri — uygulanıp uygulanmayacağını şimdiden söylemek tez olur. Güney Afrikanın

yapmış olduğu uçak siparişlerini yerine getirmesine rağmen, bu ülkeye silâh ihracını yasaklaması, İngiliz hükümetinin şimdiye kadar attığı esaslı ilerici bir adım sayılmaktadır.

Böyle olmakla beraber, NATO'yu desteklemek, Amerikan müttefikliği, İngiliz emperyalizmini koruma, malî alanda Amerikan bağımlılığı gibi temel politika, halk kitlelerinin karşı gelmesini ve baskısını kaçınılmaz bir problem şekline koymaktadır. Dış politikada gerçek ileri tutumun sağlanmasını istersek, bu şarttır.

Komünist Partisi

Şimdiden doğrulanmakta olduğu gibi, Komünist Partisi, Leybırıst hükümetine başarılar dilemektedir ve gelecek parlâmento seçimlerinde Muhafazakârların tam bir yenilgeye uğramaları gerektiğine inanmaktadır. Ama şuna da kuvvetle inanıyoruz ki, iç ve dış politikada köklü değişiklikler yapılmadan, hükümet endüstri ve ihracat ürünlerinin artışıyla ilgili programını gerçekleştiremeyecek ve sosyal hizmetler alanında ciddi gelişmeler sağlayamayacaktır.

Wilson hükümetinin kuruluşundan birkaç hafta geçmesiyle, bu düşüncemiz, inancımız daha fazla kuvvetlenmiştir.

Bu olay, Leybırıst Partisi taraftarları arasında kötümserlik yaratabilir ve hükümetin iktidara gelirken kullandığı iyiniyeti de sınırlayabilir.

Bunun için, tekellere, milletlerarası bankaların ve tekalcilerin baskılarına karşı ve halk yararına olarak kitle savaşını geliştirmemiz çok ciddi ve önemlidir.

Halk ve aynı zamanda hükümet çıkarlarına uygun gelecek bir politika değişikliğini ancak işçi sınıfı ve ilerici unsurların baskısı sağlayabilir.

Komünist Partisi, meydana gelen ciddi problemler etrafında kitle savaşının gelişmesine yardım etmeyi bir ödev sayar. Örneğin, ücretlerin dondurulmasına karşı — bütün şekilleriyle — savaş, birçok emekçi isteği olan, daha yüksek ücret ve maaş tesbiti için savaş.

Bu savaş hareketinin gelişme süresinde kendi politikamızın özünü açıklamalı, Leybırıst Partisi ve sendikaların solcu güçleriyle işbirliği yapmalıyız. Leybırıst hükümetine ve geleceğine karşı lüzumlu tutumumuzu, bu güçlerden birçoğu daha şimdiden anlamaktadırlar.

İşçi kitle hareketini ve hükümeti kendi sosyalist programımızla bağlamak çabasında olmadığımızı açıkça belirtmeliyiz. Biz, muhafazakârların, İngiliz ve yabancı gericilerin, hükümeti devirme çabalarını suya düşürmek ve Leybırıst hükümetine istikrar sağlamak için, bugün gerekli olan köklü bir programı savunuyoruz.

Komünist Partisi, Leybırst hükümetinin karşılaştığı güçlükleri çok iyi anlamaktadır. Bunlardan bazıları Muhafazakâr hükümet devresinden sürüp gelmedir. Ama bütün kötülüğün kökü Britanya emperyalizminin krizinden gelmektedir. Emperyalizme dayanan politika, İngiliz halkını ve hükümeti, karşılaştığı güçlüklerden kurtaramaz.

Bugünkü durumda, Komünist Partisi çok ciddi bir rol oynamaktadır. Muhafazakârların yenilgisi ve Leybırst hükümetinin iktidara gelmesi, işçi sınıfının çerçevesi dışına kadar yayılan, genel hoşnutsuzluğun sonucudur. Komünist Partisi, halkı harekete getirmeye yeterli olacak, halka zafer ve ümitlerinin gerçekleşmesini sağlayacak yeni ve temiz bir politika savaşını kuvvetlendirecektir.

Kapitalizmde ve sosyalizmde çok Partili sistem

Friedl F rnberg

Çok kullanılan bir ölçüye göre, burjuva demokrasisi ile sosyalist demokrasi arasındaki en önemli fark şudur: Burjuva düzeninde çok partili sistem hakimdir; sosyalist düzen ise, tek parti sistemine dayanır. Oysa, Marksizm-Leninizm hiçbir zaman, tek parti sisteminin sosyalizmin kuruluşu ve zaferi için başlıca şart olduğunu iddia etmemiştir. Çok yaygın bir düşünceye göre, kapitalizmde, demokrasi, birçok partinin varlığı demektir; sosyalizm ise, bir tek partinin, ilk sosyalist ülkenin, Sovyetler Birliğinin tarihsel gelişmesine bağlı olan Komünist Partisinin egemenliğidir. Bu düşüncenin yığınlar arasında bu kadar yaygın oluşunun nedeni de şudur: Uzun bir müddet, komünist partileri bile proletarya diktatoryasını bir tek partinin egemenliği anlamına aldılar.

Marksizmi çok basitleştiren, bu oldukça ilkel tezin temeli şudur: «Birbirine karşıt sınıfların varlığı, sınıflar arasında temel farklar — birçok parti; karşıt sınıflar yoksa, sınıf menfaatleri birleşmişse — tek parti.» Yine aynı basit teze göre, sosyalist rejimde işçi sınıfı, yöneticiliği kendi partisi yolu ile yürütür. Halkın diğer sınıf ve tabakalarıysa, işçi sınıfını ve partisini izliyen partisiz bir yığından ibarettir.

Oysa, bu basit taslak, çok yönlü ve çok çeşitli gerçeğe hiç uymadığı gibi, Marksizmin-Leninizmin sınıflar ve sınıf mücadelesi nazariyesine de ancak görünüşte uymaktadır; gerçekte, sınıfların, partilerin, bu partilerin karşılıklı tutumunun konke, Marksist-Leninist tahliline de imkân vermiyor.

Gelişmiş kapitalist  lkelerde, sosyalizm uğrunda yürütülen savaş bu yanlış ve basit görüşlerin bir tarafa atılmasını, çok partili sistemle tek parti sisteminin bu şekilde karşılaştırılmasından vazgeçilmesini gerektiriyor.

* * *

Burjuva demokrasisinin klâsik şekilleriyle doğduğu İngiltere ve Fransa gibi  lkelerde feodalizme karşı savaş, özgürlük ve eşitlik şiarlarıyla yürütüldü. O zamandanberi, önce burjuva, sonra da sos-

yal-demokrat ideologları, siyasi özgürlük ve eşitliği, çok partili sistem anlamına almışlardır. Marks'la Engels, burjuvazinin sınıf egemenliğini unutturmaya çalışan bu görüşe karşı geldiler; Lenin de bu görüşe karşı şiddetle savaşıyor, kapitalizmde, çok partili sistemin bütün vatandaşlara eşitlik ve özgürlük sağlamadığını göstermiştir. Şunu da belirtmemiz gerekiyor: Bir burjuva diktatoryasına nispetle, bir burjuva demokrasisinde, işçi sınıfı, savaşı çok daha kolay yürütebilmektedir. Burjuva demokrasisini perde olarak kullanan, sadece soyut demokrasi lâfını eden, ve emekçilere sermayenin sınıf egemenliğini göstermekten kaçınan sosyal-demokrat ideolojisine karşı yürütülen savaş, komünist partileri için büyük önem taşımıştır. Burjuva demokrasisi, ne kadar geniş olursa olsun, burjuvazinin sınıf egemenliğini temsil etmektedir; bu gerçeği şuurlu bir şekilde anlamalarıyla ancak, yığınlarda burjuvazinin hakimiyetini devirmek isteği gelişebilir. Lenin, Rusyadaki işçi sınıfını, bütün emekçileri, burjuva demokrasisiyle yetinmemeye, devrimci yolda ilerlemeye, sosyalist, proletarya demokrasisine doğru gitmeye çağırdı. Proletarya demokrasisi de bir sınıfın egemenliğidir, ama yine en geniş burjuva demokrasisinden bin kat daha demokratiktir.

İşçi sınıfını yöneterek Kerenski hükümetini deviren Lenin'le Rus Komünist Partisi, bütün partileri yasaklamak, lağvetmek niyetinde değillerdi. Aksine, işçi sınıfının egemenliğini güçlendirmek, köylülerle işçilerin birliğini sağlamak üzere, sosyal-demokratlarla bütün küçükburjuva partilerini — özellikle köylü partilerini — Komünist Partisiyle işbirliğine çağırdılar. Hiç şüphesiz, amaçları, işçi sınıfının eksiksiz egemenliği, proletarya diktatoryasının kurulması, kapitalist sınıfın ve ters-devrimin ezilmesi idi. Bu amaçlar gerçekleşmeden, işçi sınıfının egemenliği sürekli olamazdı, sosyalizme gidilemezdi. Kısacası, bütün partilerin değil, sadece ters-devrimci, demokrasi aleyhtarı partilerin yasaklanmasını istiyorlardı.

Ama sosyal-demokrat partisinin ve diğer küçük-burjuva demokratik partilerin önderleri, Rusyada sosyalizmin zafere ulaşabileceğine inanmıyorlardı. Çünkü o dönemde, Rusyada köylüler, halkın çok büyük çoğunluğunu teşkil ediyorlardı; ülke geri kalmıştı; harp, ekonomiyi tamamiyle harap etmişti. Bu partilerin yöneticileri, Sovyetlerin, Komünist Partisinin kısa bir süre içinde yenilgiye uğrıyacağına emindiler. Politikalarını bu kanaatlarına göre yönelttiler. Böylece, sosyalist devrimle, ters-devrimin birleşmiş güçleri arasında yıllarca süren savaşta, bu partiler ezildi gitti.

Bununla beraber, bu partilerin içinde, birçok yönetici ve üye, o zamana kadar aleyhlerinde savaştıkları feodal ve burjuva ters-devrimcileriyle birlik kurmaya yanaşmadılar. Ters-devrimlerin zafere ulaşmalarıyla, egemenliğin en gerici unsunların eline geçeceğini biliyorlardı. Batılıların, Rusyadaki müdahalelerinin emper-

yalist niteliğini anlıyorlardı. İşte, bu kanaatlarının; ulusal, toplumsal ve siyasal savaşta edindikleri tecrübelerin etkisiyle, bu unsurlar Sovyetleri desteklediler, Komünist Partisine girdiler ve yıllarca süren amansız vatandaş savaşında, işçi sınıfı saflarında dövüştüler. Eski parti arkadaşları ise, ters-devrimcilere katıldılar, onlarla beraber kaçtıkları yabancı ülkelerden de Sovyetlere karşı savaşmaya devam ettiler.

Bu şartlar içinde, vatandaş savaşı sona erdikten sonra, çok partili sisteme dönülemezdi; bu sisteme dönmek, işçi sınıfının egemenliğinden, sosyalizmin zaferinden vazgeçmek olurdu. Kanlı bir iç savaşta yenilgiye uğramış, emperyalist ordularıyla beraber memleketten atılmış bu unsurlara, Sovyetlerin ve sosyalizmin bu amansız düşmanlarına yeniden teşkilâtlanma imkânını vermek; sosyalist devrime, bu devrimi savunmak için ölenlere bir ihanet, bir delilik olurdu. Sovyetleri savunmak için dövüşmüş, Komünist Partisine girmiş eski sosyal-demokratlar ise, yeni partilerini benimsemişlerdi; yöneticilerinin ihaneti yüzünden bütün prestijini kaybetmiş eski partilerini yeniden kurmayı hiç istemiyorlardı.

Böylece, tarihsel şartların sonucu olarak, Sovyetler Birliğinde, bir tek parti, komünist partisi, kaldı. Bu parti, sosyalizmin kurulma döneminde, işçi sınıfının egemenliğini sağladı, küçük-burjuva yığınlarıyla, özellikle köylü tabakalarıyla, birlik kurdu.

Bu sorumluluğunu anlıyan Sovyetler Birliği Komünist Partisi, sosyalist demokrasiyi güçlendirmek, geliştirmek, emekçilerin eksiksiz olarak politik ve ekonomik hayata katılmalarını sağlamak, parti içinde demokrasiyi korumak zorunluklarını idrak ediyordu. Ama, Stalin'in şahsına tapınma devrinde, sosyalist demokrasiye ve parti içinde demokrasiye saygı gösterilmemesi, halkın ve komünistlerin bütün teşebbüslerini sonuçsuz bıraktı, sosyalizmin kurulmasını engelledi, birçok başarısızlığa sebep oldu. Bütün dünya komünist hareketinde de, proletarya diktatoryasını bir tek partinin hâkimiyeti anlamına alan görüşün kabul edilmesi, bu büyük hataların sonucudur.

Komünizm düşmanları bu durumdan çok faydalandılar: Komünizmi, faşizmin yanına, «diktatörlük» rejimleri arasına soktular. Sermayenin sınıf hakimiyetini unutturmak için, burjuva demokrasisinden «demokrasi» diye bahsettiler; komünizmi, yığınların gözünden düşürmek için, onu «tersine bir faşizm» olarak tanıtmaya çalıştılar. Milletlerarası işçi hareketi bundan çok büyük zararlar gördü.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi XX. Kongresinin tekrar uygulamaya başladığı Marksist-Leninist teze göre: Tarihsel şartların sonucu olarak, ülkede bir tek parti olsa bile, sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisinden kat kat demokratiktir.

Evet, sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisinden bin kat daha demokratik olmalıdır; o zaman ancak yeni toplumun bütün güçleri sosyalizmin ve komünizmin kurulmasına katılabilir; o zaman ancak sosyalizmin cazibesi, kapitalist ülkelerde büyür, orta tabakalarla bu tabakaların partilerini etkiler.

İkinci Dünya Harbinden önce bile, faşizme karşı yürütülen savaş, birçok ülkede komünist partiyle diğer anti-faşist partiler arasında birlik kurulmasını sağladı. Bu birliğin amacı, faşizmin kurulmasını önlemek; iktidarı eline geçirdiği yerlerde de faşizmi yıkmaktır. İkinci Dünya Harbinde faşizm yenilgiye uğrayınca, ortaya bir sorun çıktı: Çeşitli sınıfları temsil eden anti-faşist partilerin birliği bozulmalı mıydı? Çeşitli sınıfların menfaatlerini temsil ettikleri için, bu partiler arasında tekrar savaş mı başlayacaktı? Başka bir deyimle, sosyalizm uğrunda yürütülen savaşta, komünist partisinin diğer bütün partilerle savaşması kaçınılmaz bir zorunluk muydu? Sosyalizme tek başına gitmek zorunda mıydı? Yoksa bu yolu başka siyasi partilerle beraber aşabilir miydi? Kapitalist Avrupa ülkelerinde bu son sorunun önemi çok büyüktü.

Komünist partilerinin çoğu, bu soruya olumlu cevap verdiler. Sosyalizm uğrunda savaşmak, sosyalizmi kurmak için, başka siyasi partilerle birlik kurulabileceğine emindiler. Nitekim, Avrupa halk demokrasili ülkelerinde, komünist partisinden başka partiler vardır. Bununla beraber, şu noktayı belirtmeliyiz: İkinci Dünya Harbinden sonra komünist partilerinin bu maselede benimsediği çok haklı ve olumlu tutum, sosyalizmin kuruluş döneminde sınıf savaşının daha da kesinleştiğini savunan Stalinci nazariyelerin etkisiyle, büsbütün terk edilmediyse de, ikinci plâna atıldı. Bu şartlar içinde «burjuva demokrasisi — çok partili sistem; sosyalist demokrasi — tek parti» hatalı formülü, yığınlar arasında daha çok yayıldı.

Hiç şüphesiz, bu meseleyi incelerken, komünist partileri, çeşitli sınıfların temel menfaatlerini gözönünde tutmak, sınıf menfaatlerinin şu veya bu partinin tutumunu ne ölçüde tâyin ettiğini kontrol etmek, çok önemli rol oynayan milli ve sosyal etkenlerin, nihayet milletlerarası durumun etkisini hesaba katmak zorundadırlar.

Hiç şüphesiz, Marksizmin temel prensiplerinden biri şudur: Kapitalist toplumda, iki başlıca sınıf — burjuvazi ve proletarya — arasındaki çelişme, çözülmez bir çelişmedir; küçük-burjuva orta sınıfları da bu iki sınıf arasında tereddüt halindedir. Ama bu genel, soyut nazariyeden, ancak çıkış noktası olmalıdır. Sosyalist rejimin, orta sınıfların menfaatlarını, kapitalist rejimden daha iyi sağlayacağı nazariyesi de soyut bir nazariyedir. Hayat, bu soyut formüllerden daha çok yönlü, daha çok çeşitlidir. Burjuvazi ile proletarya arasındaki savaşta, Lenin'in belirttiği gibi, iki taraf için, orta tabakaları kendi safına çekmek çok önemli bir mesele olduğuna göre, sınıf-

lar arasındaki ilişkileri, ve bu ilişkilerin partiler üzerindeki etkilerini daha konkre bir şekilde incelemek zorundayız.

Marks'ın belirttiği gibi, «burjuvazi — orta tabakalar — proletarya» soyut formülü; sınıflar arasındaki sınırlar kesindir, hiç değişmez anlamına alınmamalıdır. Aksine, bu sınırlar oldukça değişkendir. Genel eğilime göre, proleter yığınları genişliyor, büyük kapitalistlerin sayısı azalıyor. Şehir ve köy küçük kapitalistleri olduğu gibi, bazı işçi grup ve tabakaları da içine alan orta tabakalarda ise, aralarında büyük menfaat ve nitelik farkları olan çeşitli unsurlar toplanır.

Sınıflar arasındaki bu durum ve menfaat çeşitliği, burjuva demokrasilerindeki partileri şu veya bu şekilde etkiliyor; partilerin varlığı bile, bu çeşitliğin sonucudur. Ama bu çeşitlilik her şeyi izah etmiyor. Çeşitli devirlerde çeşitli şekiller alan, ideolojik, milli, dinsel veya daha başka etkenlerin rolü de çok büyüktür. Bazı şartlar içinde, bu etkenler, temelde en önemli rolü oynayan maddi menfaatlerin bile ikinci plâna geçmesine sebep olabiliyor. Şu noktayı da unutmıyalım: Bugün, iki dünya savaşından sonra, ve nükleer silâhların tehlikesi karşısında, barış ve savaş meselesi de, önemi günden güne artan bir etken olmuştur.

Marksizmi fazla basitleştirenler, her şeyi kolay izah ediyorlar: Onlara göre, burjuvazi, komünist partisinden başka bütün partileri, egemenliğini yürütmek veya maskelemek için kullanır; bütün bu partilerin yöneticileri de, burjuvazinin dolaylı veya dolaysız ajanlarıdır. Komünist partisi ise, proletaryanın menfaatlerini ve amaçlarını savunur. Bu şartlar içinde, komünist partisinin ödevi, sermayenin uşaklarından başka bir şey olmıyan bütün bu partilerin maskesini düşürmek; yığınların şuurlu olarak sınıf durumlarını anlamalarını sağlamak ve desteklerini kazanmaktır.

Bu şematik görüş hiçbir zaman gerçeklere uymamıştır. Lenin'e göre, partilere karşı takınacağımız tutum, politik programlarının, sınıf savaşındaki davranışlarının konkre bir incelenmesine bağlı olmalıdır 1918'de, Menşevik ve Sosyal-devrimci demokratların dâvamıza kazanılabileceği sanıldığı zaman, Lenin şunları yazıyordu: «Dünya tarihinde meydana gelen derin değişiklikler etkisiyle, menşevik, sosyal-devrimci veya partisiz yığınlarda lehimize bir eğilim uyanınca, bu eğilimi incelemeyi, kullanmayı, desteklemeyi, başka çevre ve tabakalarda uyandırmayı bilmeliyiz; bu unsurlarla anlaşabilmek için çabalarımızı esirgememeliyiz; böylelikle, sosyalizmin kurulmasını kolaylaştırmalıyız... »

Bir siyasi parti hakkında vereceğimiz hüküm, ona karşı takınacağımız tutum, devirlere göre değişir; çünkü tarihi gidişat partilerde çok önemli değişikliklere sebep oluyor. Bu son 20—30 yıl içinde dünyada meydana gelen, bugün de gelişmekte olan büyük toplumsal ve

ulusal dönüşümler, bu prensipin doğruluğunu bir kere daha ispatlamıştır. Bugün milyonlarca insan sosyalizmin zaferini beklemekte, bu zaferin gerçekleşeceğine inanmaktadır. Dünyanın geniş bir kesiminde gerçekleşen sosyalist fikirler, kapitalist ülkelerdeki siyasi partilerin geçirmekte olduğu dönüşümlerde iki bakımdan önemli bir rol oynuyor: Bir yandan, tekelci sermaye, çabalarını arttırarak, sosyalist ülkelere, komünistlere, işçi sınıfına, demokrasiye, yani bütün demokratik partilere karşı her çareye başvurarak şavaşıyor; faşist, yarı-faşist, gerici partiler kuruyor. Öte yandan, sosyalist fikirler, orta tabakalara veya işçi sınıfının bir kısmına dayanan siyasi partileri de etkilemektedir. Bu dönüşüm nasıl olmuştur? Önüne geçilmez bir tarihsel süreç haline nasıl gelmiştir? Bu partilere, faaliyetçilerinin, üyelerinin büyük çoğunluğuna, hattâ yöneticilerinin bir kısmına, Marksizmi yanlış anlayıp fazla basitleştirenlerin sandığı gibi, sadece tekellerin ajanları diye bakılamaz. Bunlar, dayandıkları toplumsal tabakaların üzerindeki etkilerini kaybetmemek için, bu tabakaların menfaatlerini bir dereceye kadar, hiç olmazsa, savunmak zorundalar. Üstelik, bunların çoğu, bu işi en etkili şekilde yaptıklarına samimiyetle inanan insanlardır. Birçok köylü partisi, şehir küçük burjuva unsurlarını, ve küçük-burjuva zihniyetine yatkın işçi tabakalarını temsil eden partiler bu durumdadır. Bu şartlar içinde, bu partilerle açık yürekli, olumlu tartışmalar yürütmek sadece faydalı değil, bizim için bir zorunluktur. Bu tartışmalara temel olacak Marksist tez de şu olmalıdır: Orta tabakaların büyük çoğunluğu ve bu tabakalara yakın işçi grupları sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin düşmanları değildir. Bu tez, bu tabakaları, bu grupları temsilen partiler için de doğrudur; demokrasiden, barıştan, ilerlemeden yana olmaları şartıyla.

Biz bu partilerle sağlam, sürekli bir birlik kurmak istiyoruz. Bunu söylerken Lenin'in şu sözünü de hatırlatmak isteriz: «Bu devrimi kolaylaştırmak için, bize yaklaşanlara karşı dostça davranmamız yetersizdir. Ödevlerini şuurlu bir şekilde anlıyan bir politika adamı, tarihsel sebeplerin ciddi ve köklü olduğuna kanaat getirmişse, demokratik küçük-burjuva yığınlarının çeşitli gruplarında, çeşitli tabakalarında bu değişikliği, bu yakınlaşmayı uyanırmayı da bilmelidir.»

Partiler arasında birlik kurulması, bir partinin diğer bir partinin politikasını, programını kabul etmesi anlamına gelmez. Böyle bir şey yapmıyacağımız gibi, bunu başkalarından da beklemeyiz. İktidarı ele geçirmemize yardım edecek bir birlik kurup, iktidara geçtikten sonra birliğe girmiş partileri yok etmek, etkisiz bırakmak niyetinde değiliz. Aksine, bu partilerle beraber, sosyalizmi kurabileceğimize inanıyoruz. Programımızı kabul etmelerini de beklemiyoruz. Çünkü bu partilerin, her ülkenin şartlarına göre, programlarına soktukları toplumsal istek ve amaçlar, kanaatimize göre, sosyaliz-

min kurulmasını kolaylaştıracaktır. Büyük sermaye bu küçük burjuva partilerinin bu tür programlar kabul etmesine engel olmadı. Hattâ, bir zamanlar, halk yığınlarını komünist partilerinden uzak tutmak için, bu programlardan faydalanabileceğini sandı. Bu şartlar içinde, mesele, küçük-burjuva partilerine, bugüne dek en önemli amaçları kağıt üzerinde kalmış sosyal programlarını gerçekleştirmek için, işçi sınıfı ve komünist partisiyle birleşmek zorunda olduklarını anlatmaktır. Sosyalizmin bugünkü gücü, elde ettiği başarılar, küçük-burjuva partilerinin bu taleplerini ve amaçlarını gerçekleştirmek isteğini güçlendiriyor, bu meselenin çözümünü kolaylaştırıyor. Böylece, sosyalizme barışçı yollardan varma olanakları durmadan artıyor, daha da artacaktır.

Komünistler, tekelci sermayeye ve bu sermayenin temsilcilerine karşı savaşıyorlar. Tekelci sermayenin temsilcileri bazan kendi partilerini kuruyorlar. Ama son zamanlarda, halkın desteğini kazanmış partileri ele geçirmeye çalışıyorlar. Biz her şeyden önce, tekelci sermayenin hâkimiyetini kısmak istiyoruz. Ama şunu da açık olarak belirtmeliyiz ki, tekellerin bütün hâkimiyetini yok etmek, büyük tröstlere, bütün kapitalist tekellere son vermek amacındayız. Bu amacın doğruluğuna, lüzûmuna, halka yararlı oluşuna inananlar, artık bugün sadece komünistler değildir.

Tekelci sermaye kendini savunuyor: Hâkimiyetini korumak için, komünistlerin, istisnasız her cins mülkiyeti, her cins üretim aracını, köylünün sapanını, küçük zanaatkârın makinesini, berberin makasını bile devletleştirmek niyetinde olduklarını iddia ediyor. Bu iddiaların doğruluğunu ispat amacıyla da, Sovyetler Birliğinde ve Halk demokrasili ülkelerdeki durumu ileri sürüyor.

Bu konuda şu noktayı belirtmemiz gerek: Lenine göre, küçük kapitalist işletmenin ortadan kalması, ancak ekonomik gelişmenin sonucudur. Geçmişte alınmış bazı tedbirler, amansız sınıf savaşının, vatandaş savaşının sonucu olmuştur. Üstelik, sosyalizmin kurulması döneminde, bu konuda işlenen ve şahsa tapmanın sonuçları olan büyük hatalar sosyalizmin kuruluşunu çok güçleştirdiği gibi, dünya işçi hareketine, halk yığınlarını sosyalizme kazandırmak için sarfedilen çabalara büyük zararlar vermiştir. Ama bütün bu noktaların gerçekliğini kabul etmekle mesele çözülüyor.

Kabul etmemiz gereken asıl nokta şudur: Sosyalizmin kuruluş dönemindeki en önemli sorunlardan biri, küçük üretimin rolü ve önemi meselesidir. Sosyalist ülkelerde, küçük işletmeler devletleştirilirken ve merkezleştirilirken, çok kere, ekonomik yönden sebep-siz, acele kararlar alınmıştır. Bugün artık hepimiz şu gerçeği kabul ediyoruz: Sosyalizmin kurulma döneminde, küçük işletmeler, birçok iktisadi meselenin çözümünü, özellikle halkın ihtiyaçlarını karşılama meselesinde, büyük yardımlar sağlayabilir Demek oluyor ki,

kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi süresince, küçük üretim devam edebilir, ve faydalı olabilir. Dahası var: Geçirilen tecrübe-lerden anlaşıldığı gibi, belirli şartlar ve belirli sınırlar içinde, küçük üretim bir sosyalist toplumda bile devam edebilir.

Bütün bu söylediklerimiz, şehirdeki küçük üretim için olduğu kadar, köydeki küçük üretim için de doğrudur. Sosyalizme barışçı yollarla gidiş şartları içinde, küçük üretim devam edebilecektir. Başka bir deyimle, ekonomide, özel bir sektör kalacaktır. Sosyal-demokrat önderlerin savundukları karma ekonomi nazariyelerine karşıyız, çünkü karma ekonomiyi savunanlar tekelci sermayeye de yer ayırmak istiyorlar. Böyle bir olanağı kabul etmek ise, tekelci sermayenin tekrar bütün ekonomiyi egemenliğı altına almasıyla sonuçlanır. Bizim istediğimiz karma ekonomide, devletleştirme yolu ile tekelci sermaye ortadan kaldırılmış olacaktır; küçük üretim şehirde ve köyde devam edecektir; bu üretimin basamaklı bir şekilde ortadan kalkması, teknik ilerlemenin ve iktisadi gelişmenin sonucu olacaktır. Şehirlerde, küçük üretim serbestçe devam edecektir; köylerde ise, kooperatifler çağdaş tekniklerle gelişecektir. Kooperatiflere yelik mecburi olmayacaktır. Bütün bu noktalar, sosyalizme götüren barışçı yolların önemli özellikleridir.

Tekelci sermayenin devletleştirme yoluyla ortadan kaldırılabilmesi için, işçi sınıfı devletin yönetici gücü haline gelmelidir. Başka bir deyimle, egemenlik, büyük sermayenin elinden işçi sınıfının eline geçmelidir. Çünkü retimdeki yeri sayesinde, işçi sınıfı bu önemli adımı atabilecek tek güçtür. Bununla beraber, bu adımın atılmasında menfaati olan orta sınıflar da bu tedbirlerin gerçekleştirilmesine yardım edecektir. Böylece, işçi sınıfına olduğu gibi, bütün topluma büyük faydalar sağlayacaktır. Demek oluyor ki, orta sınıflar iktidardan uzaklaştırılmamalıdır, aksine aktif bir şekilde iktidara katılmalıdır; demokratik partiler muhafaza edilmesidir; yeni toplumun, yeni ekonominin kurulmasına iştirak ederek, çok önemli rol oynamalıdır.

Sosyalizmin kurulması döneminde, çok partili bir rejim olanağını kabul etmemiz, sadece taktik düşüncelerden ileri gelmiyor. Kanaatimize göre, komünist partisinden başka, demokratik partiler, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, tarihsel ödevlerini yerine getirebilir, getirmek zorundadır.!

Sosyalist rejimde de çok partili sistem olanağını kabul edince, şu soru ile karşılaşıyoruz: Hkmete dahil bütün partilerin, Halk Cephesi, Vatan Cephesi gibi, partiler üstü bir teşkilât içinde birleştirilmesi şart mıdır? Bu partiler, seçimlere ancak bu teşkilât erevesi içinde mi katılmalıdır? Bugün Halk demokrasilerinde, bu partiler üstü teşkilâtların kurulması, bir yandan tekelci sermayeye,

öte yandan da emperyalizme karşı savaşıma zorunluğunun sonucu olmuştur.

Ama gelecekte, bu zorunluk muhakkak devam etmiyecektir. Tekelci sermayenin yok edildiği bir ülkede, demokratik partiler işbirliği yaparak yeni rejime, yani sosyalizme iltihak ettiği, devletin elindeki bütün araçlar tekelci sermayenin hâkimiyetini tekrar kurmağa çalışan güçlere karşı etkili bir şekilde kullanıldığı takdirde, halk içinde ve Parlâmentoda, demokratik partiler arasında yeni işbirliği biçimlerinin gelişmesi çok doğaldır.

İktidarı eline geçirdikten sonra bile, işçi sınıfının bir süre için burjuvaziden daha zayıf kalacağını belirten Lenin'in tezi, mekanik olarak her yeni toplumsal devrime uygulanamaz. Oktobr Devriminden sonraki Rusya şartlarına uygun düşen bu tez, İkinci Dünya Harbinden sonra meydana gelen halk demokrasili ülkelerin şartlarına o kadar uygun düşmüyordu. Avrupa kapitalist ülkelerinde komünist partisiyle diğer demokratik partiler arasında kurulan birlik, tekelci sermayenin hâkimiyetini yıktığı takdirde, orta sınıfların çoğunluğu ile birlik kuran işçi sınıfı, daha ilk dönemde ülkesinde burjuvaziden daha güçlü olur. Dünya sosyalist sisteminin günden güne güç kazanması, işçi sınıfının bu üstünlüğünü dış politika alanında da sağlar.

Bugün bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Avusturya'da da en yakın amacımız şimdilik kapitalin hâkimiyetinin yıkılması değil, tekelci sermayenin gücünü sınırlandırmak, azaltmaktır.

İşçi sınıfının devletin ekonomik ve politik yönetimine katılmasını sağlamak, demokrasiyi kalkındırmak; genişletmek, barışı temin etmek için savaşıyoruz. Bu amaçlarımızı, diğer demokratik partilerle orta sınıfların partileriyle birleşerek ancak gerçekleştirebiliriz. Marksizmi yanlış anlayanların sekte suçlamalarına kulak asmamalıyız; çünkü bu birlik, bugün olduğu kadar, gelecekte de halka toplumsal alanda ilerlemeler sağlayacaktır.

İşçi sınıfının, ülkenin ekonomik yönetimine katılmasını, demokrasiyi geliştirmesini sağlamak için yürütülen savaş, devlet mekanizması içindeki kilit noktalarını ele geçirmek için yürütülen bir savaştır. Bu savaş, her ülkenin tarihsel şartlarına göre değişir. Ama her yerde amaç birdir. Bu amaç, yığınların siyasi faaliyetini azamiye çıkarmak, ilgilerini uyandırmak, siyasi hayata ve savaşa dolaysız katılışlarını sağlamak, devlet mekanizmasının içindeki gerici unsurları yok etmek, demokratik partileri komünist partisine yaklaştırmak, aralarındaki bağları güçlendirmektir. Böylece, orta tabakalarla küçük burjuva partileri, Lenin'in deyişiyle, «en büyük kusurlarından, yani kapitalizme karşı duydukları

güven» den kurtulabilirler. Sosyalizme barışçı yollarla gidebilmemiz için, bu ortak savaşın başarıya ulaşması, temel şartlardan biridir.

Bu yazımızda işçi sınıfının birliği meselesini ele almadık. Çok partili rejimlerde çok önemli olan bu mesele ayrıca incelenmelidir. Hiç şüphesiz, bu şartlar içinde, işçi sınıfının bir tek parti içinde birleşmesi, kapitalist rejimde demokrasinin güçlenmesi ve gelişmesi uğrunda olduğu kadar, sosyalizmin kuruluşu uğrunda yürüttüğü savaş da çok kolaylaştırır. Fakat tarihsel şartların tanımladığı gerçek durumu gözönünde tutmak zorundayız. Bu gerçek durum, ideolojik birlik temeline dayanacak bu birliğin gerçekleşmesine elverişli değildir. *İdeolojik ve organik* birlik, başarının geçilmez şartı değildir. Elzem olan, işçi partilerinin *siyasi birlikleri, ortak savaşlarıdır*. İşçi partileri arasındaki anlaşmazlıklar, tekelci kapitalizme son vermek, sosyalizme barışçı yollarla varmak için yürütülen savaşın başarı olanaklarını asgariye indirir. Komünistler, işçi partilerinin siyasi birliğine, bütün demokratik partileri bir araya getirecek olan ortak savaşına taraftardır.

İdeolojik mücadelenin bazı meseleleri

Vladimir Koutski

İngiliz kitabevleri, 1964 yılı ortalarında, B. B. C.nin yabancı memleketler yayınları hakkında bir broşürü satışa çıkardılar. Bu broşürü yazarlar hiç de orijinalite havesinde görünmüyorlardı. Maksatları, etkili teşkilâtları ve seçkin politikacıları, sosyalist memleketlerdeki propagandayı genişletmek için daha çok tahsisat ayırmağa ikna etmektir.

Londra'da çıkan «Tayms» Gazetesi, bu broşürde belirtilen görüşlere az-öz ve isabetli bir yorumla cevap verdi. Yorumda, propagandanın arttırılmasının, İngilteredeki anti-komünistleri şüphesiz sevindireceğine, fakat bunun yabancı memleketlerde hiç de ilgi uyandırmıyacağına işaret ediliyor ve «Peşin maksatlı propaganda bir tek komünisti ikna edemez» deniyordu.

Biz, elbette, «Tayms»in bu meseledeki kanaatine yeni işçi hükümetinin ne kadar realistçe yöneleceğini, ve onun pratik faaliyetine bu ayık görüşün ne derece aksedeceğini bilmiyoruz. Ancak tam olarak bildiğimiz şudur ki, «Tayms»in kanaati, kapitalist ülkelerde iktidarda bulunan çevrelerin meşrebine göre değildir. Bu çok nüfuzlu çevreler, ideolojik baskıyı, burjuva ideolojisini her vasıtayla yaymayı sosyalizme karşı mücadelenin esas araçlarından biri sayıyorlar. Onların bu görüşlerine, son zamanlarda ideolojik alanda «sosyalizm ile kapitalizmin barış içinde yanyana yaşaması» dedikleri teorinin lüzumu üstüne yapılan konuşmalar en küçük bir değişiklik bile getirmiyor, hattâ burjuva ideologları bu prensipi barış içinde yanyana yaşama politikasının şartı sayıyorlar.

Batı basınında bu teoriden yana birçok parlak lâflar edildi. Bunlara bakarak, fikrî «uzlaşma» teklif edenlerin, işlerini de bu sözlerine uydurmalarının, sosyalist memleketlere karşı yapılagelen yıkıcı propagandanın ve ideolojik tahrikâtın gevşemesine yardım etmeğe başlamalarının mantığa uygun olacağı düşünülebilir. Ama hiç de böyle bir şey olduğu yok. Tersine, son zamanlarda, Batı gerici çevrelerinde, burjuva ideolojisinin ihracına, anti-komünist propagandayı durmadan şiddetlendirmeğe, ideolojik tahrikâtta yeni taktik ve yeni araçlar aramaya gittikçe daha büyük bir önem verildiği görülüyor. Bunu doğrulayan birçok delil vardır. Bu cümleden olarak, kapitalist ülkelerde biricik ödevleri ideolojik tahrikât olan teşkilât

ve kurumların masraflarını zikretmek yeter. Örneğin, Amerikan Enformasyon Ajansı'nın, azgın Makkartizm'in hüküm sürdüğü devreye raslıyan 1953 yılındaki masrafları 85 milyon dolardır. Bu masraf 1962 de 130 milyona, 1963 de 161 milyona çıkmıştır.

Demek ki, bazı burjuva temsilcileri formel olarak burjuva ve sosyalist ideolojileri arasında mücadelenin yumuşaması ve sona ermesi lüzumuna bizi inandıрмаğa çalışırken, diğer bazıları bu mücadelenin daha da şiddetlendirilmesini propaganda ediyor ve bu yolda ellerinden geleni yapıyorlar. «Gerçeğin stratejisi» adlı bir kitap yazmış olan Amerikan ideologu W. Dizard, Amerikanın ideolojik mücadelede hiçbir zaman devlet sınırları tanımadığını kesinlikle açıklıyor. Amerika kendi fikirlerini her zaman yabancı memleketlere «ihraç» etmiştir. «Hür Avrupa Komitesi» nin Başkanı Con Piçardsın «Marksizm-Leninizme inanışın zayıflatılması» lüzumundan söz ederek, bu «ihraç» işinin amaçlarını ortaya koyuyor.

Burjuva politikacıları ve propagandacılarının komünizme karşı, sosyalist ülkelere karşı ideolojik mücadeleyi şiddetlendirme çağrısı, bütün dünyada sömürücü sınıfların uzun yıllar boyunca yığdıkları tecrübeye dayanıyor. Onlar, emekçilere fikri etki yapılmadıkça, komünizm fikirlerinin devrimcilik aşılıyan etkisine karşı mücadele yürütülmedikçe, emekçiler üzerinde hâkimiyetin korunmasına imkân olmadığı görüşünü benimsemişlerdir.

Onlara göre, amaç, en alçak, en insanlık dışı olanlara kadar, her vasıtayı tabiatıyla mubah gösterir. Bunu ispatlıyan delillerden biri, Vaşington Üniversitesi profesörlerinden K. Witforgel'in Amerikada pek reklâm edilen mahut «Doğu despotizmi» başlıklı kitabıdır. Yazar, okurlarına, İslâvların Batı uygarlığı için «tehlike» olduğu ve bundan dolayı mahut «Doğu sistemi» nin bütün dünyayı kapsamasını ve mahut «Batı hürriyeti» nin yerini almasını önlemek üzere Batının «kesin tedbirler» alması gerektiği fikrini aşılamağa çalışıyor. Vaşingtonlu profesör bu çabasıyla hiç de orijinal değildir. Zira aynı ırkçı teoriler vaktiyle Hitler ve öteki Nazi elebaşları tarafından ileri sürülüyordu. Biz, ırkçılar yüzünden halkların çektiği ve çekmekte olduğu ıstırapları herkesin iyi hatırladığını umuyoruz.

Anti-komünizm hiç de kuvvet ifadesi değildir. O sadece çağdaş kapitalist toplumunun ideolojisindeki derin krizi, bu toplumun programının gerici karakterini yansıtır. Fakat bu, elbette, burjuva toplumu içindeki bütün fikir akımlarının böyle bir karakter taşıdığı anlamına gelmez. O toplumda, kapitalist toplumunun yeniden hayat bulabileceğine samimiyetle inanan, şu veya bu meselede ilerici prensipleri savunan birçok namuslu ilim adamları ve teorisyenler vardır. Tabiatıyla, biz böylelerini, ötekilerle, yani bütün varlıklarını kaba anti-komünizm üzerinde kuran, ve gerçek hürriyeti, insanlığın hayatından harbi kaldırma perspektifini, toplumsal ilerlemeyi, hüma-

nizmi sadece bir dil cambazlığı konusu sayanlarla asla karıştırmak ve bir tahtaya koymak niyetinde değiliz. 1964 Ağustosunda, Amerika Başkanı'nın «Biz ne yarına, ne kendimize güvenimizi korumuş değiliz» sözünü yorumlayan gazeteci W. Lipman'ın şu satırları rasgele değildir: «...bu hastalığın sebebi, insanların ayakları altındaki zemini kaybetmelerinde, onların evsizliğinde, çıplaklığında, her türlü yönetimden yoksun olarak yalnız bırakılmışlığında... dünyaya yabancılığında gizleniyor...» Lipman bu düşüncelerini şu sözlerle tamamlıyor: «Çağdaş muhafazakârın, belirsiz bir gelecek adına olağanüstü bir titizlikle çalışması lâzımdır.»

Bu fikri yorumlamaya ihtiyaç yoktur. Bu, kapitalist toplumun saplandığı mânevi çıkmazın en içten itirafıdır. Çağdaş burjuva ideologları, en elverişli fırsatı kullanarak, insanın hayati sorunlarını komünizmin çözebilecek durumda olmadığı görüşünü insanlara aşılmağa çalışıyorlar. Sosyalist memleketlerde gerçekleştirilen toplumsal dönüşüm, maddi hayat şartlarından toplumsal münasebetlere kadar bütün problemleri elbet bir çırpıda çözemez. Sosyalizm — ki sosyalist sistemi teşkil eden bütün ülkeler şimdilik gelişmenin bu safhasında bulunuyorlar —, henüz tam komünizm olmaktan çok uzaktır. Yine de, bizim artık elde ettiğimiz esaslı sonuçlar ve başarılar, kapitalist memleketlerdeki milyonlarca insanda, hele sömürgeciliğin boyunduruğundan kurtulmuş halklarda sempati uyandırıyor, zira bu başarılar bütün insanlığın yürümesi gereken yönü açıkça gösteriyor.

İşte bundan ötürü, burjuva propagandası, bizim tutunduğumuz her şeye, özellikle kılavuz edindiğimiz fikirlere karşı yaygın ateşi açıyor.

Burjuva âlemi en şiddetli saldırılarını sosyalist enternasyonalizme karşı, sosyalist ülkelerin birliğine ve aralarındaki işbirliğine karşı yöneltiliyor. Batı basını ve radyoları, sosyalist memleketler arasında ticaretin ve karşılıklı işbirliğinin nasıl geliştiğini, bağımsızlıklarını henüz kazanmış devletlere bunların yaptıkları yardımın nasıl arttığını dikkatle izliyorlar. Fakat bunu her halde kamu oyu'nu inceden inceye haberdar etmek için yapmıyorlar. Bu konudaki haberleri alabildiğine tandanslı yorumlarla birlikte veren burjuva propagandası, memleketlerimiz emekçilerine, sosyalist memleketler arasında işbirliğinin ve yeni kurtulmuş halklara bunların yaptıkları yardımın, sosyalist ülkeler halklarının hayat seviyesi zararına gerçekleştirildiği fikrini aşılmağa yelteniyor.

Genel olarak denebilir ki, günümüzde burjuvazi sık sık boya değiştirmektedir. Yakın geçmişe kadar, burjuvazi, sosyalizme ve komünizme düşmanlığını açıkça ilân ediyordu. Bugün ise durum başkadır. Bu başkalık, sosyalist memleketlerden Batıya iltica edenler olayında özellikle görülmektedir. Bunlardan birçoğu — «yorumcular ve profesörler» — kendilerine «gerçek sosyalistler» diyorlar, ve «gerçek

sosyalizm» için, «tahrifler»e son verilmesi için mücadele ettiklerini, bizim memleketimizde ve öteki sosyalist ölkelerdeki «sağlam revizyonist güçler» i desteklediklerini ileri sürüyorlar.

Pek tabiidir ki, insanlarımızın selâmeti, Çekoslovakya halkının bu kendi kendine gelin güveyi olan «avukatlar»ının hiç de umurunda değildir. Bu davetsiz «hayırhah»ların çabasından maksat, Çekoslovakya halkına özgü derin enternasyonal duyguyu bu yoğun propaganda ile zayıflatmak, onun ruhunda zamanını yaşamış milliyetçi kör inançları dürtüklemektir. Aynı «hayırhahlar» bunun yanı sıra, partinin halkla bağlarını koparmaya çabalamaktadır. Böyle hesaplardan sonuç alamıyacaklarını defalarca denemiş olmalarına rağmen, onlar varlıklarını bu zemin üzerinde kurmuşlardır.

Kapitalist basında her ay bir sürü yorumlar ve çeşitli yazılar çıkıyor. Bunların yazarları, Ekonomik Yardımlaşma Birliği'ne dahil memleketler arasındaki işbirliğinin sözde elverişsizliğini ispatalamak için nefes tüketiyorlar. Sosyalist memleketler arasında konkrete ekonomik problemlerin çözümündeki en ufak görüş ayrılıklarını bile parmaklarına dolayan bu yazarlar, Çekoslovakya hükümetinin ve Çekoslovakya Komünist Partisinin «elverişsiz» olan her şeyi silkip atması gerektiğini yorulmadan tekrarlayıp duruyorlar.

Demek ki, milliyetçilik tutumunu dürtüklemek Batı propagandasının başlıca kozlarından biridir. Zaten kendileri de, açıktan açığa, komünizm hareketinde kökünü her şeyden evvel milliyetçiliğin ve şovinizmin beslediği «merkezkaç» faaliyeti tecrübesini mümkün olduğu kadar iyi şekilde genelleştirmek ve kullanmak gerektiğinden söz ediyorlar. Gerici propaganda bu gibi eğilimlere dayanıyor ve her uygun fırsatta bunları desteklemeğe çabalıyor.

Fakat, bütün bu çabalara rağmen, burjuva propagandasının sonuçları önemsizdir. Yani gerek burjuva ideolojisinin ve toplum teorisinin modacı yenilikleri, gerekse kaba ve azgın anti-komünizm, bizim memleketlerimizde, komünizm düşmanlarının umduğu yankıyı uyandırmıyor. Şu da var ki, SBKP XX. Kongresinden sonra sosyalist memleketlerde başlıyan ondurucu tedbirler süreci, burjuva stratejilerinin bastıkları zemini ayaklarının altından kesinlikle çekip alıyor. Onların yeni yollar aramalarının izahı da budur.

Geçenlerde, Amerikan Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu'na bağlı «Avrupa problemleri alt komisyonu» nun bir raporu yayınlandı. Bu raporun dikkate değer tarafı, sosyalist ideolojiye karşı mücadelenin özünü ve yönünü değiştirmeyi isteyen bütün teklifleri bir araya toplamış ve sitematize etmiş olmasıdır. Aralarında en çeşitli şahsiyetlerin — çağdaş sanat âşinalarından Devlet Sekreteri Yardımcısı A. Hariman'a kadar — yer aldığı 30 eksperden kurulmuş bir grup tarafından hazırlanan bu rapor, grubun vardığı şu tereddütsüz sonucu belirtiyor: Komünizmin Batı için teşkil ettiği «tehlike»

ye karşı koymak şimdi bir hayli daha güçtür, zira komünizm henüz ona katılmamış memleketler için daha da özendirici olabilir.

Bu Alt Komisyonun üyeleri, «ideolojik mücadele alanında Amerikanın politikası ne olmak lâzımdır?» sorusuna cevaben, burjuvazinin ideolojik hücumuna temel olması gerektiği kaydıyla, birkaç prensip ileri sürüyorlar. Birincisi, onlara göre, Amerika Birleşik Devletleri, Doğu Avrupada (raporu hazırlayanların ifadesiyle) «liberalizasyon» yönünde değişiklikler getirmekte olan güçleri desteklemeğe gayret etmelidir. İkincisi, Amerika hükümetini, «blok» hakkında mevcut programları ve politikayı yeniden tahlil etmeğe, ve kapitalizmin etkisini arttırmağa yardım edeceğini kestirdiği yeni yollar ve araçlar aramağa tekrar davet ediyorlar. Bu eksperler grupuna göre, insan mübadelesi, gazete, kitap, broşür gönderme ve benzeri temalar, Amerikanın «Sovyet blokunda arzu edilen değişikliklere hız vermek» için başvurabileceği ve başvurması gerekli birçok yol ve vasıtadan sadece birkaç tanesidir.

Böyle birkaç örnek vermek, burjuva ideolojisi vaizlerinin stratejisinde ne gibi değişimler olduğunu göstermeye yeter. Bu değişimler «kara propaganda» dedikleri çabalarda, yani kaba ve ilkel anti-komünizmde gerileme, ve «beyaz propaganda» ya geçme olarak karakterize edilebilir. «Beyaz propaganda» dedikleri de, özel edebi, ilmi eserler ve filmlerle çağdaş kapitalist toplumunun «idealleri»ni, ahlâkını, milletlerarası kapitalin halihazır politikasını haklı gösteren idealist dünya görüşünü göklere çıkarmaktır.

Burjuva ideolojisini bu Truva Atı'na koymak istemeleri rasgele değildir. Son yıllarda, sosyalist ülkelerde olduğu gibi, kapitalist memleketlerde de, Marksist teori cephesi, burjuva teorilerinin içyüzünü açıklama ve bunları alt etmede tartışma götürmez bir ilerleme kaydetti, ve ilmi esaslara dayanan mevzilerden hareketle bir hücum karakteri kazandı. Amma yine de, Marksist teori, şahsı putlaştırma devresinden kalma borçlarını bazı alanlarda şimdiye kadar da ödeyebilmiş değildir.

Geçmişte, Batı edebiyat ve sanatında, felsefesinde, politik-ekonomisinde, sosyolojisinde en önemli ve etkili akımlar ya genellikle umursanmıyor, ya da bunlara türlü şematik etiketler yapıştırılıp işin içinden çıkılıyordu. Burjuva ideolojisi için hem birinci, hem de ikinci tutum gayet elverişliydi. Birincisinde, bu ideolojiye meydan boş bırakılıyor; ikincisinde üstünkörü gerekçeleri yalanlaması çok kolaylaşıyordu.

Marks'ın kamulaştırma teorisini, burjuva felsefe ve estetiğinin nasıl tahrif ettikleri iyi bilinmektedir. Şöyle ki, kamulaştırmanın materyalist özünü boşalttılar, ve onu, her «çağdaş endüstriyel toplum»un büsbütün kanuniyeti haiz bir hususiyeti olarak vasıflandırdılar. Bu hususiyetin de en belirli şekilde kapitalist «genel refah» toplu-

munda değil, ancak sosyalist ülkelerde kendini gösterdiğini iddia ettiler.

Burjuva propagandası sınıf çıkarlarını kollama pratiğini gözönünde tutarak çokluk yalan ve hileye başvuruyor. Verdiğimiz şu konkre delile dayanarak, şimdiye kadar hiçbir zaman ilmi bir kategori üzerinde bu derece kalpazanlığın benzeri görülmediğini söyleyebiliriz. Ne var ki, bu eni-sonu, burjuva propagandacılarının her zaman yaptıkları basit iştir. Fakat şunu da söylemeliyiz ki, Marksist felsefenin temsilcileri, bu meselede, — kamulaştırmanın özünü tedricen ve sitemli surette tasfiyeye yöneltmiş olan sosyalizmin çağdaş pratiğinin ilmi tahliline dayanarak burjuva şarlatanlarını inandırıcı şekilde hezimete uğratmış olmalarına rağmen — oldukça karsızlık gösterdiler... Daha böyle birçok örnek gösterilebilir. Meselâ, sınıf çelişmelerinin yok olduğunu söyledikleri «mütaahhitlerin hür toplumu» gibi sahte teoriler de bunlardandır.

Tabiatıyla, burjuva ideolojisine karşı, bu ideolojiyi tanımadan, hayatın ortaya koyduğu ve insanların cevap aradığı sorunları tanımadan aktif bir mücadele yürütülemez. İşin başı budur. Yoksa hayata ayak uyduramayız, kuyrukta kalırız.

Çağdaş burjuva ideologlarının çıkardıkları sonuçların çok çeşitli ve çelişmeli oluşuna rağmen, onların eser diye ortaya koyduklarını iplik pazarına çıkarmak, yazdıkları şeylerin sıglığını ve ilme aykırılığını açıklamak zor değildir. Keza, toplumsal olaylara amprik (deneysel) ve öznel bir tutumla yöneldiklerini, bunun da sömürücü sınıfların politik istemlerine uşakça hizmet çabasından ileri geldiğini ortaya koymak da kolaydır. Bu iş, özellikle, burjuva sözde ilmi eserlerinin, mahut «politik realizmi»i göklere çıkarmağa, yani burjuvazinin iç ve dış politikadaki zorbalığını pragmatist⁽¹⁾ bir tutumla düpedüz mubah göstermeğe kalkıştığı, yeni-sömürgecilik pratiğini haklı gösteren «eğitici devlet» teorisini ve benzerlerini savunduğu ahvalde daha da kolaylaşır...

Gel gelelim, burjuva propagandası, güttüğü amaçlar uğrunda yalnız yeni «teorik buluşlar» dan değil, vaktiyle objektif ilerici karakteri olan klâsik doktrinlerden de yararlanıyor. Bu spekülâtörler tarafından, çağdaş emperyalizmin «doğal adalet ve ilerici eğilimler timsali» olduğunu ve onu korumanın insanlık toplumu menfaatlerine uygunluğunu ispatlamak için, Hobs gibi, Lok ve benzerleri gibi düşünürlerin eserlerinin kötüye kullanıldığı akla sığmaz bir gerçektir.

Kilise ruhani önderlerinin, yeni-kapitalizm doktrinlerinin en etkili propagandacıları kesilmeleri ilgi çekicidir. Netekim, bu ruhaniler,

(1) Pragma: Eylem, pratik. Pragmatizm: Prensipsiz uygulamacılığın ve emperyalist avantürizmin, ilme ve mantığa sırt çeviren öznel idealist felsefesi...

mahut «teknolojik» yönelimlerin, ya da «üçüncü kuvvet» teorisinin hiçbir devrimci tehlike teşkil etmediklerini, ve bunlardan, demokratik eğilimli yığınlar arasında, eski kilise keşişlerinin dogmalarına nazaran çok daha etkili şekilde istifade edilebileceğini sezmekte gecikmediler.

İlmi tenkit karşısında bir teki bile tutunamamış olsa da, bu teoriler milyonlarca insanın düşünceleri üzerinde etki yapmaktadır. Bilhassa bundan ötürü, Marksist tenkit, bütün bu görüşlerin içyüzünü ve apologet (kendi düzenini savunucu) karakterini vaktinde açığa vurmalıdır.

Sosyalist ideolojinin bundan böyle de yayılması için, Marksist-Leninist prensipleri ve onların sosyalist ülkelerdeki pratik uygulanışını, insan toplumunun — üretim araçları üzerinde mülkiyetten demokrasiye, hürriyete, ahlâka ve estetiğe kadar — bütün köklü problemleri hakkındaki burjuva görüşleri ile mukayese etmek tabiatıyla zaruridir.

Bununla beraber, işi basitleştirmekten elbette kaçınılmalıdır. Çünkü bizim yalnız sosyalist ideolojimiz değil, aynı zamanda sosyalist gerçeğimiz, köklü toplumsal meseleleri çözüm tarzımız ve bu çözümün sonuçları o kadar ikna edicidir ki, bunlar her mukayesede üstün gelebilirler. Kaldı ki, bu artık defalarca belirtilmiştir. Bundan dolayı, ideolojik mücadelede dahi her türlü süslemeden kaçınmak lâzımdır. Süslemek iyi bir şey değildir. Bu sadece burjuva propagandacılarına bizim gerçeğimizi şüphe altına koyma imkânı verir. Sosyalizm, sözde «marazlar» ile beraber, en demokratik kapitalizmden — kıyaslanamayacak kadar — daha insaniyetçi, demokratik ve hür bir düzendir.

Burjuva teorisine ve ideolojik tahrikâtına karşı başarılı mücadele, iyi bir sosyolojik çalışmaya dayanmadıkça, olanak dışıdır. Biz bu sosyolojik çalışmalar üzerinde bugün büyük bir dikkatle durmaktayız. Bu zaruret, gençliğin ideolojik eğitimiyle ilgili meselelerin çözümünde bütün açıklığıyla kendini göstermektedir. Bizim memleketimizde, meselâ harbin sonunda dünyaya gelmiş bir insan, büyük bir hayat tecrübesine sahip değildir ve aynı zamanda — en önemlisi — kapitalizm hakkında bir şey bilmemektedir. Bilse bile, bu ancak kapitalizmin ikinci dereceden belirtilerine ait bilgi olabilir. Bundan ötürü, bu insanın görüş ve tasavvurları hakkındaki bilgimize dayanarak, kendisiyle konuşurken, kapitalist sistemde yıllarca yaşamış ve onun ne olduğunu kendi sırtında denemiş bir adamla konuştuğumuzdan daha başka bir dilimiz ve yönelişimiz olmalıdır. Genç adama daha çok deliller ve belgeler göstermeli, toplumsal olayların özünü ve daha derin karşılıklı bağlarını açıklamalı, yeni toplumun kurulmasında ona sorumlu ödevler vermeliyiz.

İdeolojik mücadelede en ciddi güçlüklerden biri, bizim partimizin tecrübesiyle de sabit olduğu gibi, Batı sanat ve ilminin söz götürmez başarılarından neyi ve nasıl alacağımız meselesidir. İlim ve kültür alanında çalışanlara, son yıllarda, Batının ilmi buluşlarını ve sanat teorisiyle ilgili eserlerini inceleme imkânı veriliyor. İtiraf etmeliyiz ki, bu imkânı kullananlardan bazılarının, çeşitli moda teorilere — hangi dünya görüşünün malı olduğunu bile düşünmeksizin — görünüşteki orijinalliğine bakarak kapıldıkları, ve asıl bu teorilerin «hayat verici kaynaklar» olduğunu, hattâ «Marksist-Leninist düşüncenin de bunlardan beslenmesi» gerektiğini — pek ince eleyip sık dokumadan — iddia ettikleri haller vardır.

Bizim memleketimizde de işte böyle eserler ortaya çıkmıştır. Bu eklektik karakterli eserlerin ilmi görüşle şu kadarcık ilgileri yoktur. Üstelik, bunlar, burjuva propagandasının ve «soğuk harp» taktiğinin davetine, yani Marksizmi fikir bakımından çağdaş kapitalizmin ideolojisiyle uzlaştırma amacına hizmet etmektedirler.

Böyle hatalı ve zararlı eğilimlere karşı mücadelenin güçlüklerinden ürkmüş olsaydık, elbette daha kolayı gerileme borusunu çalmak olurdu. Ama bu bizi durgunluğa götürürdü. Oysa, gerekli olan, girişkin, aktif bir davranışla, bu görüşlerin yanlışlığını ikna edici şekilde ortaya koymak ve ele alınan meselelerde uygulamaya dayanarak Marksist görüşlerin doğruluğunu yoklamaktır. Marksist düşüncenin bundan böyle de yaratıcı olarak geliştirilmesi için, bu düşüncenin insanların şuurundaki canlı etkisini kuvvetlendirmek için gerekli şartlardan biri de budur.

Bu konuda, Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1963 Aralık ayında yapılan Plenumunun büyük önemi vardır. Bu Plenumda varılan sonuçlar ve alınan kararlar, ideolojik çalışmaların aktüel ihtiyaçlarını gözönüne alarak, bu çalışmaların canlılığını arttırmak için gerekli şartları hazırlama yönündedir.

Biz, Marksist-Leninist teorinin yaratıcı şekilde geliştirilmesine olağanüstü bir önem ve yer veriyoruz. Toplumsal gerçekleri diyalektik olarak derinlemesine inceleme ve öğrenmenin, uygulama bakımından, fikirlerimizin gerçekleştirilmesi bakımından çok büyük önemi vardır. Sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, komünistçe kendi kendini idareye tedricen geçiş sürecini enine boyuna geliştirme yolunda devletin, politik ve ekonomik işlerin yönetimi üzerinde insanların dolaysız etkisinin kuvvetlendirilmesi, ancak toplumsal münasebetler ilminin çıkardığı objektif sonuçlar temeli üzerinde başarılabilir. İşte bunun içindir ki, biz, pratik faaliyetin yararını gözeterek, 1965 yılı ilkbaharında, sosyalist demokrasimizin aktüel problemlerini ele alacağımız parti ölçüsünde bir teorik konferans yapmağa hazırlanıyoruz. Teorik ve pratik faaliyetler arasında ahenk sağlamanın olağanüstü önem taşıyan bir belirtisi daha vardır. Sos-

yalist inancayı kuvvetlendiren ve sağlamlaştıran bu ahenk, gerçekte, burjuva ideolojisinin etkisine karşı mücadelede en göze çarpan vasıtaadır.

İktisat teorisinin gelişmesi, sosyalist ekonominin başarıyla geliştirilmesi için önemli şarttır. Bu prensip hükmü, bizim memleketimizde, halk ekonomisini yönetmede yeni bir sistem hazırlığında özel ifadesini bulmuştur. İnaniyoruz ki, bu yeni sistem, yurdumuzda, serbest kalması sosyalist üretim münasebetlerinin zaferine bağlı olan muazzam kaynakları işe koşmamıza yardım edecek, üretimde sosyalist metodların kapitalist metotlara olan söz götürmez üstünlüğünü pratik olarak ispatlamaya yardımcı olacaktır. Bunun da, enisyonu, sosyalist fikirleri yayma bakımından kesin önemi vardır. Partimizin Merkez Komitesi Plenumu, geçenlerde, bununla ilgili olarak, sosyalist toplumda insanların öğreniminin rolü meselesini müzakere etmiştir.

Kendiliğinden anlaşılıyor ki, biz, sosyalist tarzda işletmecilikte azami sonuçlara ulaşabilmek için, maliyet (değer) ve para manivelâlarının objektif etkisinden faydalanmayı öngören yeni halk ekonomisi yönetim sistemini kabul etmekle, bu alanda problemlerimizi çözüp bitirmiş olduğumuzu sanmıyoruz. Biz, Çekoslovakya İlimler Akademisi'ne bağlı Ekonomi Enstitüsü' nün Ekonomik-Matematik Lâboratuvarı gibi nice yeni ilmi merkezlerde, dün olduğu gibi bugün de, birçok yeni meseleleri inceleme yolları aramaktayız. Bu meseleler arasında şunları sayabiliriz: Sosyalizmde, gittikçe genişliyen üretimin kanuniyetleri, Çekoslovak sanayiinin optimal yapısı, halkın hayat seviyesini yükseltmekle ilgili görüşler, milletlerarası sosyalist ekonomik işbirliğini geliştirme yolları v. s. .... Bizim, bunların yanı sıra, bugün kapitalist ekonomide görülmekte olan en yeni olayları da sistemli surette değerlendirmeye çalıştığımız da tamamen anlaşılır bir şeydir.

Harp kundakçılığı ideolojisine karşı mücadele de günümüzde çok büyük bir önem taşıyor. Harp ve barış problemleri bugün bütün kıtalarda milyonlarca insanı heyecana düşürüyor. Bu problemler, artık yalnız genel-kurmaylıkların veya «azgın»ların işi değil, her insanın dâvası haline gelmiştir. Eğer bugün saldırgan kuvvetlerin, yeni bir harp açmak için yalnız atom bombaları, roketler, tanklar, denizaltılar hazırlamanın yetmiyeceğini, aynı zamanda insanların şuurunu da buna göre hazırlamak gerektiğini anladıklarını söylersek mübalâğa etmiş olmayız. Yalnız anti-komünizm isterisi değil, «kuvvet pozisyonu» politikasının, yani dünyayı termo-nükleer bir harbe sürükleyebilecek olan politikanın «tabiiliği»ni savunan teoriler de saldırgan güçlerin bu gerçeği daha da anlamalarına hizmet etmelidir. Ne hazindir ki, bu işin, Batı ile Doğu arasında yalnız bazı ihtiyarların katıldığı bir poker oyunu olduğunu söyleyenler var. Bunlara göre,

bu oyunda iki ihtimal mevcut: Ya kazanacaksın, ya da her şeyi kaybedeceksin! Bu, her hangi bir çılgının saçması değil, Prinston Üniversitesi profesörlerinden Oskar Morgenştern'in «ilmi ve derin düşünceleri» dir.

«Azgınlık» ın dört elle sarıldığı harp propagandasının amacı bir psikolojik baskı atmosferi yaratmaktır. «Azgınlık» saldırganlık plânlarını böyle bir atmosfer içinde yüzmilyonlarca insanın gönül rızasıyla kabul edeceğini hesap ediyorlar. Amerika Güvenlik Kurulu'nun «Soğuk harpte zafer stratejisi» başlıklı raporu buna tanıklık eden bir örnek olarak gösterilebilir. Bu raporun kesinlikle lüzum gösterdiği tutum şudur: Amerika, hiç vakit kaybetmeden, yeryüzünden 160—180 km. uzaklıkta bir askeri güç meydana getirmeli; «hür» bir Küba hükümeti kurmalı ve bunun Küba Cumhuriyetine karşı girişeceği partizan savaşını desteklemeli; «kurtuluş harbi hasım kampın içerilerine yayılmalı»; «silâhsızlanma akıl kârı değildir» v. s. . . . Bütün bu saldırgan isteklere şu düşünceler eşlik etmektedir: Amerika yalnız «lâyık olan» müttefiklerine yardım etmelidir; «soğuk harbin etkili bir vasıtası» olarak Birleşmiş Milletler'den daha iyi istifade edilmeli, bu teşkilâtın «Amerikanın faaliyetine engel olmasına» imkân verilmemelidir v. s. . . .

Başkanlık seçimleri sırasında Amerikan halkı tarafından reddedilen bu kışkırtıcı tutuma, dünyayı tehdit eden bu politikanın gerçekleştirilmesine yol vermiyecek olan insanların teşkil ettiği aktif kamu oyu ile karşı koymak gerekiyor. Muhtemel bir nükleer çatışmanın insanlığın kaderi bakımından doğuracağı sonuçların ciddiyetini küçümseme yolunda her türlü yelteniş, demokratik kamu oyu'nu faaliyete geçirme çabalarına elbette büyük ölçüde zarar verir. Nükleer bir çatışmanın doğuracağı sonuçların ne olacağını ilme dayanarak kestirebildiğimiz günümüzde, bu meselede, nükleer bir harbe dair bütün gerçeklerin bilinmesi insanları fatalist bir haleti ruhiyeye sürükleyebilir gibi, halkların devrimci ruhunu zayıflatır v. s. gibi teraneler tutturarak yapılan her türlü devede külahı kalpazanlığı asla caiz değildir. Tecrübe, bunun tam tersini göstermektedir: İnsanlar, olağanüstü önemi olan bu meselede ne kadar çok bilgi edinirlerse, barışın sağlanması için o kadar daha fazla çaba göstereceklerdir.

Burjuva ideolojisine karşı mücadele bütün komünistlerin enter-nasyonal ödevidir. Bu mücadele, tabiatıyla, sosyal düzenleri değişik devletlerin barış içinde yanyana yaşaması politikasıyla hiçbir suretle çelişme halinde değildir. İdeolojik mücadele sınıf savaşının organik bir parçasıdır. Kapitalizmin tasfiyesi için özellikle iç şartların yaratıldığı yerde sosyalizmin üstün geleceği bir kanuniyettir. Bundan ötürü, biz, iflâs etmiş çeşitli rejimleri kurtarma vasıtası olarak «ters-devrim ihracı» nı tekrar ve kesinlikle reddediyoruz.

Sosyalizm, kendi varlığı ve faaliyetiyle, maddi ve mânevi alandaki pratiği ile, dış ve iç politikasıyla dünya gelişmesi üzerinde etki yapmaktadır. Bizim, ne kadar gerici olursa olsun, şu veya bu hükümetin devirilmesi için çığırtkan çağrılar ihracına ihtiyacımız yoktur. İnsanlık toplumunun gelişmesinde sınıf mücadelesinin iç kuvvetleri, önüne durulmaz bir hareket halindedir. Bu kuvvetler, yalnız sözle — bu söz ne kadar ateşli olursa olsun — ne yaratılabilir, ne de ezilebilir.

Partimiz, SBKP XX. ve XXII. Kongrelerinin fikirlerini, 1957 ve 1960 Moskova toplantılarının dokümanlarını tamamen ve kayıtsız şartsız kabul etmekte ve ideolojik faaliyetinde bunları kılavuz edinmektedir. Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1963 Aralık toplantısında, partimizin ideolojik çalışmalarının aktüel meseleleri görüşülmüştür. Bu görüşmelerin sonuçlarını tesbit eden kararnamede, «barış içinde yanyana yaşama»nın sınıflararası münasebetler alanını ve mevcut iki toplumsal dünya sistemi arasında ideoloji alanını da kapsaması yolundaki her yelteniş reddettiğimiz belirtilmekte ve şöyle denmektedir: «Barış içinde yarışma başarılarının çağdaş emperyalizm hakkında yanlış tasavvurlara ve hayaller doğurmasına yol verilmemelidir. Çağdaş emperyalizmin yeni taktiğinin, kapitalist memleketlerdeki hayatı cici-bici gösterme, her bakımdan ideolojik uyanıklığı ve savunma yeteneğini küçümseme yönündeki zararlı eğilimlerle pratikman desteklenmesine meydan verilmemelidir. Bunun yanı sıra, şematizmden ve basitleştirmeden de kaçınmalı, bilgilerimizi yeni tecrübelerle durmadan zenginleştirmeli ve partinin etkisini arttırmak için daha girişken şekiller aramalıyız.»

Biz, Marksizmin ortaya çıkışının, ideolojinin gelişmesinde devrimci bir değişim olduğu görüşünden hareket ediyoruz. Bu değişimin özü, gerçekten ilmi ideolojinin yaratılmasından ibarettir. Bizim hareket noktamız, yaratıcı Marksizm-Leninizmin bütün diğer ideolojilere objektif olarak üstünlüğüdür; insanlığın ana sorunlarına yalnız onun doğru cevaplar verebildiğidir. Biz, şahsı putlaştırma devresinde işlenen hatalardan gerekli ibret derslerini çıkarmış bulunuyoruz. İsteğimiz, yeni problemleri aktif surette işliyerek, sistemli bir çabayla anti-komünizmin içyüzünü açıklayarak, bütün insanlığın komünizme doğru ilerlemesine yapıcı bir hizmette bulunmak için, bundan böyle ideolojik mücadeleye atılğan bir ruhla devam etmektir.

Milletlerarası ilmi toplantı

Dünya sosyalist sisteminin meseleleri

Toplantı dünya sosyalist sisteminin, milletlerarası komünist hareketinin birliği ve bağılılığı uğrunda yürütölen savaşta pröletarya enternasyonalizmi prensiplerinin sistemli uygulanması ve savunulması esasına dayanarak sosyalist ölkeler arasındaki karşılıklı münasebetler meselesini, aralarındaki işbirliğini kuvvetlendirme meselelerini önemle inceledi.

W. Ulbricht, raporunda, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin, kardeş partiler arasındaki münasebetlerde büyük değışiklikler yapan XX. ve XXII. Kongrelerinin önemini belirtti.

Sovyetler Birliği sayesinde faşist boyunduruğundan kurtulan ölkelerde halk demokrasisi zafere ulaştıktan sonra, bu ölkelerle Sovyetler Birliği arasında dostluk bağları kuruldu. Bu ölkelerde sosyalizmin temelleri atıldıktan sonra, komünist partileriyle sosyal-demokrat partilerin birleşmesinden doğan komünist ve işçi partilerinin ideolojik gelişmesiyle, bu partiler Sovyetler Birliği ile kardeşlik bağlarını daha da kuvvetlendirdiler. Şahsa tapma devrinin ve dogmatizmin sonuçları ortadan kalkınca, bu ölkeler arasında gerçek bir işbirliği, geniş bir görüş değış-tokuşu başladı. Hiç şüphesiz, Stalin'in şahsına tapınma devrinin etkisiyle, halk demokrasili ölkelerde sekterlik ve dogmatizm belirtileri uzun bir süre devam etmiştir. Ama XX. Kongreden sonra, parti hayatında olduğu gibi, politika, ekonomi ve kültür hayatında da dogmatizmi önlemek için büyük çabalar sarfedildi.

Sosyalist ölkelerin iktisadi işbirliği konusunda, Walter Ulbricht şu noktayı belirtmiştir: Sosyalist ölkeler arasındaki gelişme eşitsizliklerinin ve iktisadi yapıları, yönetim metodları arasındaki farkların sonucu olarak, işbirliği ve ihtisaslaşma alanlarında güçlüklerin ortaya çıkması çok tabiidir. Bu güçlükleri yenebilmek için, bu ölkeler arasındaki işbirliği, dünyanın en yüksek bilim ve teknik düzeyine yönelmiş ekonomik bir temele dayandırılmalıdır. Böylece, her ülkenin iktisadi menfaatleri, işbirliği alanında olduğu

kadar, imkânlarını ülkeler arasında ve dünya pazarında kullanması bakımından da itici güç haline gelir. W. Ulbricht'in belirttiği gibi: kapitalist tröstlerin kullandığı milletlerarası işbirliği metodlarına; çeşitli ülkelerde devlet tekelci kapitalizminin uyguladığı iktisadi koordinasyon usullerine oranla geride kalmamalıyız.

Y. Andropof'un raporunun önemli bir kısmı, proletarya enternasyonalizmi ile; sosyalist dünyanın gelişmesi ve dünya komünist hareketinin birliğini kuvvetlendirmek için yürütülen savaşla ilgili meselelere ayrılmıştır. Bu raporda belirtildiği gibi: Sosyalizm artık tek bir devletin çerçevesini aştığı için, işçi sınıfının çeşitli milli kolları arasındaki bağlar, bugün, devletlerarası münasebetler haline gelmiştir; kardeş partiler arasındaki ideolojik ve politik işbirliği yeni bir düzeye varmış, sosyalist ülkeler arasındaki iktisadi işbirliği şeklini almıştır. Bütün bu yeni unsurlar, sosyalizm yoluna girmiş kardeş partiler, kardeş halklar arasındaki enternasyonalist bağları kuvvetlendirmiştir. Bununla beraber, işçi hareketinin bugüne dek karşılaşmadığı birçok yeni mesele de ortaya çıkmıştır.

Her sosyalist ülkenin milli menfaatleri, devlet menfaatleri, bütün sosyalist dünyanın menfaatleriyle nasıl ayarlanabilir? Çeşitli sosyalist devletlerin menfaatleri nasıl uzlaştırılır? Sosyalizmin kurulmasında sağlanan başarılarla her gün artan milli şuurseli, sosyalist enternasyonalizme nasıl yöneltir? Dünya sosyalist sisteminin kaderi, insanlığın geleceği, bu sorulara verilecek cevaba bağlıdır.

Andropof şu noktaları belirtmiştir: Lenin halklar arasında sosyalist birliğin, karşılıklı anlayış ve güven temelinde kurulacağını söylüyor, çözülmesi büyük bir sabır ve ihtiyata bağlı olan bu meselenin zorluğunu belirtiyordu. Sosyalist dünya kısa bir süre içinde Lenin'in incelediği meselelerin çoğunu halletmiştir. Yeni milletlerarası münasebetlerin kurulmasında sağlanan başarılar çok büyük olmakla beraber, bugün bu meselenin ilk safhası ancak tamamlanmıştır. Bu işbirliğini daha yüksek bir düzeye vardırmak çareleri aranmaktadır.

Çeşitli sosyalist ülkelerin iktisadi gelişme seviyesi, tarihsel ve kültürel gelenekleri arasında farklar vardır. Geniş bir siyasi ve iktisadi işbirliğinin meseleleri birinci plâna geldiği için, bu etkenlerin önemi de gittikçe artıyor.

Yirmi yıl içinde, halk demokrasili ülkeler iktisatlarını, yeni rejimin toplumsal ve siyasi temellerini, devletlerinin yapısını kuvvetlendirdiler. Böylece, bağımsızlıklarını, egemenliklerini de güçlendirdiler. Her sosyalist ülkenin, kendi kuvvetine, imkânlarına karşı güveni arttı. Bütün bu ülkelerin dünya alanında daha önemli bir rol oynamak istemesi çok tabiidir. Sosyalist halklardaki milli şuurun gelişmesiyle, Komünist partilerinin, ülkelerin milli egemenliğini, siyasi ve iktisadi bağımsızlığını kuvvetlendirmek kaygusu da artmıştır.

«Sosyalist ülkeler arasındaki münasebetlerde partilerin terkettiği eski metodları kendi milliyetçi çıkarları uğrunda tekrar canlandırmak isteyen Çin Komünist Partisi yöneticilerinin yürüttüğü bölücü faaliyet olmasaydı, XX. Kongrede tesbit edilen yeni hat daha da önemli sonuçlar sağlardı» diyen Y. Andropof, sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Partimizin hareket ettiği görüş şudur: Sosyalist ülkeler arasında birlik, her ülkenin milli menfaatlerine gösterilecek büyük saygı temelinde ancak gerçekleşebilir... Tecrübelerin gösterdiği gibi, sosyalist ülkeler arasındaki münasebetlerde doğru bir politika tesbit ve tâyin edebilmek için, bu münasebetlerin çok yönlü, karışık niteliklerini, hattâ çelişmelerini hesaba katmamız gerekiyor. Kanaatimize göre, mesele, mevcut tarihsel şartlar çerçevesinden çıkmadan, gerçek süreçleri görmezlikten gelmiyerek, her ülkenin menfaatlerine olduğu kadar, bütün sosyalist dünyanın menfaatlerine de saygı göstererek, egemen sosyalist halklar arasındaki kardeş bağlarını kuvvetlendirmek için azami çabalar sarfetmeliyiz.»

Sosyalist devletlerin menfaatlerinin şu veya bu konkre meselede çelişebileceğini söyleyen Andropof, bu ayrılıkları yenmek için, doğru metodlar işlemenin, milli menfaatlerle diğer sosyalist ülkelerin menfaatlerini uzlaştırmamanın zorunluğunu belirtmiştir.

Sosyalist ülkeler, çok çeşitli işbirliği tecrübeleri ediniyor, zorlukları yenmek için metodlar çiziyor, yeni sosyal sisteme dahil devletler arasında kurulan münasebetlerde uygulanacak prensipleri geliştiriyorlar. Bu prensipler arasında, sosyalizmin dünya alanında sistemli bir şekilde savunduğu prensipler başta gelir... Bunlar, hakların eşitliği; her sosyalist ülkenin egemenliğine, toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi prensipleridir. Bu prensiplere göre, bir ülke diğer ülkelerin iç meselelerine karışamaz, tecrübelerini kardeş ülkelere zorla kabul ettiremez.

Proletarya enternasyonalizmi fikrine bağlı prensipler de gittikçe büyük bir önem kazanıyor: İktisadi ve siyasi bağların gelişmesi ve derinleştirilmesi prensipi; sosyalist ülkelerin, toplumsal hayatın her alanında milli menfaatlere gösterilecek saygı ile karşılıklı menfaat temeli üzerinde kardeşçe yürütecekleri işbirliği prensipi; sosyalist devletlerin izledikleri politikada koordinasyon prensipi; dünya alanında sınıf düşmanına karşı, barış ve barış içinde yan yana yaşama prensibinin yararına yürütülen hareket birliği prensipi; halkların sosyalist zaferlerini koruma, savunma alanında sosyalist ülkelerin ortak çabalar sarfetmeleri prensipi.

Sosyalist birliğin kurulmasında temel olan prensipler arasında, büyük önem taşıyan bir prensip de şudur: Halklar, proletarya enternasyonalizmi prensiplerine göre eğitilmelidir; enternasyonalizm sosyalist ülkeler arasındaki münasebetlerde olduğu kadar, dünya

devrimci kurtuluş hareketine sağlanan yardım alanında da pratik olarak gerçekleşmelidir.

Y. Andropof, sözlerine şöyle devam etmiştir: «İşin en güç tarafı, prensipleri ifade etmek değil. Bunu hepimiz biliyoruz. Elbet, bu işte bile çeşitli tutumlar, çeşitli görüşler ortaya çıkabilir. Ama işin asıl güç tarafı, bütün görüş ve anlayış farklarına rağmen, iktisadi siyasi ve kültürel münasebetleri devam ettirmek, geliştirmek, halkların dostluğunu kuvvetlendirmektir. . . Çağımızda, sosyalist ülkeler milli ekonomilerini başarı ile geliştirmek, bilimsel ve teknik devrimin icaplarına uyabilmek için, milletlerarası sosyalist işbölümünü, ve işbirliğinin diğer bütün yönlerini mükemmelleştirmek zorundadır.»

Jan Simek (Çekoslovakya) konuşmasında, proletarya enternasyonalizmini, sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğinin temeli olarak ele aldı.

Simek'in belirttiği gibi: Sosyalist enternasyonalizmin temel prensipi, çok taraflı işbirliği ve karşılıklı yardımdır. Proletarya enternasyonalizminin en konkre şekli, milletlerarası sosyalist işbölümüdür. Öznel ve nesnel eksikliklere rağmen, işbirliğinin daha ilk döneminde, çeşitli ülkeler arasında nitelik bakımından yeni münasebetler kurulmuştur. Bu münasebetlerin büyük faydası hemen belli oldu. Bununla beraber, bu ilk dönemde, sosyalist sanayileşmede, sosyalizmin kuruluşunda, sosyalist işbölümünün milli ve milletlerarası nitelikleri yeteri kadar hesaba katılmadı, incelenmedi.

Dünya sosyalist ekonomisinin gelişmesiyle, sosyalist işbölümünün milli ve milletlerarası nitelikleri arasındaki karşıtlar daha çok belirdi. Eskiden uygulanan milletlerarası işbirliği şekillerinin bugün için yetersiz kaldığı anlaşıldı. Bununla beraber, sosyalist enternasyonalizmin temel prensipi — sosyalist ülkeler arasında işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma prensipi — günden güne daha büyük bir önem kazanıyor. Her memleket, ekonomisini geliştirmek için sarfettiği çabaları, dünya sosyalist sisteminin iktisadi gelişmesine uydurmak meselesiyle karşılaşmaktadır. Bugün, işbirliğinin ağırlık merkezi üretim alanında.

Sosyalizm yoluna giden ülkelerin ortak çalışmaları bir dünya komünist toplumunun doğmasıyla sonuçlanacaktır. Bu komünist toplumda, artık ne «gelişmiş» ne de «geri kalmış» bölgeler kalacaktır. Ama tek sosyalist ekonominin kurulabilmesi için, gelişmenin her döneminde mevcut bütün şartlardan eksiksiz olarak faydalanmak imkânını sağlayan, tedrici ve farklı metodlar kullanılmalıdır. Sosyalist ülkeler, emekçilerin iktidarı ellerine alması, sosyalizmin kurulması uğrunda yürütülen savaşlar yolundan geçmiş egemen devletler olarak gelişmektedir. Sosyalist bir ülkenin egemenliğindeki enternasyonalist öz, diğer sosyalist ülkelere karşı takındığı tutumda bütün sosyalist gelişmenin iktisadi ve toplumsal gelişmesine yardım

edecek, her halkın ekonomik ve kültür seviyesini yükseltecek tedbirlerin gerçekleştirmesinde belli olur. Enternasyonalizm, çeşitli ülkelerin, bütün sistemin gelişmesine sağladığı yardımla konkre bir şekilde ölçülür. Çok tabii olarak, en gelişmiş ülkelerin sağlayacağı yardım daha büyük olmalıdır. Şu noktayı da belirtmeliyiz: Bu yardım, miktarı değişmez olarak kabul edilmemelidir; buna, sadece çeşitli ülkeler arasındaki seviye farklarını kapatacak bir çare olarak bakmalıyız.

Sosyalist bir ülkenin egemenliği, sadece öznel milli menfaatler açısından değil; dünya sosyalist sisteminin gelişmesi, dünya komünist hareketinin ödevleri, amaçları bakımından da düşünülmelidir. Bir sosyalist ülkenin ve komünist partisinin davranışını değerlendirmek için kullanılacak ölçülerden biri, bu ülkenin ve bu partinin çağdaş temel çelişmenin — yani sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişmenin — çözümüne sağladıkları paydır. Bir ülkenin muhtariyeti, bu çelişmeden kaçma, «tarafsız» bir tutum takınma isteği şeklini alamaz.

Birçok konuşmada, *sosyalist ekonominin idaresi* meselesi; sosyalist ülkelerdeki komünist ve işçi partilerinin iktisadi idare sistemi ve metodlarının devamlı şekilde mükemmelleştirilmesinde oynamaları gereken yaratıcı rol meselesi gibi konular incelenmiştir.

Bu konuda, W. Ulbricht'in raporu şu noktaları belirtmektedir: Sosyalist ülkelerin başlıca amacı, bugün, en yüksek çağdaş teknik ve bilimsel düzeye varmaktır. Ama bu amaca varabilmeleri, sosyalizmin iktisadi kanunlarını, en iyi şekilde kullanmalarına, eskimiş idare metodlarını bırakıp, yeni bir plânlama ve yönetim sistemi uygulamalarına bağlıdır. Bu yeni sistemin başlıca özelliği, «iktisadi kaldıraçlar» mekanizmasının uygulanmasıdır. Köy ekonomisinde, birçok kooperatifte bugün hâlâ uygulanan özel küçük işletme ideolojisinden ve metodlarından, ölçüleri bakımından sanayi metodlarına benziyen usullere geçilmesi, köy ekonomisinde sanayi prensiplerinin uygulanması gerekiyor. Dış ve iç ticaret alanlarına gelince, üretim yönetimiyle, bu üretimle ilgili ticaret teşekkülleri arasında sıkı bağlantılar kurulmalıdır. Üretimin yetersiz olduğu bir devirde icabetmiş, daha çok dağıtım alanında uygulanmış idare meoldları bırakılmalıdır; çağdaş teknik araçlardan faydalanarak, ticarete gerçekten iktisadi metodlar uygulanmalıdır.

Sosyalist memleketler, bu ödevlerini bir şartla ancak yerine getirebileceklerdir: Ülkelerimiz, teknik ve bilimsel alanlarda ilerlemenin sağlanması, emeğin verimliliğinin (randımanının) artması, yönetimde ekonomik metodların uygulanması uğrunda savaş yürütmelidir.

Michal Sabolcik (Çekoslovakya) iktisadi yönetimin mükemmel bir hale getirilmesi konusunda sosyalist ülkelerde yürütülen tartışma-

ların faydalarını belirtti. Bu tartışmalarda görülen özellikler: Yapıcı nitelikleri, sosyalist üretim şekillerinin inkâr edilmez faydalarını belirtirken, bu faydalardan pratikte en etkili şekilde yararlanmak için gereken metodları, yolları anlatırken, soyut delillere başvurulmamasıdır.

Sosyalizmin dünyada yeni ve kesin başarılar elde etmesi için yürütülen savaşın en önemli cephesi, ekonomik cephesidir. Ayrı ayrı sosyalist ülkelerde, milli ekonominin ve dünya sosyalist sisteminin gelişmesinde en yüksek sonuçlara varmak, sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfının başlıca enternasyonalist ödevidir.

M. Sabolcik, ekonominin yönetiminde tutulan politik yolun, partinin oynadığı rolün önemini de belirtmiştir. Dış sebepler — yani dünyada iki ayrı sistemin varlığı — olduğu kadar, sosyalist ekonominin niteliğinden doğan iç sebepler — toplumun bütün kesimlerine ortak menfaatler ve çeşitli kesimlerin menfaatleri, hattâ özel menfaatler — de politikayı, politik müesseseleri ve yönetici bir gücün varlığını gerektirmektedir. Bütün toplumun temel menfaatlerini kavrayabilecek, bunları gerçekleştirebilecek bu yönetici güç, Marksist-Leninist teoriyi uygulayan, en geniş emekçi yığınlarının tecrübelerini toplayan ve genelleştiren bir parti olmalıdır.

Genel menfaatlerle özel menfaatler arasındaki çelişmeler, iktisatta yapılacak aşamalı başkalaşmalarla çözülebilir. İşte bu yüzden, bugün iktisadi meseleler yavaş yavaş politikanın başlıca özü halini almaktadır.

M. Sabolcik, Çinli yöneticilerin ortaya attığı «En önemli ve kesin etken politikadır» şiarının köklü bir eleştirmesini yaptı. İktisadın önemini küçümseyen bu şiar, iktisadi meselelerin çözümünde öznelci ve iradecilikçi bir tutumu dile getiriyor.

M. Sabolcik, Çekoslovakya Komünist Partisinin, Marksist-Leninist prensipleri, özellikle iktisadi alanda, ülkenin şartlarına nasıl uyguladığını anlatmıştır. Partinin XII. Kongresinde Birinci Sekreter A. Novotni'nin okuduğu raporda, Çekoslovakya'da sağlanan gelişmenin özellikleri şöyle belirtilmiştir: «...Bizim için en önemli şey, elde ettiğimiz sonuçların değerlendirilmesidir. Çünkü bu sonuçların bize sağladığı sarsılmaz iktisadi ve siyasi temelden hareket ederek, şu ödevimizi daha kolayca gerçekleştirebiliriz: Her alanda sosyalist toplumumuzu geliştirerek, komünist topluma geçiş şartlarını yaratmak...»

Bununla beraber, evvelâ başarılarından bahsediyorsak, bu dönemde elde ettiğimiz tecrübeleri, sonuçları eleştirici bir gözle değerlendirmekten kaçındığımızdan değil. Bu dönemde — özellikle son yıllarda — çözülmesi gereken meseleler yığılmıştır, bu gerçeği gizlediğimiz yok...»

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinin iktisadında bugün görülen eksikliklerin, kusurların iç ve dış sebepleri var. Bu sebeplerin nedeni ise: Teşkilatlanma işinde ve yönetiminde işlenen hatalar, nesnel ekonomik kanunların yeteri kadar bilinmemesi, bu kanunlardan çıkarılacak sonuçların pratikte çıkarılamaması; böylece gereken ölçülerin kaçırılması; özellikle milli iktisadın gelişmesinde köy ekonomisinin taşıdığı önemin küçümsenmesidir.

Bu şartlar içinde Partinin devamlı ve değişmez ödevi, sosyalist ekonomide idare metodlarını daha mükemmel bir hale getirme ödevi, günün meselesi haline gelmiştir.

Gelişmiş bir sosyalist toplumu kurmayı; komünizme aşamalı geçiş şartlarını hazırlamayı kendine amaç edinen politik hattımızı gerçekleştirebilmemiz için, çok çeşitli ve çok yönlü bir takım ödevler gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bu ödevler şunlardır: köy ekonomisi üretiminin düzeyini, sanayideki düzeye yükseltmek; bilimde ve teknikte bugün elde edilen sonuçları toplumun içinde en geniş şekilde uygulamak; birçok sanayi kollarının maddi ve teknik temellerini yeniden kurmak; sanayi yapısında kimya ve maden sanayilerinin yararına bazı değişiklikler yapmak; makine üretiminin yapısını değiştirmek vs. Bütün bu değişikliklerin ortak böleni, iktisatta daha hızlı, daha geniş bir gelişmenin gerçekleştirilmesidir.

Bugünkü yönetim sistemi ise, ekonominin gelişmesini hızlandıracak, gereken şartları yaratacak unsurları sağlamıyor. Ülkemizde elde edilmiş bütün tecrübeleri gözden geçiren ve Çekoslovakya Komünist Partisinin teşebbüsü ile yapılan incelemeden sonra, ekonomik plânlama sistemimize birçok değişiklikler getirecek olan bir proje hazırlanmaktadır. Bu değişikliklerin amacı, demokratik merkezciliği kuvvetlendirmek, Partinin ekonomik alanda oynadığı yönetici rolü arttırmaktır.

İdare sisteminin temeli milli ekonomi plânıdır, ve özellikle işletmelerin, bilimsel araştırma müesseselerinin yardımıyla tesbit edilecek perspektif gelişme plânıdır. Milli ekonomide ölçüleri doğru olarak tesbit etmek, teknik düzeyi, yaşama ve çalışma şartlarını yükseltmek için başlıca yol, sanayi temelini yeniden kurulmasıdır.

Üretimde entansif bir gelişme sağlamak için, ticari ve mali bağlarla bu bağlardan meydana gelen mekanizma kullanılacaktır. Fiyatlar daha büyük bir rol oynayacaktır. Emekçilere verilen yüzde arttırılacaktır. Yatırımlarda tesbit edilecek faiz hadleri, bazı işletmelerde görülen gecikmeyi telâfi etmek için kullanılacaktır. Bilimsel araştırmaların, teknik ilerlemenin rolünü daha da arttırmak için, merkezi idare, elindeki araçları — özellikle perspektif gelişme plânını ve mükâfat sistemini — daha etkili bir şekilde kullanacaktır.

Yönetimin yeni şartlarında, ülkenin, milletlerarası sosyalist iş bölümü sistemine — özellikle üretim programlarının bölümü, ihtisasın ve seri halinde imâlatın arttırılmasına, üretim masraflarının indirilmesine — daha aktif bir şekilde katılması imkânları incelenecektir. Diğer taraftan da, çeşitli sanayi kollarında birbirini tamamlayan birleşmiş işletmelerle dünya pazarları arasında daha sıkı, daha etkili bağlantılar kurulacaktır.

Sosyalist ülkelerdeki partilerin, sosyalizmin ve komünizmin zaferi uğrunda yürüttükleri savaşta, bilimin ve tekniğin önemini raporunda belirten *Hannes Hörnig (Demokratik Alman Cumhuriyeti)*, şu noktanın üzerinde durmuştur: I. Enternasyonalin açılış söylevinde, Marks'la Engels bütün dünya emekçilerinin dikkatini, bilim ve teknik alanında devrim yaratan büyük değişikliklerin toplumsal önemi üzerine çekiyorlardı.

1970 yılına kadar yerine getirilecek olan DAC gelişme plânının başlıca amacı, bilimsel ve teknik devrimin gerçekleşmesidir. Plânın en çok önem verdiği alanlar şunlardır: Kimya endüstrisi, özellikle petrol-kimya endüstrisi; metalürji sanayii, elektrik makine endüstrisi, özellikle elektronik sanayii; makinalaşmayı ve otomatizasyonu sağlayacak makine endüstrisi; bilimsel araç üretimi; çeşitli enerji üretimi; ulaştırma ve taşıt; tarım üretiminin arttırılması; tarımda sanayi metodlarının uygulanması vb. Kimya endüstrisi, en çok önem verilen sanayi haline gelmiştir.

Bilimsel ve teknik devrim süreci, çağımızın objektif bir gerçeğidir. Kapitalizmle barışçı bir ekonomik savaş yürüten sosyalizmin, dünya ölçüsünde zaferini sağlayabilecek bütün şartlar bu süreçte mevcuttur.

Hiç şüphesiz, bu süreç kendiliğinden gelişmiyecektir; yardımsız zafere ulaşmıyacaktır. Zafere ulaşabilmesi, işçilerin, köylülerin, aydınların daha mükemmel bilimsel ve teknik sonuçlar, daha etkili bir çalışma ve plânlama sağlamak için yürüttükleri savaşta büyük çabalar sarfetmelerine bağlıdır. Geçirdiğimiz tecrübeler bize şunu göstermiştir: Ekonomik politikada, politik ve bilimsel meselelerde, köklü plânlara ve hesaplara dayannıyan hareketler, güçlülere, başarısızlıklara sebep olur. Sosyalist rejim bilimsel ve teknik gelişmenin objektif zorunluluklarına en uygun düşen toplumsal sistemdir. Ama partiyle hükümet, bilimsel ve teknik gelişmeye, plânlamanın ve toplumsal gelişmenin ayrılmaz kısmı gözüyle bakmalıdır.

Teknik ve bilimsel devrimin objektif özü nedir, bu devrim hangi etkenleri doğurmuştur, bu etkenlerden nasıl faydalanmalıyız? Bilim, tabiatın ve hayat sürecinin bütün sırlarını gittikçe daha derinlemesine çözmekte; insanlardaki pratik isteklerin gittikçe etkisi altına girmektedir. Bilimde temel araştırmalarla, olayları ayrı ayrı ele alan araştırmalar arasındaki bağlar sıklaşıyor, yeni bilimsel ve teknik icadlar, daha kısa bir süre içinde teknik ve teknolojik pratik

alanına giriyor. Böylece bütün araştırmaların toplumsal amacı daha çabuk gerçekleşiyor, inceleme imkânları doğrudan doğruya üretime bağlanıyor. Bu son on yıl içinde, bilimlerin uygulanma süreci, çeşitli kollardaki uzmanların ortak çalışmalarını zorunluluk haline getirdi, araştırma müesseselerinin ve enstitülerinin yapısında köklü değiştirmeler gerektirdi.

Böylece plânlama işinde yeni unsurlar meydana çıkıyor. Bilimsel araştırma, plânın önemli bir parçası oluyor, milli ekonomide plânlamanın temeli haline geliyor.

Sosyalizmde teknik devrim, dünya gelişmesinin temel meselelerinden birini doğurmaktadır. Bu mesele, kültür ve eğitim sisteminde sağlanacak sosyalist değişmelerle teknik devrim arasındaki bağıntılar ve bağlar meselesidir. Alman Birleşik Sosyalist Partisinin uyguladığı sosyalist öğretim ve eğitim sisteminin temeli, Marks, Engels ve Lenin tarafından formüle edilen prensiplerdir. İnsanca yaşamayı garanti eden bir toplumda, kişinin her alanda gelişmesini sağlayabilecek tek sistem, sosyalist sistemdir.

Bilimle üretim arasındaki bağlar, karşılıklı etkileri, bilginlerin, mühendislerin, üretimde yeni metodlar icadeden teknisyenlerin kolektif ve sosyalist çalışmalarıyla sağlanmaktadır. Bu çalışmalar, bilimin elde ettiği yeni zaferlerin üretim alanında uygulanmasını sağlıyor, araştırmaları hızlandırıyor. Bunun sonucu olarak da, işçilerle aydınlar arasındaki birlik kuvvetleniyor, gelişiyor, sosyalizmin kuruluşunda karşımıza çıkan meselelerin çözümünü kolaylaştırıyor.

Sosyalist ülkelerin karşılaştığı ödevleri çözecek, sosyalizmin kapitalizmi yenilgiye uğratmasını sağlayacak en önemli etkenlerden biri, bilimsel ve teknik ilerlemelerdir. Ama bu ilerlemeleri sağlamak için, sosyalist ülkeler arasındaki işbirliği devamlı ve anlayışlı olmalıdır.

Toplantıda büyük dikkatle incelenen sorunlardan biri de, *sosyalist demokrasinin gelişmesi* meselesidir.

W. Ulbricht, Avrupa sosyalist ülkelerinde, demokrasinin gelişme şekillerini kısaca hatırlattı, Demokratik Almanya Cumhuriyetindeki durumu teferrüatıyla anlattı:

«DAC-de sosyalist üretim bağıntıları zafere ulaştıktan sonra, işçi sınıfı, köylülerle, aydınlarla, emekçi halkın diğer kesimleriyle birlik kurduktan sonra, proletarya diktatoryası şartlarında uygulanan bazı idare metodlarından vazgeçilebildi. Bu durum, işçi sınıfı partisiyle sosyalizmin kurulmasını isteyen diğer partiler arasındaki işbirliğini kuvvetlendirdi. Emekçilerin plânlamaya, devlet yönetimine katılışları çeşitli şekiller aldı. Sosyalist yasallık, sosyalist demokrasi gelişti. Halkı temsil eden teşekküller daha büyük bir sorumluluk kazandı. Halk Meclisinin, hükümetin aldığı kararları uygulama işiyle daha çok ilgilendi. Halk ekonomisinde yeni bir yönetim ve plânlama sistemi kuruldu. Sosyalist yarışma meydana

geldi. İşçi teşekküllerinde kurulan üretim komiteleri, yöneticilerin sorumluluğuna zarar vermeden, üretim yönetimine ve plânlamaya katıldı; tarım üretim kooperatifleri, halk ekonomisine büyük faydalar sağladı; sosyal sigortaların yönetimi sendikalara verildi; teknik ve bilimsel yeni usuller, yeni metodlar bulmağa çalışan örgütler meydana geldi; nihayet yol daş mahkemeleri kuruldu.

Yabancı burjuva yazarları, sosyalist demokrasideki bu gelişmeye «liberalizm» diyorlar. Ama gerçekte bu gelişme liberalizm değildir. Liberalizm ,kapitalizmin ilk dönemine özgü politik bir olaydır. Liberallerin burjuva özgürlükleri uğrunda yürüttükleri savaş, kapitalizmin serbest gelişmesi yararına oldu. Oysa, halk demokrasili ülkelerde görülen gelişme, burjuva parlâmentarizmine, burjuva politik metod ve şekillerine dönüş değildir.

Sosyalist ülkelerde gelişen demokrasi, yeni bir demokrasi türüdür. Bu gerçek demokraside, insanın insanı sömürmesine son verilmiştir. Burjuva ülkelerinde, vatandaşlar her seçimde oylarını kullanabilirler ancak, devlet mekanizmasında en önemli rolü oynayan yine kapitalist teklilerdir, bürokratik cihazın yüksek memurlarıdır. Sosyalist ülkelerde ise, halkın temsilcileri, verilen kararlarla, bu kararların uygulanışını garanti ediyorlar. Plânlamayı yapan, plânı yöneten halktır. Böylece, toplumsal hayatın, ekonominin, kültürün gelişmesinden sorumlu olan halk ile Milli Cephe'dir. Kapitalizme özgü alışkanlıkların kaybolması, sosyalist ahlâkın insancıl prensipleri temeline dayanan hür bir yaşama, işte gerçek özgürlük budur. Sosyalizmin düşmanları, «Hürriyet» şiarını kullanarak, sosyalizmin kurulmasına engel olmak, kapitalist unsurları devam ettirmek tersdevrimi gerçekleştirmek amacı ile kendilerine yardımcıları bulmaya çalışıyorlar, ama çabaları boşa gidecektir. Halk demokrasili ülkeler sosyalizmin temellerini artık atmışlardır; Sovyetler Birliği ile kurdukları kardeşçe birlik hiçbir şekilde bozulamaz.

Dezsö Nemes (Macaristan), raporunda, sosyalist demokraside görülen gelişmenin tarihsel önemini belirtti; Macaristanda sosyalist demokrasinin tarihçesini çizdi, özelliklerini anlattı.

D. Nemes, halkın haklarını kullanma meselesini ayrıca inceledi. Bu alanda, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin öncü kuvveti olan Komünist Partisinin oynadığı rolü belirtti.

Komünist Partisi, bütün halkın dâvası olan sosyalizmin kurulması işinde halkın yaratıcı gücünü seferber etti. Sosyalizm, ancak komünistlerle partisizlerin işbirliği ile, yığınların benimsediği bir politika ile kurulabilir. Parti politikasında hatalar işlendiği an, yığınlarla olan bağlar bozulur. Yığınlarla bağları olmıyan bir politika ise, partinin içindeki birliği bozar, bütün toplum hayatını altüst eder. 1949—1956 yılları arasında Macaristanda işlenen ve ters — devrimci bir ayaklanma ile sonuçlanan hatalar, bu gerçeği ispatlamıştır.

Ters — devrimci hareketi ezmek, partiyi yeniden örgütlemek, partinin, partisiz yığınlarla bağlarını kuvvetlendirmek, bütün bu sonuçlar Kadar yoldaşın önderliğinde yeni parti yöneticilerinin tâyin ve tesbit ettiği gerçekten Leninist politika sayesinde gerçekleştirildi. Partimiz, ters-devrimcilere, revizyoncu ortaklarına karşı olduğu kadar, kişiye tapma devrinde meydana gelen sekter metodlara, dogmatik akıma karşı da büyük bir savaş yürütmek zorunda kalmıştır.

D. Nemes, bundan sonra, parti ile yığın teşkilâtları arasındaki bağıntılardan, bu teşkilâtların en önemlilerinden biri olan sendikaların faaliyetinden bahsetti. Bu teşkilâtların, partilerle partisizlerin işbirliğini kuvvetlendirdiğini belirterek, emekçilerin işletmelerin yönetimine, sadece sendika komiteleri, yahut parti komiteleri vasıtasıyla değil, üretim konferansları yoluyla da katılmaları için kullanılan metodları anlattı.

Macaristanda, sanayi işletmelerinde «işletme meclisleri» bulunuyor. Sendikaların yönetimi altında çalışan bu meclisler, işletmenin rantabilitesini ve teknik gelişmesini kontrol ediyor; ücretlerin, bölge şartlarına göre tesbitine; teklif edilen icadların ve yeniliklerin uygulanmasına iştirak ediyor; disiplini sağlamaya, verimi arttırmaya çalışıyor.

D. Nemes'in belirttiğine göre: Macaristanda, parça ve saate göre tesbit edilen ücretlerden başka, prim sistemi de uygulanıyor. Sanayi işletmelerinde, üretim plânında tesbit edilen amaçlar gerçekleştirilirse, masraf tâyin edilen miktarı geçmezse, yahut indirilirse, işletmenin sağladığı kâr tahmin edilen tutarı geçerse, elde edilen kârın bir kısmı prim olarak işletmedeki işçi ve memurlara verilir.

Emekçileri kârdan yararlandırma sistemi, üretim plânlarının gerçekleştirilmesini, ve tahmin edilen sonuçlardan daha yüksek sonuçların elde edilmesini sağlıyor, işletmenin rantabilitesini kolaylaştırıyor.

Sosyalist yarışma, emekçilerin siyaset ve üretim alanlarında yürüttüğü şuurlu faaliyetin bir delili, ve sosyalist toplumun tipik bir özelliğidir. Bu yarışma, yaratıcı faaliyetleri geliştiriyor, çalışma disiplinini kuvvetlendiriyor, emekçilerde kolektif toplumsal hayat şuurunu yükseltiyor.

D. Nemes, bundan sonra, sosyalist toplumda basın hürriyetinin anlamını izah etti: Bu özörlük, emekçi halkın yararına işliyor, menfaatlerine uygun düşüyor. Nemes, Macaristandaki seçim sistemi konusunu da ayrıntılı anlattı. Seçim mitingleri, halkın, siyasi ve sosyal hayatın bütün konularını tartıştığı toplantılar şeklini almaktadır. Macaristanda, seçim kampanyası, rakip partiler arasında yürütölen bir savaş değildir; ulusal ve bölgesel sorunların, ölkö çapında tar-

tışılmasıdır. Bu sistem daha da değişecek, gelişecektir. Ama seçim toplantılarının bu özelliği muhafaza edilecektir.

1958 Kasım ve 1963 şubat seçimleri sırasında, Milli Cephe Komitelerinin teklif ettiği adaylar yerine, seçim toplantılarından binlerce başka milletvekili seğilmiştir. Bu şekilde secilenlerin çoğu, Milli Cephenin adayları kadar yetenekli kişiler olduklarını sonradan ispatlamışlardır.

Ruben Avramov(Bulgaristan)'un raporu: «Sosyalist demokrasinin her alanda gelişmesi, sosyalist toplumun gelişme kanunlarından biridir» başlığını taşıyordu.

Sosyalist demokrasi, değişmez bir veri değildir. Bu demokrasi, proletaryanın ilk defa zafere ulaştığı, kapitalist ölkelerle çevrili, bir yandan dünya emperyalizminin, bir yandan da iç ters-devrimin saldırılarına karşı savaşmak zorunda bulunan bir ölkede belirli bir şekil aldı. Sovyetler Birliği, ekonomik gecikmesini kapatmak, sosyalist toplumun temellerini atmak dönemine geğince, sosyalist demokrasi yeni bir gelişme şeklini aldı. Bugün Sovyetler Birliğinde sosyalist toplum kesin ve eksiksiz bir şekilde kurulmuşken, komünizm çok geniş bir ölçüde kurulmaktayken, bütün dünyada ise sosyalist sistem tarihsel gelişmenin en önemli etkeni haline gelmişken, sosyalist demokrasi daha da yüksek bir gelişme düzeyine varmıştır.

İkinci Dünya Harbinden sonra, Avrupa ve Asyanın birçok ölkesinde, sosyalist devrimin yeni bir şekli — halk demokrasileri — zafere ulaştı. Küba devrimi; kapitalist ölkelerde, sömürgelerde, bağımsızlığa kavuşmamış ölkelerde devrimci hareketlerin gelişmesi, sosyalist egemenliğin daha da çeşitli şekiller alacağını göstermektedir.

Sovyet ordusunun zaferleri, İkinci Dünya Harbinden sonra meydana gelen halk demokrasilerinin kurulmasında çok önemli bir rol oynamıştır. Faşist Alman ordularını yenilgiye uğratan Sovyet ordusu, bu ölkelerdeki gerici güçleri paniğe uğrattı, İngiliz ve Amerikan ordularının bu memleketleri işgal etmesini önledi, böylece halk yığınlarının harekete geçmesine imkân verdi.

Halk demokrasilerinin çoğunda, diğer anti-faşist parti ve teşkilâtlar komünistlerle birlikte yurtsever, anti-faşist cepheler, hareketler kurdu; bugün ise, bu güçler, sosyalizmin kurulmasına yardım ediyorlar. Sosyalist ölkelerde, komünist partileriyle diğer siyasi partiler arasındaki verimli işbirliği; kapitalist ölkelerde yapılan, ve Sosyal-Demokratları, köylüleri, Hristiyan-Sosyalistleri, genellikle küçük burjuva ve demokratik partileri ürkütmeye çalışan, bu unsurların komünistlerle işbirliği yapmalarına engel olmak isteyen komünist aleyhtarı propagandalara verilecek en iyi cevaptır.

Avramov'un belirttiği gibi: Halk demokrasisi, özellikleri ne olursa olsun, sosyalist nitelikte bir demokrasidir; Büyük Oktobr Devriminin tarihsel devamıdır.

Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerde bu son sekiz yıldır görülen demokratik gelişme, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XX. ve XXII. Kongrelerinde tesbit edilen prensip ve görüşlerin sonucudur.

Hiç şüphesiz, bugünkü demokratik gelişme eksiksiz sayılamaz. Sosyalist politik sistemin bütün eksiklerini kapamak için yeni tedbirler almağa devam edilecektir. Bugüne dek geçilen yol, komünist toplumun kuruluş döneminde, sosyalist devletin alacağı gelişme yönünü açıklamaktadır. Bu yön, halkın, devlet yönetimine, hayatın bütün alanlarına, gittikçe daha geniş, daha dolaysız katılışı, Lenin'in dediği gibi, her vatandaşın ülkenin yönetimine iştirak etmesidir.

Bulgaristanda, Vatan Cephesi, sosyalist demokrasinin gelişmesinde çok büyük bir rol oynamıştır.

Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin ispatladığı gerçek şudur: Sosyalizmle, sosyalist demokrasi, istisnasız bütün milletlere, bütün milli azınlıklara, gerçekten eşit haklar, eşit gelişme imkânları sağlamakta, kadınlara hukuki ve sosyal eşitliği tanımakta, gençliğe eşit haklar, gerçek eğitim ve öğretim imkânlarını garanti etmektedir.

Marksist-Leninist parti, sosyalist toplumun üst-yapısında, bu çok yönlü ve çok çeşitli sistemde, birliği ve teşkilâtlanmayı sağlayan güçtür. Partinin tesbit ettiği politik hattın, çalışmalarında uyguladığı metod ve stilin doğruluğu, sosyalist demokrasinin başlıca gelişme ve mükemmelleşme etkenidir. Yığınların tecrübelerine dayanan parti, ekonomi, politika ve kültür alanlarında, emekçilerin çabalarına, girişim yeteneklerine en uygun düşecek, komünist şuurlarını yükseltecek teşkilât şekillerini buluyor. Sosyalist demokrasinin gelişmesi ise, bu faaliyetlere bağlıdır.

Ama parti, kendi saflarında da geniş bir demokratik zihniyetin gelişmesini sağlamazsa, sosyalist demokrasinin gelişmesini doğru olarak yönetemez. Parti içindeki demokrasinin gelişmesi, bu anda, sosyalist ülkelerdeki kardeş partilerin en önemli ödevlerinden biri haline geldi. Gerçek demokrasi, bütün vatandaşlar arasında eşitlik, dostluk, dayanışma gerektiriyor. Kardeş partiler ve sosyalist ülkeler arasındaki münasebetler düzeyinde, demokratik şuurun bu özellikleri, proletarya enternasyonalizminin özünü teşkil eder.

Kurt Tiedke (Demokratik Almanya), raporunda, Hitlerin yenilgiye uğramasından sonra Alman Birleşik Sosyalist Partisinin, sosyalist demokrasinin şartlarını ve gelişmesini sağlamak için yürüttüğü savaşı kısaca anlattı; sosyalist devrimlerin genel kanunu olan demokrasinin, bugün DAC-nde aldığı biçimleri belirtti.

Anayasanın 1949 yılının Ekiminde kabulü ile, Almanyanın bir kısmı anti-faşist demokratik devrimden sosyalist devrime geçerken, ülkenin öbür yarısında ise eski gerici rejim tekrar kuruldu.

Anti-faşist ve demokratik rejimin gerçekleştirilmesi uğrunda yürütülen savaş içinde, işçi sınıfının partisiyle diğer partilerinin birliği daha da kuvvetlendi; bu birlik, işçi sınıfı diktatoryası rejimi içinde gelişen çok partili sisteme sağlam bir temel sağladı.

Sosyalizmi kurma işinde en önemli araç olan proletarya diktatoryası DAC-de aldığı şekil ile sosyalizmin temellerini attı ve sosyalist üretim bağıntılarının zaferini sağladı. Emperyalist Batı Almanya ile ortak sınırlarının yıllarca açık kalması, bu başarıya engel olamadı.

Sosyalist üretim bağıntılarının zaferi, halkta siyasi ve mânevi birliğin teşekkülü etkisiyle, toplumun sınıf yapısı köklü değişikliklere uğruyor. Sınıf savaşı, toplumsal gelişmenin itici güç niteliğini kaybetmekte, yerini yeni güçlere bırakmaktadır. Birleşik Sosyalist Partisi VI. Kongresinde, şu sonuca varmıştır: Bu yeni güçlerden biri, *toplumun zorunlu istekleriyle kişilerin ve grupların menfaatleri arasında sağlanacak ahenktir.* Gelişmemizin bu yeni döneminde, sosyalizmin büyük çapta kuruluşu devresinde, demokrasinin gelişme meselesinde en temel prensiplerden biri budur. Sosyalist devletin yapısı, bu yeni itici gücü gözönünde bulundurmak zorundadır; aksi halde, bütün gelişmemiz yavaşlamış olur. Sosyalist demokrasinin derinlemesine gelişmesi, toplumdaki siyasi örgütlerin başlıca kaygusu olmalıdır. Sosyalist devletin niteliğinde görülen bu gelişme, işçi sınıfının tarihsel ödevine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır.

Marksist-Leninist doktrin, işçi sınıfı diktatoryasının geçici tarihsel niteliğini kabul etmektedir. Hiç şüphesiz, Marks, Engels ve Lenin, devletin sosyalist zaferden sonra alacağı konkre şekli tahmin edemezlerdi.

Halk ekonomisi alanında uygulanacak yeni plânlama ve yönetim sistemi demokrasimizin özelliklerini daha da kuvvetle belirtmektedir. İktisadi meselelerle daha yakından ilgilenmekle, bu sorunları daha iyi anlamakla, üretim araçlarını ellerinde tutan işçi sınıfı ile bütün emekçiler bilgilerini arttırıyor, yaratıcı yeteneklerini, istidatlarını geliştiriyor, sosyalist kişiliklerini zenginleştiriyorlar. Yığınlardaki yaratıcı gücün sonucu olan sosyalist demokrasinin gelişmesi, üretici güçlerin şuurlu gelişmesine bağlıdır.

K. Tiedke'nin belirttiği gibi: Demokratik Almanyada, köyde meydana gelen sosyalist başkalaşmalar, kooperatiflerdeki demokrasinin sonucudur. Alman Birleşik Sosyalist Partisi, küçük toprak sahiplerinin çoğunu yavaş yavaş sosyalizm yoluna sokabilmiştir. Şimdi mesele, sosyalizmin ekonomik kanunlarını ve teknik devrimin zorunluluklarını gözönünde tutarak, köy ekonomisinde makineleştiril-

miş üretim metodlarına geçmektir. Bu da bütün halkın siyasi ve mâ-nevi birliğine sağlam bir toplumsal temel olacaktır.

K. Tiedke, Demokratik Almanyada, çok partili sistem içinde halkı temsil eden örgütlerin faaliyetlerini inceledi, ve ülkede gelişen sosyalist demokrasi konusunda çeşitli örnekler verdi.

K. Tiedke'nin belirttiği gibi: Sosyalist demokrasinin gelişmesi, sosyalist toplumun içindeki yönetici gücün, yani Marksist-Leninist partinin yığınlar arasında yürüttüğü faaliyete bağlıdır. Demokratik Almanya, sosyalizmi büyük çapta kurma yoluna girdiğinden beri, parti çalışmalarının Leninist prensipleri geliştirilmiştir. Bu geliştirmeyi hızlandıran etkenlerden biri, yönetimin, üretim kollarına uygun şekilde yeniden örgütlenmesi olmuştur.

Sosyalist devrimin gelişmesi, sosyalizmin cazibesini arttırmaktadır. Sosyalist hayatta gelecekteki gelişme, kapitalist dünyadaki işçileri daha çok etkileyecektir. Meselenin bu yönü sosyalizmle emperyalizm arasında dünya çapında yürütülen savaş bakımından olduğu kadar, Almanya meselesinin çözümü bakımından da önemlidir.

Yunanistan iç savaşından çıkarılacak sonuçlar

Yunanistan iç savaşı biteli (1946—1949) onbeş yıl oldu. Ülkemizde bugünkü durumun özellikleri şunlardır: Büyük yerli sermayenin, yabancı tekellerin uşaklığını yapan ERE hükümetinin⁽¹⁾ devrilmesi, demokratik güçlerin son seçimlerdeki başarıları, ülke hayatında gerçek bir demokrasi kurmak için yürütülen güçlü halk hareketleri.

Bu şartlar içinde, iç savaştan çıkaracağımız sonuç ve dersler, her zamankinden aktüel bir mesele olmuştur.

Milli Mukavemet Hareketi ve İç savaş

1940—1944 Milli Mukavemet Hareketinden ve 1944 Aralık savaşlarından bahsetmeden, 1946—1949 İç Savaşını incelemek olanak dışıdır. Çünkü bu savaş ve hareket, halkın yürüttüğü savaşa bir güç kaynağı teşkil ettiği gibi, bir yandan da, demokratik halk hareketinin daha sonraki gelişmesini olumsuz yönde etkileyen güçsüzlükler, eksikler mirası bırakmıştır.

İtici gücünü Yunan Komünist Partisinden alan Milli Kurtuluş Cephesi (EAM) yönetiminde Milli Mukavemete ve 1944 yılında Aralık savaşlarına katılması, halka yeni ufuklar açtı, kendine güvenini arttırdı; halk egemenliğinin meyvelerini tattırttı; Nazi boyunduruğundan kurtulduktan sonra, demokrasi yolu ile iç meselelerini çözme, ülkenin demokratik ve barışçı gelişmesini sağlama umudunu verdi.

Yunan Komünist Partisi yöneticiliği, Hitler Almanyasına karşı yürütülen savaşta Müttefiklere yardım etmekte haklıydı. Ama İngiliz emperyalistlerinin entrikalarını açığa vurmadı, onlara karşı savaşa girişmedi, halkı İngiliz müdahalesine karşı uyarmadı, demokrasi uğrunda savaşa hazırlamadı. Komünist yöneticilerin hataları, bulundukları lüzumsuz tavizler, emperyalistlerin müdahalesini kolaylaştırdı, egemenliğin yabancı hayranı zengin sınıfların eline geçmesiyle sonuçlandı. Halk bir kere daha emperyalist bir egemenliğin boyunduruğu altına girdi, yürütülen kurtuluş savaşı bir kere daha büyük engellerle karşılaştı.

---

(1) ERE: Yabancı tekellere bağlı büyük yerli sermayenin menfaatlerini savunan Radikal Milli Birlik Partisi.

Onbeş yıldan beri, yerli ve yabancı gerici güçler, iç savaşın bütün sorumluluğunu Yunan Komünist Partisinin üstüne atmağa yelten-
diler. Ama zaman, bu sorumluluğun yalnızca yerli kapitalistlerle emperyalistlere ait olduğunu göstermiştir.

Bugün artık sayısız deliller şu gerçeği ispatlamıştır: Siyasi yollarla Milli Mukavemet Hareketini, kendi amaçlarını gerçekleştirmek için kullanamayacaklarını anlayan İngiliz emperyalistleri, bu hareketi bölmek ve ezmek, bir iç savaş çıkarmak için, daha Hitler işgali devam ederken ellerinden geleni yaptılar. 1944 Aralığında düzenledikleri silâhlı müdahaleye de, aynı amaçları gerçekleştirmek için giriştiler. 1946'da, faşist bir krallık kurmak, memlekete ihanet eden, ama onların uşaklıklarını yapan sağcı güçleri iktidara getirmek için, ülkeyi bir iç savaşa sürüklediler.

1943 Nisanında Yunanistanda bulunan İngiliz askeri misyonunun başkanı E. Mayers, Kahireden aldığı emirlerden bahsederek, şunları yazıyordu: «Mutedil akımların amaçlarına karşıt amaçlar güden ELAS⁽¹⁾ ve EAM-i bölmek imkânı olmadığına göre, Kahiredeki Yüksek Kumandanlık, Yunanistanın kurtuluşundan sonra bir iç savaştan kaçınılamıyacağı kanaatinde dir.»

Daha 1943 Eylülünde, Çörçil, General İsmay'ye, Genel Kurmay Başkanlarına bildirilmek üzere şu telgrafı çekmişti: «Almanlar Yunanistanı tahliye ettikleri anda, Atinaya top ve tanklarla müceh-
hez 5000 İngiliz askeri gönderebilecek durumda olmalıyız...⁽²⁾»

«Yunanistanın iç işlerine müdahale zorunda kalacağız». Her halde. Altı ay sonra, Çörçil bu müdahalenin biran önce gerektiğini, bütün meselenin en müsait anı seçmekte olduğunu söylüyordu: «EAM ile çatışma bekliyorum, bu çatışmayı önlemeğe çalışmamalıyız, bütün mesele çatışma alanını iyi seçmekte⁽³⁾»

İngiliz emperyalistlerinin silâhlı müdahalesi 1944 yılının Aralık ayında başladı. Bahane olarak, kapitalist sınıfların «imdat»a çağır-
mış olmaları ileri sürüldü. Müdahale başlamıştı, artık durmıyacaktı.

1944 Aralık yenilgisinden sonra, Komünist Partisinin ve EAM-in de imzalamak zorunda kaldıkları Varkiza Anlaşmasına göre, ELAS silâhlarını teslim etmeyi taahhüt ediyordu. O andaki politik durumu şöylece özetliyoruz:

Silâhlı savaşa son veren Varkiza Anlaşmasını hiçe sayan ve yabancı ordulara dayanan gerici güçler, Yunan halkının bütün kazançlarını yok etmeye, halk hareketini boğmaya çalışıyordu. İngiliz emperyalistleriyle işbirliği yaparak, Almanlarla işbirliği yapmış faşist unsurları kullanarak, devlet cihazını baştan aşağı değiştirmeye baş-
lıyarak, işçi sınıfının bütün örgütlerine saldırıyorlardı.

(1) ELAS: Milli Kurtuluş Halk Ordusu.

(2) W. Çörçil: The second World War. c. 5 k. II s. 475.

(3) Aynı eserde, c. 6 k I, s. 250.

Aşağıdaki sayılar, eksik de olsa, Varkiza Anlaşmasını izliyen yıl içinde uygulanan terör hakkında bir fikir verebilir: 1289 kişi öldürülmüş, 6,671 kişi yaralanmış, 75.000 kişi tevkif edilmişti; 6.567 yağma ve basımevlerine karşı 572 silâhlı saldırma olayı olmuştu. 100.000 den fazla demokrata çeşitli baskı tedbirleri uygulanmıştı.

Yunan gerici güçlerinin ve yabancı emperyalistlerin bu politikasına karşı Yunan Komünist Partisinin uyguladığı politika, iç savaşı önlemeğe çalışan, İngiliz silâhlı kuvvetlerinin çekilmesini, ve normal demokratik gelişmenin garanti altına alınmasını isteyen bir politikaydı.

Bu politika sayesinde, demokratik saflardaki tereddütler, şaşkınlıklar kolayca sona erdi, halk hareketi oldukça genişledi. Sendika seçimlerini solcu ve ilerici unsurlar kazandı. Köylerde, bütün terör ve baskıya rağmen, solcu unsurlar kooperatiflerdeki durumlarını koruyabildi. 1946 yılı boyunca, bütün emekçi halk tabakalarının katıldığı siyasi ve iktisadi yığın hareketleri düzenlendi, ülkenin her tarafında, emperyalist aleyhtarı demokratik bir halk hareketi gelişti.

Demokrasiyi zafere ulaştırmak, iç savaşa engel olmak amaçlarını güden Demokratik Birlik, yurtsever bir yığın teşkilâtıydı.

Bu Birliğin çağrısı üzerine, Atinada 300.000 kişi, ve Selânikte 100.000 kişinin katıldığı genel bir siyasi af ve serbest seçimler isteyen büyük mitingler tertiplendi.

Halk hareketinin sağladığı bu başarılardan ürken gerici unsurlarla İngiliz emperyalistleri, provokasyonlarıyla ülkeyi iç savaşa sürüklediler.

İngiliz emperyalistleriyle Yunan gericilerinin iç savaşın patlaması için çabalarını esirgemedikleri bugün artık ispatlanmıştır. Bu savaşta memleketin uğradığı maddi zararlardan, dökülen kandan (18 Mart 1952 tarihli *Elefteria* gazetesinde yayınlanan resmi istatistiklere göre, iç savaşta 154.561 kişi ölmüştür) sorumlu oldukları gibi, geçici demokratik hükümetin ve Sovyetler Birliğinin savaşa son verilmesi tekliflerini üstüste reddettikleri için de ayrıca sorumluluk taşıyorlar.

Bununla beraber, şu iki gerçeği de kabul etmemiz gerekiyor: İşgal süresince Yunan Komünist Partisi yöneticilerinin işledikleri sağcı oportünist hatalar yüzünden, halk hareketi, ne ideoloji, ne politika, ne de teşkilât bakımından emperyalistlerin silâhlı müdahalesine karşı koyacak durumdaydı. 1944 yılı Aralık ayından sonra ise, komünist yöneticilerin solcu oportünist yanlışları da iç gerici unsurların ve emperyalistlerin işini kolaylaştırdı. Onlar için, Aralık ayında giriştikleri işi tamamlamak, yani demokratik hareketi, bir daha dirilmemek üzere ezmek, kendi egemenliklerini sağlamlaştırmak için tek yol iç savaşı.

1961 yılı Ağustosunda toplanan VIII. Kongremizde Yunan Komünist Partisi yönetiminin o dönemde işlediği hatalar incelenmiştir. Bu yanlışlar şunlardı: Parti yönetimi, savaş sonrası döneminin (1945—1946) şartlarını değerlendiremedi; halk çoğunluğunun işçi sınıfının etrafına toplanmasını sağlayabilecek barışçı savaş yollarını küçümsemi, kullanamadı; gereken şartlar daha gerçekleşmemişken, silâhlı savaşa karar verildi, silâhlı savaşa karar verildiği halde, savaşa çok yavaş hazırlandı, çok vakit kaybedildi, düşman da bundan faydalandı. Bu temel yanlışlarla, parti yöneticilerinin uyguladıkları sekte solcu politikanın sonuçları, demokratik halk hareketini felâkete sürükledi.

Her devrimci savaşta, halk yığınlarının ruh halini iyice incelemek, değerlendirmek gerekir; bu incelemenin önemi çok büyüktür. Bu ruh halini tâyin eden, nesnel şartlarla, olgunlaşmış büyük sorunları çözmek zorunludur. Ama onu yönelten, güçlendiren, Partinin, konke ve canlı şiarlarla dile getirdiği politikadır.

Yığınların savaş yeteneklerini, devrimci ruh halini doğru olarak değerlendirebilmek, silâhlı savaşta — özellikle uzun sürecek ve çete harbi şeklini alacak bir savaşta — fevkalâde önemlidir. Ama Yunan halkının gerici güçlere ve emperyalistlere karşı yürüttüğü savaş, 1946 yılı 31 Martının, seçim tarihi olarak tesbit edilmesiyle en kritik noktaya varınca, parti yönetimi, yukarıda saydığımız temel şartları gözönünde tutmadı.

O tarihte acaba ülkenin durumu neydi, yığınlar nasıl bir ruh hali içindeydi?

Gelişmekte olan devrimci buhran henüz olgunlaşmamıştı. Sendika seçimlerinden anlaşıldığı gibi, işçi sınıfının çoğunluğu, köylüler ve şehir orta tabakaları Yunan Komünist Partisini tutuyordu. Partimiz yağınları, bağımsızlık, demokrasi ve barış içinde gelişme uğrunda yürütülen savaşa çağırmış, onları etrafında toplıyabilmişti.

O dönemde, tek doğru politika, bütün demokratik güçleri seferber ederek, seçimlere girmek; «İngilizler, savaşı hazırlıyanlar, defolun!» «Normal bir demokratik gelişmeden yanayız» şiarlarıyla savaşı yürütmekti. Böyle bir politika, nesnel duruma, yığınların ruh haline, memleketin menfaatlerine uygun düşerdi; Komünist Partisinin, EAM-in prestijini ve etkilerini arttırır, yığınlarla aralarındaki bağları kuvvetlendirir: önemli yeni pozisyonlar sağlardı, (Komünist Partisinin çağrısı üzerine seçimlerin boykot edilişi de bunu gösteriyor), ülkenin barışçı demokratik gelişme olanaklarını çoğaltırdı. Bu politikanın zafere ulaşması o anda *mümkündü*, çünkü büyük halk çoğunluğunun desteğinden yararlanabilirdi; dünyada, özellikle Balkanlarda, güçler dengesi bu politikanın lehindeydi. Gerici güçlerle İngiliz emperyalistleri, barışçı bir gelişmeye hiçbir imkân bırak-

madıkları takdirde de, yığınlar tek bir çözüm yolunun kaldığını anlar, silâhlara sarılırdı.

İşte, o kritik anda, demokratik bir gelişme uğrunda savaştığımız için bizi tutan yığınların, ciddi bir hazırlık görmeden, silâhlı savaş yolunda da peşimizden geleceğini sanan Parti yöneticileri, seçimleri boykota; partiyi silâhlı savaş yoluna yöneltmeye karar verdiler. Böylece, İngiliz emperyalistleriyle yerli gerici güçlerin tuzakına düşen parti, şartlar henüz hazır değilken, iç savaşa atılmış oldu.

Bu ise, demokratik hareketin normal gelişmesini engellemek isteyen gerici güçlerin oyununa kurban gitmek demektir. Komünist yöneticilerin uyguladıkları politikanın kararsızlıklarından, tezatlarından faydalanan gerici güçler, sorumluluklarını gizlemeyi, Komünist Partisini iç savaşın başlıca sorumlusu olarak tanıtmayı başarabildi.

Bu politikanın ilk sonucu, partinin yığınlardan ayrılması, tecrid edilmesi oldu. Komünistlere çok yakın unsurlar bile (örneğin eski ELAS-cılar) Partinin bu kararını tasvip etmediler, silâhlı savaş kabul etmediler. Çünkü onlar bu kadar çetin, bu kadar rizikolu bir karara, ne politik, ne de ideolojik bakımından hazır dı.

Şu noktayı da belirtmeliyiz: Komünist Partisi yöneticilerinin uyguladığı goşist ve hayal dolu politikada, emperyalist aleyhtarı ve demokratik dönemi atıyarak sosyalist devrime geçme eğilimi hâkimdi. Nitekim, N. Zaharyadis, Demokratik Ordunun «ilk günden sosyalist devrim uğrunda savaştı» ğını, «zafer sağladığı her yerde proletarya diktatoryası» kurduğunu bile yazmıştır.

Bu yanlış politika, partiyi başka hatalara sürükledi; Makedonya meselesinde tutumunu değiştirmesi, EAM-deki müttefiklerimizi küçümsemeye başlaması, silâhlı savaş meselesinde atılğan bir öznelcilik takınması vb.

Burada birkaç noktanın üzerinde durmamız gerekiyor: *Birinci nokta:* Bütün bu devrede, *parti yöneticilerinin uyguladığı politika, kararsızlıklarla, karşıtlıklarla doluydu.* 1946 yılının 16 ve 17 Nisanında toplanan Milli Konferansta alınan kararlar, bu niteliği açığa vuruyor. Konferansta parti üyelerine verilen ödevlerin, Merkez Komitesinin, iki ay önce, Şubat toplantısında, partiyi yönelttiği silâhlı savaşla en ufak ilgisi yoktu. VII. Kongrede (Ekim 1943) alınan, ve köylerdeki parti örgütlerini lağveden, üyelerini ise Yunan Köylü Partisine girmeye çağırarak karar, aynı dönemde yürürlüğe girdi. Bütün teşkilâtlarımızın — köylerdeki dahil — kuvvetlendirilmesi gerekirken, yöneticilerin verdiği talimata göre, silâhlı savaş köylerden başlayacakken, başlamışken bile, bu kararlar, Partinin köylerdeki bütün güçleri örgütsüz bırakılıyordu.

İkinci nokta: Devrimci savaş stratejisinin önemli bir unsuru olan yedek güçler meselesine yanlış bir çözüm yolu bulundu.

Silâhlı bir savaşta güçler ve yedekler bulundurulmak istenilirse, şu üç şartın yerine getirilmesi lâzım: 1. Doğru bir politika izlenmeli. 2. Güçleri — özellikle parti güçleri — politika, ideoloji ve teşkilât bakımından hazırlamak üzere, vaktinde bir plân hazırlanmalı. 3. Düşmanın halk hareketini yedeksiz bırakmak için bulunduğu bütün teşebbüslere derhal ve kararlı bir şekilde karşı koymalı, yedek güçleri örgütlendirmek ve seferber etmek meselesinde düşmandan daha çabuk hareket edilmelidir.

Daha yukarıda görüldüğü gibi, birinci şart yerine getirilmemişti. Silâhlı savaşa başvurma kararı, yığınların isteklerine, ruh haline uygun düşmüyordu. Parti kadrolarında bile, bu kararı doğru bulmayanlar çoktu. Bu şartlar içinde ikinci şartı — yığınları ideoloji, politika ve teşkilât bakımından silâhlı savaşa hazırlamak — yerine getirmek bir kat daha güçleşiyordu. Çünkü partinin silâhlı savaşa başvurma kararını herkesten önce parti kadroları, parti üyeleri tasvip etmelidir. Bu unsurların devamlı çabaları, devrimci heyecanı ve enerjisi ancak halktaki galeyanı geliştirebilir, yığınların silâhlı savaş fikrini benimsemesini sağlayabilir.

Lenin'in belirttiği gibi: «Yığınlar amansız, kanlı bir silâhlı savaşa gittiklerini iyice bilmelidir. Yığınlar ölümden korkmamalıdır, zafer böylece sağlanır.»

Silâhlı savaşın başlaması, köylerde çete harbi şekliyle de olsa, mutlaka partinin ve demokratik teşkilâtlarını yasaklanmasıyla sonuçlanır. Parti teşkilâtlarının illegal şartlar içinde varlığını ve işleyişini garanti eden tedbirler alınmalı ve uygulanmalıdır. Bu nokta, özellikle düşmanın kontrolü altında bulunan, ve devrimci öncü işçi sınıfının yaşadığı büyük şehirlerde önemlidir.

Oysa bu tedbirler hiç alınmadığı için, düşmanın Partiyi ve Demokratik Orduyu tecrid etmek üzere sarfettiği çabalar ciddi bir direnişle karşılaşmadı.

Yunan Komünist Partisi tecrid edilince, güçlerinin bir kısmı ancak — çoğunluğu değil — savaşa girişmiş bulundu, diğer devrimci güçlerle, halkla teması kesildi. Bütün bunlar, parti yöneticilerinin uyguladığı yanlış politikanın; siyaset düzeyinde, silâhlı savaşın örgütlenmesi düzeyinde hazırlık yapılmamasının feci sonuçlarıydı.

Üçüncü nokta: Ordu meselesi gerektiği gibi ele alınmadı. Oysa ordu, silâhlı savaş ne şekil alırsa alsın, bir halk ayaklanmasının başarıya veya yenilgiye uğramasında çok önemli rol oynar. Lenin bu konuda şunları belirtmiştir: «Gerçekten halk hareketi olan her harekette mutlaka kararsızlık geçiren silâhlı kuvvetlerin bu tereddütleri, devrimci savaş kesinleşince, *orduyu kazanmak için gerçekten bir savaşa* sebep olur. Moskova ayaklanması, gericilerle devrimciler arasında orduyu kazanmak için yürütülen en amansız, en şiddetli savaş örneğidir.»

Parti yöneticiliği silâha başvurmaya karar verdiği devrede ordudaki durumun incelenişi, bu yöneticilerin sonradan bu konuda takındığı tutum bize şunu göstermektedir: Silâhlı ayaklanmanın hazırlanışı ve başlangıcı sırasında orduyu elde etmek prensipi, Yunanistanda hiç uygulanmamıştı.

1946 Şubat toplantısında, Merkez komitesi partiyi silâhlı savaşa yöneltmeye karar verdiği sırada, ordu halk hareketine karşı büyük sempati besliyordu. Miktarı 60.000 kişiye ancak yükselen ordu, demokratik görüşlerin etkisi altındaydı. 1946 Temmuzunda durumu inceliyen general Tskalotes'un bir raporuna göre, Larisa'daki 2-nci Kolorduda, bir tugayın yarısı askeri ceza evlerinde bulunuyordu. Bu olay hiç de olağandışı sayılmıyordu. Buna rağmen, Parti silâhlı savaş hazırlıklarına, Merkez Komitesinin kararından 15 ay sonra ancak girişti. O anda, demokratik hareketin karşısında bulunan ordu, 1946-daki ordudan bambaşka nitelikteydi. Terör, baskı, işkence, propaganda, ahlâksızlığa teşvik, ordunun moralini bozmak için her çareye başvuran gerici güçler ve emperyalistler, ordunun durumunu baştan aşağı değiştirmişlerdi.

Şu noktayı da hatırlatalım: Parti yöneticileri, ELAS-in askeri kadrolarını, ve Demokratik Orduya, özellikle genelkurmayına bilgileriyle çok faydalı olabilecek muvazzaf subayları, halk müfrezelerine vaktinde yerleştirmediler.

Silâhlı savaşı yönetmekle ödevli askeri bir teşekkül uzun süre meydana getirilmediği gibi, *stratejik bir plânın yokluğu* da büyük bir eksiklikti. Konkre direktiflerden yoksun kalan partinin bölge teşkilâtları, silâhlı savaşı şiddetlendirecek tedbirlere, uzun süre, kendi kendilerine karar vermek zorunda kaldı. 1946 ilkbaharında teşekkül eden müfrezeler, savaş hattına sürecekları kuvvetleri istedikleri gibi kararlaştırıyorlardı. 1947-de, birçok müfrezeye alınmayan gönüllüler, köylerine dönmek zorunda kalıyor, döner dönmez de tevkif ediliyorlardı.

Böylece, stratejik bir plânın olmayışı, askeri hareketin yönetilmesinde, örgütlenmesinde çok kötü sonuçlar doğurdu; düşmanın olanaklarını, durumunu, askeri hareketin gelişme olanaklarını incelememize imkân bırakmadı.

Gericilerin halka karşı yürüttüğü harp

Böylece 1946—1947'de yaratılan durum, gerici güçlere, halk güçlerini ezmek için çeşitli tedbirler almak imkânı verdi.

İngiliz emperyalistlerinin yardımıyla, gericiler silâhlı kuvvetlerini yeniden teşkilâtlandırıdılar, devlet cihazını baştan aşağı değiştirdiler, yığınlara karşı terörist faaliyetlerini, saldırılarını şiddetlendirdiler; Komünist Partisini kanundışı ilân ettiler, EAM-in lağvına

karar verdiler; partinin ordu içindeki gizli teşkilâtlarına ağır darbeler indirdiler, kanunun tanıdığı demokratik örgütleri yasakladılar, 62 demokrat gazeteyi kapattılar, şehirlerde birtakım tedbirler alarak, şehir ahâlisinin gidip gelmesini son derece güçleştirdiler.

1947'nin sonunda, 30.000-den fazla vatandaş Adalardaki kamplara, 20.000 asker, subay ve assubay Makronikos kampına sürülmüştü; ceza evlerinde ise 15.000 kişi bulunuyordu.

Şehirler arasında irtibatın, işçi sınıfı ve emekçilerle Demokratik Ordu arasındaki temasların kesilmesi; Parti örgütlerinin yağma edilişi, yasaklanması, şehirlerde yığın hareketlerini imkânsız hale getiriyor, silâhlı savaşın gelişmesini son derece olumsuz şekilde etkiliyordu.

İlk silâhlı müfrezelerin kurulmasından sonra, parti yöneticilerinin bir yıl boyunca pasif kalmaları, düşmana Demokratik Ordunun köylü yığınlarıyla da temasını kesmek imkânını sağladı.

Bütün tarım bölgeleri sistemli bir şekilde harap edildi; 485.000 den fazla köylü şehirlere yakın kamplara sürüldü. Demokratik Ordu, böylece, son iâşe, cephane ve haberleşme kaynaklarından, şehir halkı ile muhabere imkânından yoksun kaldı. Dağlık mıntakalarda, yıkılmış, harap olmuş köylerde partizanlardan başka kimseler kalmamıştı. Böylece, Demokratik Ordu, sayı olarak gelişmeye vakit bulamadan, tecrid edildi. En kötüsü, komünist yöneticilerin hatalı politikası (örneğin: Seçimlerin boykot edilmesi, vakitsiz, hazırlıksız silâhlı ayaklanmaya karar verilmesi), öte yandan da düşmanın aldığı tedbirler, Partinin yığınlarla temaslarını kesti.

Parti yöneticilerinin bu dönemde uyguladıkları sekte, goşist ve dogmatik politika, düşmana plânlarını gerçekleştirme olanaklarını sağladı. Düşman, demokratik güçleri böldü. Yunan Komünist Partisiyle halk arasındaki bütün bağları yok etti, Demokratik Orduyu her türlü gelişme imkânından yoksun bıraktı.

Demokratik Ordunun stratejik yenilgisi mukadderdi. Askeri hareketin aldığı şekil; Demokratik Ordunun elde edebildiği sınırlı başarılar; yedek yoksunluğundan, savaşın gidişatını değiştiremedi. Teknik ve sayı bakımından kat kat üstün bir düşman karşısında, Demokratik Ordunun durumu günden güne kötüleşiyordu. Son yaklaştıkça, düşman ordusu gücünü arttırıyor; yeni Amerikan silâhlarından, hiçbir engelle karşılaşmadan her tarafı bombardıman edebilen büyük bir hava filosundan yararlanabiliyordu. Topları, cephanesi çoktu. Oysa Demokratik Ordunun ne uçağı, ne de uçaksavar topları vardı.

Gerici güçler yalnız Demokratik Ordu askerlerine karşı değil, bütün sivil halka karşı da korkunç bir gaddarlık gösterdi. Şiddetli bombardımanlarla koca köyler harap ediliyordu. 700-den fazla köy böylece yerle bir edildi. 485.000 köylü evsiz barksız kaldı. Toptan

Parti yöneticiliği silâha başvurmaya karar verdiği devrede ordu-daki durumun incelenişi, bu yöneticilerin sonradan bu konuda takındığı tutum bize şunu göstermektedir: Silâhlı ayaklanmanın hazırlanışı ve başlangıcı sırasında orduyu elde etmek prensipi, Yunanistanda hiç uygulanmamıştı.

1946 Şubat toplantısında, Merkez komitesi partiyi silâhlı savaşa yöneltmeye karar verdiği sırada, ordu halk hareketine karşı büyük sempati besliyordu. Miktarı 60.000 kişiye ancak yükselen ordu, demokratik görüşlerin etkisi altındaydı. 1946 Temmuzunda durumu inceliyen general Tskalotes'un bir raporuna göre, Larisa'daki 2-nci Kolorduda, bir tugayın yarısı askeri ceza evlerinde bulunuyordu. Bu olay hiç de olağandışı sayılmıyordu. Buna rağmen, Parti silâhlı savaş hazırlıklarına, Merkez Komitesinin kararından 15 ay sonra ancak girişti. O anda, demokratik hareketin karşısında bulunan ordu, 1946-daki ordudan bambaşka nitelikteydi. Terör, haskı, işkence, propaganda, ahlâksızlığa teşvik, ordunun moralini bozmak için her çareye başvuran gerici güçler ve emperyalistler, ordunun durumunu baştan aşağı değiştirmişlerdi.

Şu noktayı da hatırlatalım: Parti yöneticileri, ELAS-in askeri kadrolarını, ve Demokratik Orduya, özellikle genelkurmayına bilgileriyle çok faydalı olabilecek muvazzaf subayları, halk müfrezelerine vaktinde yerleştirmediler.

Silâhlı savaşı yönetmekle ödevli askeri bir teşekkül uzun süre meydana getirilmediği gibi, *stratejik bir plânın yokluğu* da büyük bir eksiklikti. Konkre direktiflerden yoksun kalan partinin bölge teşkilâtları, silâhlı savaşı şiddetlendirecek tedbirlere, uzun süre, kendi kendilerine karar vermek zorunda kaldı. 1946 ilkbaharında teşekkül eden müfrezeler, savaş hattına sürecekları kuvvetleri istedikleri gibi kararlaştırıyorlardı. 1947-de, birçok müfrezeye alınmayan gönüllüler, köylerine dönmek zorunda kalıyor, döner dönmez de tevkif ediliyorlardı.

Böylece, stratejik bir plânın olmayışı, askeri hareketin yönetilmesinde, örgütlenmesinde çok kötü sonuçlar doğurdu; düşmanın olanaklarını, durumunu, askeri hareketin gelişme olanaklarını incelememize imkân bırakmadı.

Gericilerin halka karşı yürüttüğü harp

Böylece 1946—1947'de yaratılan durum, gerici güçlere, halk güçlerini ezmek için çeşitli tedbirler almak imkânı verdi.

İngiliz emperyalistlerinin yardımıyla, gericiler silâhlı kuvvetlerini yeniden teşkilâtlandırıdılar, devlet cihazını baştan aşağı değiştirdiler, yığınlara karşı terörist faaliyetlerini, saldırılarını şiddetlendirdiler; Komünist Partisini kanundışı ilân ettiler, EAM-in lağvına

karar verdiler; partinin ordu içindeki gizli teşkilâtlarına ağır darbe-ler indirdiler, kanunun tanıdığı demokratik örgütleri yasakladılar, 62 demokrat gazeteyi kapattılar, şehirlerde birtakım tedbirler alarak, şehir ahalisinin gidip gelmesini son derece güçleştirdiler.

1947'nin sonunda, 30.000-den fazla vatandaş Adalardaki kamp-lara, 20.000 asker, subay ve assubay Makronikos kampına sürül-müştü; ceza evlerinde ise 15.000 kişi bulunuyordu.

Şehirler arasında irtibatın, işçi sınıfı ve emekçilerle Demokratik Ordu arasındaki temasların kesilmesi; Parti örgütlerinin yağma edilişi, yasaklanması, şehirlerde yığın hareketlerini imkânsız hale getiriyor, silâhlı savaşın gelişmesini son derece olumsuz şekilde etkiliyordu.

İlk silâhlı müfrezelerin kurulmasından sonra, parti yöneticilerinin bir yıl boyunca pasif kalmaları, düşmana Demokratik Ordunun köylü yığınlarıyla da temasını kesmek imkânını sağladı.

Bütün tarım bölgeleri sistemli bir şekilde harap edildi; 485.000 den fazla köylü şehirlere yakın kamplara sürüldü. Demokratik Ordu, böylece, son iâşe, cephane ve haberleşme kaynaklarından, şehir halkı ile muhabere imkânından yoksun kaldı. Dağlık mıntakalarda, yıkılmış, harap olmuş köylerde partizanlardan başka kimseler kal-mamıştı. Böylece, Demokratik Ordu, sayı olarak gelişmeye vakit bulamadan, tecrid edildi. En kötüsü, komünist yöneticilerin hatalı politikası (örneğin: Seçimlerin boykot edilmesi, vakitsiz, hazırlıksız silâhlı ayaklanmaya karar verilmesi), öte yandan da düşmanın aldığı tedbirler, Partinin yığınlarla temaslarını kesti.

Parti yöneticilerinin bu dönemde uyguladıkları sekte, goşist ve dogmatik politika, düşmana plânlarını gerçekleştirme olanaklarını sağladı. Düşman, demokratik güçleri böldü. Yunan Komünist Parti-siyle halk arasındaki bütün bağları yok etti, Demokratik Orduyu her türlü gelişme imkânından yoksun bıraktı.

Demokratik Ordunun stratejik yenilgisi mukadderdi. Askeri hare-ketin aldığı şekil; Demokratik Ordunun elde edebildiği sınırlı ba-sarılar; yedek yoksunluğundan, savaşın gidişatını değiştiremedi Teknik ve sayı bakımından kat kat üstün bir düşman karşısında, Demokratik Ordunun durumu günden güne kötüleşiyordu. Son yak-laştıkça, düşman ordusu gücünü arttırıyor; yeni Amerikan silâh-larından, hiçbir engelle karşılaşmadan her tarafı bombardıman ede-bilen büyük bir hava filosundan yararlanabiliyordu. Topları, cepha-nesi çoktu. Oysa Demokratik Ordunun ne uçağı, ne de uçaksavar topları vardı.

Gerici güçler yalnız Demokratik Ordu askerlerine karşı değil, bütün sivil halka karşı da korkunç bir gaddarlık gösterdi. Şiddetli bombardımanlarla koca köyler harap ediliyordu. 700-den fazla köy böylece yerle bir edildi. 485.000 köylü evsiz barksız kaldı. Toptan

tevkifler, toptan idamlar, olağan işti. Bir örnek vermekle yetinelim: Bir gecede Peloponez bölgesinde, ceza hareketine bir başlangıç olarak, askeri bölgenin kumandanı Pentsopulos'un emriyle hiçbir sebep gösterilmeden 5.500 vatandaş tevkif edildi.

Şehirlerde askeri mahkemeler, vatandaşları yüzer yüzer muhakeme ediyordu. Sadece Peloponez bölgesinde, altı tane askeri mahkeme, aralıksız işliyordu. Hükümet ordusunun 21 Kasım 1949 tarihli bir tebliğine göre, 1946 Temmuzundan 1949 Ekimine kadar, askeri mahkemeler 5.322 vatandaşı ölüme mahkûm etmiştir. 3.038'i idam edilmiştir.

Amerikan emperyalistlerinin oynadığı rol

Demokratik Orduya karşı savaşan Yunan gerici güçleri, Amerikan emperyalistlerinin desteğinden de faydalandılar. Artık savaşın masraflarını karşılamıyan İngiliz emperyalistleri, yerlerini Amerikalılara bırakıp ikinci plâna geçmek zorunda kalmışlardı. Amerikalıların kaba müdahalesi, Amerikan emperyalizminin hegemonya isteklerini dile getiren «Truman doktrini» nin ilân edilmesiyle başladı. 1947 Nisanında *New-York Tribüne* gazetesi şunları yazıyordu: «Yunanistanla Türkiye'yi seçmemize sebep, yardıma muhtaç olmaları değil; bize strateji bakımından Karadenizin ve Sovyetler Birliğinin kapılarını açtıklarındandır.»

Truman doktrininin açıklanmasından sonra Yunanistanda başlayan Amerikan müdahalesi en kaba, en küstah şekiller aldı. Muhafazakâr *Kathmerini* gazetesi 16 Mart 1947'de şunları yazıyordu: «Artık bizim için bağımsızlık söz konusu değil. Tek mesele şudur: Efendimiz kimdir? Çünkü efendimiz var. Daha doğrusu, iki efendimiz var: Amerika ve İngiltere.»

Amerikan «yardımı» üç milyarı geçmiştir. Bu miktarın % 90'ı, yani 2.771.000.000'u: Yunan halkına karşı yürütülen kanlı savaşın masraflarını; sonradan da, Yunanistanı Balkanlarda emperyalist bir üs haline getirmek amacıyla, ülkenin imkânlarını ve gerçek askeri ihtiyacını aşan bir ordunun masraflarını karşılamaya kullanılmıştır.

1949'un ilk altı ayında, *New York Star* gazetesinin verdiği bilgiye göre, Yunanistana 152 uçak, 7000 bomba, 10.000 askeri taşıt aracı, 3.840 top, 280 milyon fişek vb. verilmiştir.

Görüldüğü gibi, Amerikan emperyalistlerin yardımı, gericilerin zaferini sağlamıştır.

Demokratik Ordu haklı bir dâva uğrunda dövüşmüştür

1946—1949 iç savaşı partimizin ve demokratik halk hareketinin geçirdiği en çetin imtihanlardan biridir.

Üç yıl boyunca, Demokratik Ordu, kendinden çok üstün bir düşmana karşı, akıl almaz zorluklar, yoksulluklar içinde savaştı. Düşmana ağır darbeler indirerek kahramanca dövüştü, 1948'de düşmanın stratejik plânlarını başarısızlığa uğrattı. Ama uğradığı kayıpları doldurmasına imkân yoktu. Bu durum böylece, savaşın sonuna kadar devam etti.

1949'da Yunanistanın kuzeyinde yapılan savaşlarda, hükümet ordusu ile Demokratik Ordu arasındaki oran, sayı bakımından 20 : 1; teçhizat bakımından ise, 100 idi. Bu şartlar içinde, 1948 Eylülünde, Demokratik Ordu savaşı durdurmak zorunda kaldı.

Kendilerini kat kat üstün bir düşmana karşı savunan askerler, hareket savaşı, düşman sahaya akın, ve ıssız bölgelerde savaşma alanlarında, büyük tecrübeler edindiler, kahramanca dövüştüler. 1940—1941 Milli Kurtuluş Savaşında dövüşen kahramanlardan hiç aşağı kalmadılar.

Teşkilât eksikliklerini gözönünde tutmazsak, 1946—1949 silâhlı savaşı, milli, haklı bir savaş; İkinci Dünya Harbi boyunca Nazilere, sonra da yabancı müdahaleye karşı yürütülen mukavemet savaşının devamı olmuştur.

Binlerce savaşçının ölümüyle sonuçlanan bu savaşlar, Yunanistan Milli Kurtuluş hareketine, acı, ama paha biçilmez tecrübeler sağladı. Yunan halkının faşist krallığa, İngiliz-Amerikan emperyalizmine karşı; milli bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleyiş uğrunda savaşma isteklerini ispatladı.

Şehirlerde olsun, köylerde olsun, halkımızın gösterdiği bu inatçı direnişte, komünistler daima ilk safta, daima halkla beraber bulundular. Çoğu savaşta öldü. Cellâtları karşısında, kahramanca, vakurca öldüler. Parti yönetim hattının hatalı olduğunu bile bile, büyük ideallerine sadık kaldılar; partinin bayrağı daima şerefle dalgalandı, Yunan baskı ve Yunan komünistleri bu kadar fedakârlıkta boşuna bulunmadılar. Halkımız bu savaş, bu fedakârlıkları hiçbir zaman unutmıyacaktır. Bugün bütün yalanlara, bütün iftiralara rağmen, Yunan Komünist Partisinin durmadan artan prestiji, İç Savaş döneminde yabancı müdahaleye ve yerli kapitalist çevrelerin politikasına karşı koyan Yunan Komünist Partisinin ve komünistlerin yürüttüğü savaşların sonucudur. O dönemde zafere ulaşmamış olmaları, bu savaşların değerini hiç azaltmıyor. Aksine, halkımızın bugün yürüttüğü, gelecekte yürüteceği savaşları fevkalâde olumlu bir şekilde etkileyen yine bu savaşlardır.

★

Silâhlı savaştan vazgeçmek kararı, büyük bir dikkat, cesaret ve metanet, doğru bir politikaya dayanan büyük ideolojik, siyasi çabalar istiyen, çetin bir meseledir. Ama Yunanistanda, parti yöneticile-

rinin uyguladıkları sekte ve tezat dolu politika, bu meseleyi bir kat daha güçleştiriyordu.

1949'da toplanan Merkez Komitesi VI-ncı Plenumunda çok doğru bir karar verildi: Parti bütün dikkatini, bütün çabalarını, yığın hareketlerinin politik ve ekonomik bakımdan düzenlenmesi ve yönetimi üzerinde teksif edecekti. Parti yöneticileri Lenin'in şu sözlerini sık sık hatırlatırlardı: «Büsbütün ezilmeyi beklemeden, geri çekilelim, her şeyi yeniden kuralım, daha sağlamını yapalım.»

Ama çok haklı olan bu prensipler, yöneticilerin öznelci ve sekte tutum ve kararlarıyla çelişme halindeydi. Demokratik Ordu, savaştan mağlûp çıkmıştı⁽¹⁾; gericiler, Komünist Partisine ve bütün devrimci güçlere, korkunç bir darbe indirmişti. Parti teşkilâtsız kalmış, yığınlarla temasını kaybetmişti. Bu feci şartlar içinde, Merkez Komitesi, ülkedeki devrimci durumun devam ettiğini, hattâ bu durumun Demokratik Ordunun geri çekilmesiyle büsbütün şiddetlendiğini iddia ediyordu.

Bu yanlış tutum: «Silâhlarınızı terketmeyin!» şiarıyla dile gelen sekte, çelişmeli, goşist bir politika; silâhlı savaşın sona ermesinden iki yıl sonra bile küçük gruplarla çete savaşına devam ettirilmesi; bu grupların «yeni savaşlar hazırlayan öncü kuvvetler olduğu» iddia edilmesi gibi olumsuz sonuçlara sebep oldu.

Bu politika, parti güçlerinin yeniden örgütlenmesini, yeni bir hatın tesbitini bir kat daha güçleştiriyordu; işçi ve demokratik hareketin gelişmesini engelliyordu. Bu temelsiz goşist hareketler, iç savaşın doğurduğu galeyanı, heyecanı şiddetlendiriyor, en gerici çevrelere, halka ve demokratlara karşı terör yürütmek, toptan cinayetler işlemek fırsatını sağlıyordu; harp psikozunu devam ettiriyor, gericilerin, Amerikan emperyalistlerinin, Balkanlarda halk demokrasi-lerine ve barışa karşı saldırılarını kolaylaştırıyordu.

Normal bir demokratik gelişme nasıl sağlanabilir

Yunanlı gericilerle, yabancı efendileri Milli Kurtuluş hareketini kanla boğduktan sonra, ülkenin milli bağımsızlığını, barışı ve iktisadi gelişmeyi sağlamak bahanesiyle, Yunanistanı iç savaşa sürmüşlerdir. Aradan geçen onbeş yıl, herkese bu iddiaların gerçek niteliğini göstermiştir.

Milli bağımsızlığına kavuşmak şöyle dursun, Yunan gerici *Kathimerini* gazetesinin deyimiyle, Yunanistan, «zavallı uyruk bir ülke» haline geldi. Emperyalistlerin zoruyla ülkenin menfaatlerine aykırı anlaşmalar (örneğin 1953 Amerikan-Yunan anlaşması) imzalayan, Yunanistanı NATO'ya sokan gerici hükümetler, memleketi türlü

(1) Demokratik Ordunun başlıca kuvvetleri yok edilmedi; ama Yunan topraklarını terketmek zorunda kaldı.

tehlikelere, hattâ nükleer bir harp tehlikesine sürüklediler. Zürih ve Londra Anlaşmaları ile Kıbrıs ihamet eden bu hükümetlerin dış politikası daima emperyalistlerin menfaatlerine hizmet etmiş, Balkanlarda ve bütün dünyada soğuk harp plânlarını kolaylaştırmıştır.

İkinci Dünya Harbinden önce, Yunan ekonomisi İngiliz sermayesine bağılıydı. Harpten sonra hiç gelişmiyen ülke ekonomisi tekrar yabancı tekelci sermayenin eline geçti; ama bu sefer sermaye, Amerikan sermayesiydi. Yunanistan, NATO devletlerinin politik ve ekonomik menfaatlerinin çatıştığı bir alan haline geldi. Ülkenin Ortak Pazara girmesiyle ekonomik durum bozuldu ve emekçilerin yaşama seviyesini daha da kötüleştirdi.

Bir zamanlar Truman doktrinini göklere çıkaran *Kathimerini* gazetesi, 15 Aralık 1958'de şunları yazıyordu: «İkinci Dünya Harbi biteli neredeyse onbeş yıl olacak, ama Truman doktrinine, Marşal plânına rağmen, Yunanistanı kendi halkını besliyecek, gurbete gidip çalışmak zorunluğundan kurtaracak hale getiremedik.»

Truman doktrininin vaadettiği «sıhhatli demokrasi» yerine, Yunanistana zorla kabul ettirilen kanlı gerici rejimde, jandarma ve polis, ulusal, toplumsal ve siyasal hayatın her alanına hâkimdir. İktidar, büyük burjuvazinin en gerici, en ahlâksız, en tüfeyle çevrelerinin elindeydi. Bu çevreleri temsil eden ERE Partisi, saflarında hainleri, siyasî avantüristleri ve yabancıların uşaklarını toplar.

«Dışarıda devam ettirilen» ayaklanmanın hâlâ bitmediğini iddia eden hükümet, iç savaş döneminde kabul edilen istisnâ ve anti-demokratik kanunları yürürlükte tuttu. Yüzlerce vatandaş böylece idam edilmiştir; hapis, sürgün, vatandaşlıktan çıkarılma, iş bulamama veya emekli maaşını kaybetme korkusu, binlerce vatandaş yıllarca birer Demokles kılıcı gibi tehdit etmiştir. Komünist aleyhtarlığı, isteri haline gelmişti. Ülke hayatının her alanı faşistleştirildi. Faşist teşkilâtlar çoğaldı.

Ama ülkenin hayatında çok önemli, çok kuvvetli başka bir etken de devam ediyordu. Bu etken, Yunan halkının yerli kapitalistlerle emperyalistlere karşı yürüttüğü cesur savaşı.

Çeşitli evrelerden geçtikten sonra, halkın bu kahramanca direnişi işçi sınıfının ve Komünist Partisinin yönetiminde bu son yıllarda fevkalâde gelişmiştir. Komünist Partisinin yönetici kadrosunda 1956 Martında meydana gelen değişiklikler; Zahariyadis grubunun sekter ve avantürist politikasına son verilmesi; Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XX. Kongresinde alınan kararlar; barış ve sosyalizm kampının sağladığı başarılar, bu gelişmeyi hızlandıran ve genişlettiren etkenler olmuştur.

Yüzbinlerce emekçi grevlere, mitinglere, çeşitli hareketlere katılmıştır. Faşistler tarafından öldürülen Grigorios Lambrakis'in cenazesi, Atinada 500,000 kişinin katıldığı muazzam bir nümayiş şek-

lini aldı. 1963 Kasım ve 1964 Şubat seçimlerinde gericilerin uğradığı yenilgi; 6 Nisan 1964'de işçilerin; 17 Mayıs 1964'de barış savaşçılarının düzenlediği yürüyüşler bütün Avrupada büyük yankılar uyandırdı; bu hareketler halkın direnişini açığa vurmaktadır.

Halkın yürüttüğü bu savaş, Karamanlis hükümetinin devrilmesiyle sonuçlandı, ve Amerikan politikasının iflâs ettiğini ispatladı.

Son iki Meclis seçimlerinde ve belediye seçimlerinde, sağcıların uğradığı yenilgi, yepyeni bir durum yarattı. Bu yeni durumun özelliği, bütün milli hayatın demokratikleştirilmesi uğrunda yürütülen yığın hareketlerinin devamlı artışıdır.

Milli Mukavemet Hareketinde, onbeş yıl süren savaşlarda, önemli tecrübeler edinerek zenginleşen halk hareketinin başlıca amacı, normal demokratik gelişmeyi devam ettirmek, yabancı silâhlı müdahale ile durmak zorunda kalan milli kalkınmayı sağlamaktır.

İngilizlerin 1944 Aralığında, Amerikalıların 1947 Martında Yunanistana silâhla müdahale edişleri; saldırgan Atlantik sistemini kurmak, Nazi boyunduruğundan kurtulan ülkelerde milli kurtuluş ve demokratikleşme hareketlerini zorbalıkla ezmek, en gerici rejimleri devam ettirmek veya yenilerini kurmak için emperyalistlerin giriştiği büyük saldırının başlangıcından başka bir şey değildi. Bu saldırı politikası dünyayı felâkete sürüklemediyse, bunun nedeni Dulles'in ve çeşitli ülkelerdeki hempalarının iyi niyetinde aranmamalıdır. Bunun nedeni, Sovyetler Birliğinin ve sosyalist ülkelerin gittikçe artan gücü; halkların barış, demokrasi ve ilerleme uğrunda kahramanca yürüttüğü ve ülkemizin de katıldığı büyük savaştır.

Faşist işgali ve iç savaş facialarını geçiren Yunan halkının en büyük isteği, gereken demokratik dönüşümlerin barışçı yollarla gerçekleşmesidir. Bugün fabrikalarımızda, köylerimizde, üniversitelerimizde, resmi dairelerimizde, kısacası hayatımızın her alanında duyulan yenilik isteği, hâlâ bocalıyanlara da doğru yolu gösterecektir. Bundan hiç şüphemiz yoktur.

Bugün iç savaşın sönmeye yüz tutmuş alevini tekrar canlandırmaya, halkın özgürlüğe ve uygarlığa kavuşmasını engellemek üzere vatandaşlar arasında düşmanlık ve kin uyandırmaya çalışanlar, sadece yabancı tekellerin uşakları, büyük yerli sermayenin temsilcileridir.

En büyük acıları geçiren, en çok kurban veren halk tabakalarını temsil eden Komünist Partisi, geçmiş günlerin kinlerini canlandırmayı, intikam almayı düşünmüyor. Bunu, gericilerin iddia ettiği gibi, geçmişin sorumluluğunu taşıdığından, inkâr edemediği için değil, sadece tek amacı milli menfaatler olduğu için yapıyor.

Yunan halkının barışçı yollarla sağlanacak bir demokratik gelişme isteğini; dünya güçler dengesinde sosyalizm lehine meydana

gelen ve emperyalistlerin diğer ülkelerin iç işlerine müdahalesini güçleştiren büyük değişikliği gözönünde tutan partimiz, programında şu açıklamada bulunmuştur: «Belirli şartlar gerçekleştiği takdirde, Yunanistanda silâhlı savaşa gidilmeden, sadece barışçı yollara başvurarak, önce milli — demokratik, sonra da sosyalist dönüşümler sağlanabilir.»

Marksist-Leninist prensiplerden hiç uzaklaşmıyan partimiz, bu amacı gerçekleştirmek için her şeyi yapmaya hazır olduğunu, her şeyi yapacağını defalarca tekrarlamış; pratik faaliyetiyle de bunu ispatlamıştır. Ama partimiz, sınıf çelişmelerinin varlığını, kapitalist çevrelerin toplumsal ilerleyişi engellemek, silâh yolu ile bile egemenliği elinde tutmak isteğini, elindeki güçlü ordu ve polis mekanizmasını daima gözönünde tutuyor; bu çevrelerin, normal demokratik gelişmeyi engellemek için, geçmişte kanunsuzluklara ve şiddete başvurduğunu hiç unutmuyor. Komünist Partisi, programında emekçilere şu noktayı ısrarla hatırlatmaktadır: Hâkim çevrelerin halk isteklerini zorbalıkla engelleme teşebbüslerine karşı, işçi sınıfıyla, emekçiler daima uyanık olmalıdır.

Yunan halkının geçirdiği acı tecrübeler, Komünist Partisinin tesbit ettiği politikanın doğruluğunu ispatlıyor. Bu politikanın amaçları Anayasanın tanıdığı özgürlükleri savunmak; gerici güçlerin saldırılarını başarısızlığa uğratmak; demokratik halk hareketinin yeni başarılar sağlaması için sınıf savaşını geliştirmek; demokrasinin sağlanması ve gelişmesi uğrunda yürütülen savaşta halkın birliğini sağlamaktır. Bu yolla ancak gericilerin plânları başarısızlığa uğratılır; Yunanistana demokratik bir gelişme sağlanır.

Zisis Zografos

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Leninci genel hattı şaşmadan uyguluyor

Sovyetler Birliği halkları, savaş avangardı SBKP etrafında birleşmiş olarak komünizmi kuruyor; SBKP programında ifade edilmiş ve XX., XXI., XXII. Kongrelerinde partinin genel hattı olarak tesbit edilmiş yolu takip ediyorlar.

XX. ve XXII. Kongrelerin kararları, partinin ve Sovyet halkının hayatında yeni bir devir ve toplumsal hayatın bütün alanlarında önemli dönüşümlere yol açtılar. Bu hattın uygulanması Sovyet parti içi demokrasisinin sürekli derinleşmesini sağlamakta; komünistlerin ve bütün Sovyet halkının yaratıcı enerjisine ve teşebbüs kabiliyetine yeni bir hız vermektedir.

SBKP-nin hattını tek bir şahsın faaliyetine bağlama teşebbüsü doğru değildir. SBKP-nin kollektifçe işlenmiş hattı, onu şevkle uygulayan Sovyet halkı tarafından tasvip edilmiştir. Bundan da, SBKP yönetimini, komünist yığınlardan, Sovyet halkından ayırma denemelerinin yersizliği anlaşılır.

SBKP, hayata geçirdiği politikasında Marksizm-Leninizmi, komünist ve işçi partileri 1957—1960 toplantılarının dokümanlarında açıklanan prensipleri şaşmadan uygulamaktadır.

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 47-nci yıldönümü münasebetiyle yapılan tören oturumunda, SBKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri L. Brejnef yoldaş, hazırladığı raporu okudu.

Sovyet gerçeğinin faktörlerine dayanan bu rapor, Sovyetler Birliği halklarının komünizmin maddi — teknik bazını kurma meselesini başarı ile çözdüklerini belirtmiştir.

Sovyetler Birliği ilim, en yeni teknik ve üretim arasındaki birlik sayesinde dünyada bilimsel — teknik ilerlemenin kilit noktalarında yer almak üzeredir.

Arkadaşlık, kardeşlik, kollektivizm, yarına güven, bundan böyle sosyalist toplum hayatının ayrılmaz taraflarıdır.

Proletarya diktatorasının tabii gelişmesiyle meydana gelen ve bütün halkın devleti olan devletimiz, raporda belirtildiği gibi, bütün Sovyet halkının iradesini ifade eder ve onun çıkarlarını savunur.

Emekçiler, sosyal hayatın ve kamu işlerinin idaresine her yıl daha geniş ve daha etkili bir şekilde katılırlar.

Durmadan gelişen ve mükemmelleşen Sovyet demokrasisi, halkın kollektif zekâsına dayanarak toplumumuzun kuvvetlerini çoğaltmaktadır.

Sosyalizm fikir hayatının yenilenmesine de yardım ediyor. İlmin ve kültürün bütün imkânlarını emekçilerin emrine veriyor.

Sovyetler Birliği artık yüksek kültür ve birinci derecede ilerici ilim ülkesidir. Başka hiçbir yerde bilginler, öğretmenler, yazarlar ve sanatkârlar sosyalist toplumda olduğu kadar böyle önemli rol oynamaz ve bu kadar büyük takdir görmezler.

L. Brejnef, Sovyet halkının geniş başarılarını belirttikten sonra, Lenin partisinin, bize, elde edilen başarılarla yetinmememizi, hatalara göz yummamayı, ve hayatı bütün giriftliği ile gözönünde tutmamızı öğrettiğini söyledi. Meselelere yalnız bu şekilde yönelme, olgunlaşmış soruların zamanında çözümüne, çıkan zorlukları ortadan kaldırmaya, hızlı ve emin adımlarla ilerlemeğe imkân verir. Şunu da unutmamak gerek ki, memleketin genel ilerlemesi çerçevesi içinde, çözümü hayati önem taşıyan bir sıra meseleler mevcuttur.

L. Brejnef, birçok üretim mallarımızın kalitesi hanüz mükemmel standartların altında olduğunu biliyoruz, dedi. Dağıtma sisteminin işleminde ve kamu hizmetinde her şey yolunda değil. Yatırımların çok yavaş kıymetlendirilmesinden, kuruculuk zamanı uzadığından, yeni teknik ve öncü emek metodlarından üretimde çok yavaş faydalandığından milli ekonomi zararlara uğramaktadır. Köy ekonomisi üretimi, toplumun durmadan artan ihtiyaçlarını her zaman tam olarak karşılayamamaktadır.

Bütün Sovyet insanların bu meselelerin mümkün olduğu kadar tez çözümüne canlı bir ilgi göstermeleri pek tebiidir. SBKP Merkez Komitesi ve Sovyet hükümeti, çözümü belli bir zaman, bütün partiden ve bütün halktan büyük çabalar istiyen bu meselelerle yakından ilgilenmektedirler.

Ekonomi politikası, sosyalist sanayiın, özellikle öncü kollarının devamlı gelişmesini, halk ekonomisinin her yönden elektrikleştirilmesi, tamamen kimyalaştırılmasını, köy ekonomisinin tam hızla gelişmesini ve gelirinin çoğaltılmasını, tüketim malları üretiminin genişlemesini, halk hizmetlerinin düzeltilmesini sağlamalıdır.

Bütün plânlaştırma ve ekonomik faaliyet, objektif değerlendirmenin, belirli, tam haberlerin, sosyalizmin ekonomik kanunlarından ve bilimsel sonuçlarından doğru faydalanmanın sağlam temeline oturmalıdır. Meselelere bilimsel yoldan yaklaşmanın, keyfi kararlar, sübjektivizm ile değiştirildiği her yerde başarısızlıkların, hataların kaçınılmaz olduğunu hayat defalarca ispatlamıştır.

Toplumsal emeğin verimliliğinin azami hale getirilmesini ve halkın hayat seviyesinin devamlı artırılmasını sağlamak için halk ekonomisi ahenkli bir şekilde geliştirilmelidir. Ağır sanayiın gelişmesi bütün halk ekonomisinin teknik donatımının devamlı yenilenmesine, savunma ihtiyaçlarına, köy ekonomisi, hafif ve gıda maddeleri sanayilerinin hızlı gelişmesinin ihtiyaçlarının istemlerine tâbi olmalıdır.

Oktober Devrimi, bayrağına şu şiarları yazmıştır: Halklara sosyalizm, barış ve özgürlük. Raporda, Komünist Partisinin ve Sovyet hükümetinin bu şiarları ve Lenin'in çizdiği barışsever dış politikayı sadakatle hayata geçirdikleri belirtilmiştir.

Bugün barış, demokrasi, milli bağımsızlık ve sosyalizm savaşının hatları bütün kıtalardan geçiyor. Emperyalizm birer birer mevzilerini kaybediyor. Bu savaşta başlıca başarı, dünya sosyalist sisteminin yaratılmasıdır. Bu da Oktober Devrimiyle başlayan dünyanın devrimci değişiminin başlıca sonuçlarından biridir.

SBKP ve bütün Sovyet halkı, Sosyalist memleketlerle münasebetlerinde, sosyalist enternasyonalizmi prensiplerinden hareket ederek, işbirliği, eşitlik, bağımsızlık, karşılıklı yardımlaşma, her memleketin, ve bütün topluluğun menfaatlerini akıllıca ayarlama temelleri üzerinde kardeşçe dostluğu geliştirmek istiyor.

Sosyalist ülkeler topluluğunun daha kuvvetli olması için gereken bütün objektif şartlar mevcuttur. Raporda da belirtildiği gibi, halklarımız aynı hayati menfaatlerle birleşmişlerdir. Aynı tip ekonomik bir temelimiz vardır: Üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti. Aynı tipte siyasi bir rejimimiz var: Başında işçi sınıfının bulunduğu halkın iktidarı. Aynı ideolojimiz var: Marksizm-Leninizm. Barışın, ve halkların güvenliklerinin savunulmasında, elde edilmiş devrimleri emperyalizm baltalamalarına karşı korumada ortak menfaatlerimiz var, aynı büyük amacımız var: Komünizm.

Her sosyalist memleketin, öteki memleketlerde yeni toplum düzeninin kurulması tecrübesine ilgi göstermesi tabiidir. L. Brejnef her hangi bir partinin kendi tecrübesini başka bir partiye veya memleketeye kabul ettirmeye kalkışmasının yanlış olduğunu söylemiştir. Sosyalizmin kurulmasında metodların, şekillerin, usullerin seçilmesi her halkın egemen hakkıdır. Sosyalizmin kurulmasında kendine hâs olan yolların seçilmesi kardeş sosyalist memleketler arasında münasebetlerin gelişmesine engel olmamalıdır, gerçeğinden hareket etmeliyiz. Sosyalizmin kurulmasındaki konkrete meseleler üzerindeki şu veya bu görüşün doğruluğu bize göre tatbikatta, yeni toplumun kuruluşunda elde edilen sonuçların etkileriyle doğrulanmalıdır.

Sosyalist devletler ailesi güçlü ve büyüktür. Bu devletler kapitalizmden kesin olarak ayrılmış olup, emeğiyle geçinen insanlara yeni ve mesut bir hayat kuruyorlar. Sosyalizm Avrupa ve Asyada binlerce kilometrelere yayılıyor. Amerikan kıtasında da bir sosyalizm ocağı

meydana geldi. Sosyalizm birçok Afrika halkları için çekici bir örnek olmuştur. Sosyalist dünyanın insan tarihinin akışı üzerindeki etkisi, her gün daha kuvvetli, daha önemli bir hale geliyor.

«SBKP ve Sovyet hükümeti, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi sağlam temeli üzerinde, sosyalist memleketler birliğinin kuvvetlenmesi için gereken her şeyi yapmayı mukaddes vazife bilirler. Memleketlerimizde sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu işinin başarılması bunu zaruri kılıyor. Bu, bizim büyük dâvamızın bütün yeryüzünde zaferi için kaçınılmazdır.»

SBKP, Asya, Afrika, Lâtin Amerika halklarının emperyalizme ve sömürgeciliğin bütün şekillerine karşı yürüttüğü milli kurtuluş savaşlarını destekledi, destekliyor. SBKP-nin milletlerarası politikasının temel taşı, programında da işaret ettiği gibi, sömürgecilik ve yarı sömürgecilik boyunduruğunu kırmış halklarla kardeşçe birliktir.

Kıbrısta, Kongoda, Güney Doğu Asyada, Arap yarımadasında, Lâtin Amerikada, her yerde emperyalist yabancı müdahaleye karşı milli ve sosyal kurtuluşları uğrunda savaşan halklar, Sovyetler Birliğinin desteğini hissetmekte ve görmektedirler.

Sovyetler Birliği ayrı sosyal düzenleri olan devletler arasında Leninci barış içinde yanyana yaşama politikasını uyguluyor. Bu politikanın amacı bir dünya atom harbinin önünü almak, anlaşmazlıkları konuşmalarla çözmek, her halkın kendi devlet ve toplumsal düzenini seçme ve memleketinin iç gelişme sorunlarını tek başına çözüme hakkına hürmettir.

Barış içinde yanyana yaşama politikası, karşılıklı anlayışın temellerini sağlar ve ayrı toplumsal düzenlerin dışında memleketler arasında karşılıklı manfaatlere dayanan bir işbirliğinin gelişmesine yol açar. Barış içinde yanyana yaşama havası, aynı zamanda halkların devrimci amaçlarını uyulamalarına ve milli kurtuluş hareketlerinin başarıya ulaşmasına yardım eder.

Sovyetler Birliğinin, partimizin son kongrelerinde ve programında çizilmiş dış genel politik hattı, devamlı değişmez bir hattır. Bu hat şu amaçlara yöneliyor: Sosyalizmin ve komünizmin kurulması için gereken barış şartlarını yaratmak, sosyalist memleketler birliğini, beraberliğini ve kardeşçe dostluklarını geliştirmek, devrimci kurtuluş hareketlerini desteklemek, her vasıta ile Asya, Afrika ve Lâtin Amerika memleketleriyle dayanışma ve işbirliğini geliştirmek, kapitalist memleketlerle barış içinde yanyana yaşama prensiplerini uygulamak ve insanlığı bir atom harbinden korumaktır. Bu, doğru olan tek hattır. Sovyet halkı tarafından tam olarak destekleniyor. Dünya halklarının da büyük bir çoğunluğu bu hattı tasvip ediyor.

Raporda belirtildiği gibi, barış ve sosyalizmin yeni başarılarının teminatı, dünya komünist ve işçi hareketinin birliğindedir. Düşmanlarımız, komünist hareketini zayıflatmaya çalışıyorlar. Devrimci

kuvvetlere zarar vermek için harekette görülen anlaşmazlıklardan faydalanmak istiyorlar. Bu şartlar altında, dünya komünist hareketinde birlik ve beraberliği desteklemek, özellikle önemlidir. Bu meseleyi doğru çözmek için konkre ve etkili tedbirler almak, beraberlik yolunda adım adım ilerlemek gerektir.

Beliren görüş ayrılıklarının, komünistlerin kuvvetini teşkil eden esas, yani ortak düşmanımız emperyalizme karşı savaş birliğini tehlikeye sokmasına meydan vermemelidir. Bütün hareketi ilgilendiren meselelerin çözümü, kardeş partilerin ortak dâvasıdır.

Dünya komünist ordusunun 1957, 1960 Moskova toplantılarında beraberce işlenmiş tam ve açık bir genel hattı vardır.

Komünistlerin, beraberliği kuvvetlendirecek, partiler arasında meydana gelen ayrılıkları yenecek etkili bir metodları var. Bununla ilgili olarak, 1960 da kabul edilmiş 81 parti deklârasyonunda «kaçınılmaz hallerde, komünist ve işçi partileri, aktüel meseleleri incelemek, tecrübe değiş-tokuşunda bulunmak, karşılıklı fikir ve tutumları hakkında bilgi almak, ortak amaçlar için savaşta birbirine bağlı faaliyetleri ayarlamak ve fikir danışmak amacıyla konferanslar düzenlerler» denilmektedir.

L. Brejnef yoldaş, dünya komünist hareketinin birliğini kuvvetlendirmek için bundan daha iyi bir metod bulmanın imkânsız olduğunu belirtti. Bu durum karşısında kardeş partilerin yeni bir milletlerarası konferansının kaçınılmazlığı meydandadır. Bu konferans şu esaslı kaideyi amaç edinmeli: Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi prensipleri temeli üzerinde, bizim büyük ortak amaçlarımız savaşında komünist kardeşlerin birliği.

SBKP, bu birliği sağlamak için elinden gelen her şeyi yapacaktır.

Ölümsüz savaşılar

Kurtuluş Savaşı'nın ölümsüz kahramanları yalnız Dumlupınarlarda, Kütahya çukurlarında, Pozantı dağlarında, Antep dolaylarında, Sakarya kıyılarında yatmıyor. Bunların en bilinçlileri, milleti savaşılar kaldıran en ateşli öncüleri Karadenizin derinliklerine gömüldür. Adları, Türkiye Komünist Partisinin kütüğüne: Ölümsüzler başlığıyla yazılıdır. 15'leri — Mustafa Suphileri, 1921 Ocak ayının 28'ini 29'a bağlayan kanlı geceyi, halkımız hiçbir zaman unutmayacaktır.

Kurtuluş Savaşı'nın gelişmesiyle sınıflar arasındaki gelişmeler, bu savaşı katılan güçler arasındaki eğilimler, kimin ne istediğı, amaçları, stratejileri su yüzüne çıkmaya başladı. Kurtuluş savaşı sertleştikçe, burjuvazinin karakteristik yönleri, emperyalistlere ve gerici güçlere karşı tutumu, demokratik — ilerici güçlere karşı davranışları kendisini iyice ortaya koydu.

Milli Kurtuluş Savaşı'nın köklerinde, tâ baştan iki akım görülür. Bu akımlardan birinin başında, o zamanki milli burjuvazi vardır. Bu burjuvazi cılızdı, o zamanlar kendisini daha derleyip toplamamıştı. Kadroları alacalıydı. Savaşların gelişmesi burjuvazinin içindeki ayrışmayı hızlandırdı, gruplaşmaları kuvvetlendirdi. Rauflar, Refetler, Karabekirler, eski İttihatçılar, Osmanlılığı kurtarmak, padişahlığı korumak amacını güdüyorlardı. Bu kol, durumdan faydalanıp hareketin kumandasını, savaşın önderliğini ele geçirmek çabasındaydı.

Burjuvazi, egemenliğini, diktatorasını kurma yolunda, ilerici güçlere, özellikle bu güçlerin öncüsü Komünist Partisine karşı baskısını artırdı. Tâ baştan, milli burjuvazi ikili karakterini, kendisine özgü huyunu ortaya koydu. Gericilerle, emperyalistlerle, kendi içindeki aşırı sağcı gruplarla, büyük toprak ağalarıyla bir anlaşmaya girilirken, onlara tâviz verirken, onlardan bağış koparırken, ilerici güçlere, en başta komünistlere, Komünist Partisine saldırmıştır. Bu davranış gerici burjuvazinin, uzun yıllar değişmez taktiği olmuştur. Mustafa Suphilerin barbarca öldürülmeleri bu taktiğin en kanlı ve en korkakça olan örneğidir. Bu taktiğin parolası: «Düşman sağda değil, soldadır» formülüyle karakterize edilir.

Kurtuluş Savaşının en çetin günleriydi. Düşmana karşı savaşılan güçlerin TEKCEPHE'si her zamankinden çok daha önemliydi. Bu cepheyi kuvvetlendirmek, düşmana karşı çalaçakmak savaşılan güçlerin gelişmesini sağlamakla olurdu. Halka demokratik haklar sağlamakla, demokratik devrimlere ayak hazırlamakla, ilerici güçlerin serbestçe örgütlenmelerini desteklemekle bu TEKCEPHE sağlam temellere oturabilirdi. Gerici burjuvazi, demokratik devrimler yoluna gitmekten korktu. Bu korkuyla, 1921 yılının başında, kanlı bir terörle Komünist Partisinin üstüne, cephelerde halk çetelerine, arkadan, hainlikle yüklendi. Gericiler egemenliğini böyle kanla, baskıyla, zorbalıkla kurmak yolunu tuttular.

Burjuvazinin amacı, memlekette kapitalist bağıntıları geliştirmek, bu düzeni kurmak, egemenliğini sağlamaktı. Burjuvazinin seçtiği kapitalizm yolu, bunalımların, derin ekonomik, sosyal, politik krizlerin durmadan geliştiği yoldur. Bu yol, geniş emekçi yığınların amansızca sömürüldüğü, demokratik hürriyetlerin boğulduğu, haksızlıkların alıp yürüdüğü, zenginlerin daha zengin, fakirlerin daha fakir olduğu, işsizliğin arttığı, köylü yığınlarının dağılıp perişan olduğu bir yoldur. Son 44 yılın olayları, bu gerçekleri bütün çıplaklığıyla ortaya koymuştur.

Kurtuluş Savaşının içindeki ikinci akım: Anayurdun ınilli bağımsızlığını kurtarmak, emperyalistleri, sömürgecileri topraklarımızdan kovmak, köklü demokratik devrimleri gerçekleştirmek, köylüye toprak, işçiye iş, halka ekmek vermek; sömürgecilerin elinden kurtulmuş, ağalığı yıkmış, bağımsız dış politikası olan, emperyalist blokların dışında, politik, ekonomik, sosyal, kültürel, her bakımdan gelişen demokratik bir Türkiye cumhuriyeti kurmak akımıydı. Geniş halk yığınlarının bu uğurdaki savaşlarını, onların böyle bir cumhuriyet için olan inanca ve meyillerini Türkiye Komünist Partisi açık seçik, daima dile getirmeye çalışmış, bu savaşta halka kılavuz olmak görevini, onu teşkilâtlandırma, yönetme görevini unutmamıştır.

Milli Kurtuluş Savaşının itici güçleri: Köylüler, işçiler, halkın ezici çoğunluğudur. Bir yandan bu güçleri organize etmek, memlekete dalan düşmanlara karşı bütün bu güçleri Milli CEPHEDE toplamak gerektiğini Komünist Partisi tâ baştan çalışma programına koymuştur. TKP, Milli Kurtuluş Savaşının ateşleri içinde doğdu, kuruldu. Bu partinin önünde, çözmesi gereken çok önemli yurt ve halk dâvaları duruyordu. Başta, memlekete dalan düşmanlara karşı halkın silâhlanmasına, teşkilâtlanmasına yardım etmek gerekti. Halkı uyarmak, ona yol göstermek, savaşın amaçlarını anlatmak, silâhlı savaş birlikleri kurmak gerekti. Komünistler, bu işte, halka, güçleri ve olanakları oranında örnek olmuşlardır. Hemen hemen her yerde, komünistler halk çetelerine girdiler. Kurtuluş Savaşının başında, daha ortalarda Ankara hükümeti yokken, bütün Anadolu'da 40 bin silâhlı savaş kümesi vardı. Bunlar, istilâcılara karşı cesaretle savaşıyorlardı.

Yalnız Batı Anadolu'da 27 kent, 1400 köy, 100 bin ev düşman orduları tarafından yakılmış, yıkılmıştı. Yağma, talan, kan, ateş almış yürümüştü. Emperyalistler, halkın silâhlı direnişlerini kırmak amacıyla, yurdun birçok yerlerinde en azılı gericiileri, Kuva-i Milliye'cilerin üzerine kışkırttılar. Bandırma, Bolu, Konya, Adapazarı, İzmit taraflarında Delibaşları, Anzavurları ayaklandırıdılar. İstanbul'daki padişah hükümetine «Halife ordusu» kurdurdular. İngilizler, harp gemileriyle Anzavur haydutlarını Bandırma, İzmit kıyılarına çıkardılar. Bu azılı gerici güçlere karşı savaşa atılanların başında, komünistlerin kurdukları savaş kümeleri gelir. Bunlar Maydosta, İzmitte, Bursada, Bandırmada ve daha başka yerlerde düşmana başarılı baskınlar yaptılar. Komünist Kürt Süleymanın, Geyveli komünist Tahsinin, Rizeli Osman kaptanın, Ardışenli komünist Lâz Addullahın, İstanbullu komünist tornacı Şabanın savaş kümeleri Anzavurlara karşı savaşlarda yararlıklar gösterdiler. Bu komünist savaş birliklerini kuranlardan biri, TKP-nin kurucularından Affan Hikmet yoldaştır. Bu işte emeği geçen komünistlerden biri de «Baba» Mehmettir. M. Suphi, daha 1919'da «Baba» Mehmet grupunu, İstanbul'da özel bir görevle, silâhlı savaş birlikleri kurmak ödeviyle görevlendirmişti. Anadolu'ya silâh, cepane, asker, subay kaçırmak işlerinde İstanbul'daki bu komünist grup büyük başarılar göstermiştir.

M. Suphiyle beraber öldürülenlerin arasında Topçu İsmail Hakkı yoldaş da vardır. Bu yoldaşın komutası altında, Kütahya'da, 1920 yılının başlarında, bir gönüllü savaş alayı kuruldu. Bu alayın, her biri 600 silâhlı, 4 taburu vardı. Alayın Başhekimisi komünist doktor İdris, halkın ve erlerin sevgi ve saygısını kazanmış bir yoldaştı. Alayın ayda 20 bin lira masrafı vardı. Halk, hiçbir zorluktan çekinmedi, komünistlerin kurduğu bu alayı giydirdi, kuşandırdı, silâhlandırdı.

Alayın özel düzeni, sıkı disiplini, politik yönetmenleri, özel giyimi vardı. Bu halk alayı, Kütahya Cephesinde düşmana ağır darbeler indirdi. O zamanki Batı Cephesi Komutanı Ali Fuat paşa (Cebesoy) bu alayın kahramanlıklarını, komünistlerin yiğitliğini, Anayurt ve milli bağımsızlık uğrunda canlarını verdiklerini anılarında özellikle belirtir.

Milli Kurtuluş Savaşının sivri ucu emperyalistlere, yurdumuza dалан düşmanlara, onları destekliyen gericiilere, padişahlığa, derebeylere karşı çevrilmişti. Milli burjuvazi, bu savaşta, kendisine özgü iki yönlü karakterini gizliyemezdi. O, yaşayabilmesi, egemenliğini kurabilmesi için, emperyalizme, onlara destek olan gerici — padişahçı güçlere karşı savaşmak zorundaydı. Padişah, Kuva-i Milliye-ciler için ölüm fermanı çıkarmıştı. Emperyalistler, kiraladıkları Yunan ordularını Ankaranın üstüne sürmüşlerdi. Sevr «antlaşmasını» topla, süngüyle uygulamak yolunu tutmuşlardı. Bu, madalyanın bir tarafı.

Ama, burjuvazi, gene yaradılışının bir özelliği olarak, emperyalistlerle, gerici güçlerle şu veya bu şekilde uyuşmak, anlaşmak yolunu elinden bırakmamıştır. Bu olumsuz yönünü her fırsatta göstermiştir. Büyük burjuvazi, Komünist Partisine karşı, Kurtuluş Savaşının en çetin günlerinde bile kaba kuvvet kullandı. Ankarada Rauf Bey hükümeti komünistleri zindanlara doldurdu. Topal Osmanın eliyle M. Suphileri boğdurdu. Burjuvazinin gerici kanadı, bu sırada yapılan Londra görüşmelerini, kendi çıkarına yöneltmek istiyordu. Halk, gericilerin bu pazarlığını, savaşa bütün gücüyle devam etmekle bozdu.

Komünist Partisinin tutumu, stratejisi açıktır: Emperyalizme, sömürgecilik sistemine, onlara destek olan gerici güçlere, ağalık düzenine karşı savaşta milli burjuvazinin direnişini, onun her ileri davranışlarını desteklemek, savaşı ileri götürmek. Öte yandan, burjuvazinin anti-demokratik davranışlarına karşı, gerici çevrelerle ve onların kanalıyla emperyalistlerle anlaşma çabalarına karşı savaşmak. Milli burjuvaziye TEKCEPHE'den, Milli Cepheden çıkarmamak için, onun sapık, halk yararına aykırı, memleketi yıkıma sürükleyici davranışlarına Komünist Partisi seyirci kalamaz. Böyle bir şey halkın zararınadır, oportünistliktir. Böyle bir şey, milli burjuvazinin ilerici rolünü görmemek kadar hatalıdır.

Burjuvazinin ters yönünü budamak için, onu emperyalizme ve ağalık düzenine karşı savaşa zorlamak için, onu demokratik devrime engel olmaktan çıkarmak için, her şeyden önce işçi sınıfını, demokratik güçleri teşkilâtlandırmak gerekir. İşçi sınıfının köylü ile savaş ortaklığını, ittifakını kurmak, geniş yığınları savaşlara çekmek gerekir. Milli burjuvazinin olumsuz yönünü budamak savaşı, yabancı

sermaye ajanlarına, kompradorlara, toprak ağalığına karşı savaştan ayrılmaz.

Komünist Partisi, halkımız arasında itibarını çetin savaşlarla kazanmıştır. Komünistler, yığınların canlı sorunlarını, isteklerini, yurdun en canlı ana dâvalarını ellerinden bırakmamışlardır. Köylümüzün, yüzyıllar boyunca ağalardan, toprak beylerinden, gerici hükümetlerden çekmediği kalmamıştır. Kurtuluş Savaşına silâhla atılan köylü, toprak bekliyordu. Derebeyliğin kökünden yıkılmasını kurmuştu. Köklü toprak reformu günün konusu olmuştu. Halk, derebeylik, padişahlık düzeninin baştan aşağı yıkılıp, baştan aşağı yepyeni bir demokratik düzenin, böyle bir devletin kurulmasını bekliyordu. TKP halkınbu isteklerinin gerçekleşmesi için savaşmış ve savaşıyor. Komünist Partisi, köklü demokratik devrimin ilkelerini I. Kongresinde programına koymuştur. Derebeyliğin kaldırılması, emperyalistlerden yana olan ağaların, paşaların, padişahın topraklarına, mallarına, her şeylerine devletçe el konması, köylüye hemen, bedava, toprak dağıtılması, bunun için Köylü Komiteleri kurulması, halka demokratik hakların sağlanması uğrunda savaştan geri durmayacağını Komünist Partisi ilân etmiştir. Komünist Partisi, komünistler halk arasında moral, politik itibarlarını böyle kazanmışlardır.

Türkiye Komünist Partisi, tâ baştan, emperyalistlerin Türkiye'yi aralarında bölüşmelerine, bu barbar plânlarına karşı bütün halkımızı TEKCEPHE'de savaşa çağırmıştır. Komünistler, Erzurum — Sivas Kongrelerini desteklediler. Bu kongreler, Milli Kurtuluş Savaşındaki TEKCEPHE'nin ilk adımlarıdır. 1920'de «Milli Misak» açıklandı. Anayurdun sınırlarını çizen, onun toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını ilân eden bu tarihsel belge, TEKCEPHE'nin temel taşlarından biridir. Buna en azgınca saldıranlar, gericiler, şimdiki AP-lilerin o zamanki elebaşları Karabekirler olmuştur, Osmanlılığı diriltmek isteyenler olmuştur.

Emperyalistler, Türkiye'yi bir devlet olarak ortadan kaldırmak plânlarını, «Sevr anlaşması» yla iyice açıkladılar. Bu büyük emperyalist haydutluğuna karşı yurdun her yerinde halk gösterilere başladı. İstanbul'da, onbinlerce halk, ellerinde meş'alelerle, bir gece gösteri yürüyüşüne çıktı. Yürüyüş kollarının başında komünistler vardı. Bu büyük yürüyüşü tertipliyenlerden ve onun başında yürütenlerden biri Ethem Nejat yoldaştır. TKP'nin I. Kongresinde Genel Sekreter seçilen Ethem Nejat yoldaş İstanbulluların, aydınların, bilginlerin saygı gösterdiği bir yurtseverdi. Eskişehirli onu, BM. Meclisine aday göstermişlerdi. O zamanki Çankaya muhafız komutanı Topal Osmanın manliher tabancasıyla öldürülen, M. Suphilirle Karadenizin derinleklerine atılan Ethem Nejat yoldaş yetişkin bir Marksistti, inancası bütün bir enternasyonalciydi.

TKP, Ankara hükümetlerinin, ulusal bağımsızlığımızı destekliyen her davranışını desteklemiş, tutmuştur. Millet Meclisi, 1920'de Sovyet Rusyaya başvurdu: Emperyalist devletlere karşı savaşıacağını, bu savaşta Sovyetlerden yardım beklediğini bildirdi. Komünist Partisi BM. Meclisinin bu davranışını selâmladı. M. Suphi, partimizin görüşünü açıkladı: «Rus halkı, emperyalistlere karşı mücadelede yalnız kendi zincirlerini kırmakla kalmamıştır. Rus halkı, kurtuluşları için silâha sarılan halklara, bu arada Türkiye halkına dostluk elini uzatıyor. Türkiye halkının kurtuluşu için en ağır külfetlere katlanıyor. Türk emekçileri büyük komşumuzun bu civanmertliğini hiçbir zaman unutmıyacaktır...» dedi.

Sovyetlerin bu davranışı halkımız arasında büyük bir sevinçle karşılandı. Gericiler, Meclis içinde ve dışında, Türk-Sovyet dostluğuna karşı sinsi bir savaş açtılar. TKP, gericilerin içyüzlerini, hainliklerini, taktiklerini halka açmak, göstermek işinden hiçbir zaman geri durmadı. Gericiler, Osmanlılar, Ankara hükümetinin içinde faaliyete geçtiler. Onlar, tâ baştan, Türk-Sovyet dostluğuna düşmandılar. İngilizlerin adamı Rauflar, böyle bir dostluğa razı olamazlardı. Çünkü, ağaları buna razı değildi. Gericiler, onların yabancı efendileri, emperyalistler, halkımızın Sovyetler gibi bir dostu olmasını istememişlerdir, istemiyorlar. Gericiler, büyük burjuvazi, yurdumuzu emperyalist grupların kurdukları saldırganlık bloklarına bağlamak için, bu işi kolayca yapabilmek için, halkımızı her zaman dostsuz bırakmak istemişlerdir. D P-ler, gerici hükümetler böyle yapmışlardır. Memleketi NATO'lara böyle bağlamışlardır. Bu azılı gerici güçlerin bugünkü elebaşları, AP-ci elebaşları, Türk-Sovyet dostluğuna, Raufların, Karabekirlerin, düşüklerin mirasçıları olarak saldırıyorlar. NATO'culuğu ve Amerikan köleliği politikasını aynı metod ve hırsla savunmaktadırlar.

TKP her zaman, gerici burjuvazinin bu hiyanet politikasına karşı çıkmıştır. TPK 1922 Martında yayınladığı bildiride: Emperyalistlere ve ajanlarına karşı mücadelede, Türk-Sovyet dostluğunu kuvvetlendirmek yolunda hükümete yardımcı olacağını, bir kerre daha belirtmiştir.

Gerici çevreler, Komünist Partisine, komünistlere karşı baskılarını aralıksız uyguluyagelmişlerdir. Bu baskılar, geniş yığınların örgütlenmesine yol vermemek, onları politik hayatın dışına itmek amacını gütmüştür. Hâlâ daha, bugün bile: İşçi, köylü, öğretmen, öğrenci, subay, asker politika yapamaz, politikaya karışamaz, diyorlar. Köylerde parti teşkilâtlarını yasaklamakla, 20 milyon köylü ağaların, gerici partilerin etkisi altında bırakılıyor. Bu durumdan en çok, Anayasa düşmanı faşist AP azılı gericileri faydalaniyor. TKP, 44 yıldır bu demokrasi düşmanlığına karşı, bu gerici davranış ve tutumlara karşı savaşıagelmiştir.

Türkiyede demokratik gelişmeye, köklü reformlara karşı olanlar, sömürgecilerle, yabancı sermayelerle ortaklık kuran büyük burjuvazidir, ağalardır. Bunların elebaşları 200 ailedir. 117 mültimilyonerdir. Bunların arasında, 30 binle 100 bin dönüm arasında tarlaları, toprakları, onlarca köyleri olanlar vardır. Bu kodaman toprak beylerinin sayısı 40'dır. Bunların hepsi, yerli ve yabancı bankalarla, tekellerle bağlıdır. Bunlar bir oligarşidir. Milli gelirin % 38'ini her yıl bunlar kasalarına indirir, bunlar yutar. Bunlar, milyonlarını yabancı bankalara aktaranlardır.

TKP işte bu millet düşmanı politikaya, gericilerin bu tutumuna karşı halkımızı savaşa çağırmış, bu savaşı teşkilâtlandırmaya çalışmıştır ve çalışıyor. Bu savaş, demokratik bir düzen için, adaletli demokratik bir devlet için, yurdun kalkınması, gelişmesi için, onun milli bağımsızlığını sağlamak için yürütülen savaştır.

TKP halkımızın Milli Kurtuluş Savaşı geleneklerine, onun bütün canlı dâvalarına bağlıdır. M. Suphilerin, 15'lerin uğrunda savaştıkları, canlarını verdikleri Marksçı-Leninci ilkeler ve ülküler, bağımsız, demokratik, barışsever Türkiye, gelişen bir Türkiye ülkesi, bugün geniş yığınların ele aldıkları, savundukları, gerçekleşmesi için savaştıkları dâvalar olmuştur. M. Suphiler, ağalığı kaldırmak, toprağı işliylene vermek, işçiye iş, halka ekmek vermek, Anayurdumuzda her zaman özgür yaşamak için öldüler. Bugün bu kutsal ülküler, halkımızın, işçimizin, köylümüzün, yurtsever aydınlarımızın, er ve subaylarımızın, ilerici genç kuşakların ortak dâvası olmuştur. Halkımız: İşçiler, köylüler, bütün yurtseverler bu *ölümsüz* savaşçıları saygıyla anar!

Mustafa Suphi

(İnancası bütün bir enternasyonalci)

«Ben yanmasam,
sen yanmasan,
biz yanmasak
nasıl çıkar
karanlıklar
aydınlığa?»

Bu ateşli söz dizisini, Nazım Hikmet, Türk komünistleri için kurmuştur. Uzun yıllardır komünistler yurdumuzda karanlıklara karşı savaşıyor. Türkiyede komünistlerin yürüdükleri yol çok sarp, çok çetindir. Ancak, güttükleri dâvaya oldum olası bağlılıkları, savaş silâhlarını ellerinden bırakmamaları, onlara bu çetin yoldan yürüme gücünü vermiştir. Binlerce kahraman, halk uğrunda canlarını vermiştir. Savaşlarda düşenlerin yerlerini yenileri alıyor. Türkiye emekçileri, yeryüzünün ilerici insanları, bu kahramanları saygıyla anıyor. Bu kahramanlar arasında, en başta Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı gelir. Bunlar, kahpece tuzağa düşürüldüler, barbarca öldürüldüler.

Mustafa Suphinin bütün bilinçli çağı, Türkiyede işçi ve sosyalist hareketleriyle bağlıdır. O, sarsılmaz bir devrimci, seçkin bir teorici, kuvvetli bir teşkilâtçı, zeki, bilimli bir sözcü ve yazardı. İşte. M. Suphi'nin kesin ve karakteristik çizgisi. Dirisi ve ölüsüyle bir kahraman!

M. Suphi 1882-de Giresunda doğmuştur. Babası, Ali Rıza bey, yüksek bir memurdu. M. Suphi, orta öğrenimini, o zamanlar Osmanlı İmparatorluğu içinde olan Suriye'de yapmıştır. Liseyi bitirdikten sonra, İstanbul Üniversitesinin Hukuk Fakültesine girmiştir. Burada, Türkiye'nin eski Başkentinde, devrim hareketlerine karışıyor. Biz bu bilgiyi, Doğu Halklarının I. Kongresinde, M. Suphi'nin kendi eliyle doldurduğu anketten öğreniyoruz. M. Suphi'nin o süredeki yaşantısı hakkında tam belirli bilgimiz yoktur. Öyle görülüyor ki, Rusyada 1905 Devriminin etkileri altında doğan, yaygınlaşan gizli öğrenci derneklerinden birine bağlıydı.

Üniversiteyi bitirdikten sonra, o zamanın geleneklerine uyarak, öğrenimini geliştirmek için, Avrupaya gitti. İki yıl Paris'te kaldı. Sorbon'da sosyoloji okudu. Gergin bir çalışma sonucunda, «Türkiye'de tarım-kredi kurumlarının durumu ve geleceği» üstüne bir tez hazırladı. Tezini parlak bir surette savundu. M. Suphi'nin bu eserine, 1911-de toplanan Fransız Kredi Kurumları-Kooperatifleri Kongresi

yüksek bir değer biçti. Daha sonraları, bu eserin önemli kısmını, Roma'da, Uluslararası Tarım Enstitüsü yayınladı.

O zamanlar Fransa'nın Başkenti, devrimci Türk emigrantlarının yatağı, merkeziydi. Sonra, «İttihat ve Terakki Fırkası», bu milliyetçi burjuva — ağa partisinin Merkez Komitesi, uzun yıllar burada mekân kurdu. Bu partinin üyelerine «Jön Türkler» denir. Sultan Hamidin zulüm rejimine karşı savaşıyan parti ve grupların temsilcileri, 1907-de, Pariste bir kongre yaptılar. Jön Türkler, burada, bazı gazeteler çıkarıyordu. M. Suphi, Fransaya gelir gelmez, tâ baştan, Jön Türklerin dar görüş çerçeveleri içinde kalmak istemedi. O bütün ilgisini sosyalist bilim üzerinde topladı. Pariste sosyalist kitaplara sarıldı, II. Enternasyonalin Milletlerarası Sosyalist Bürosu ile bağlandı. O, emperyalizme, yağmacı sömürge harplerine karşı savaşıyanların en seçkin şampiyonlarından Jan Jores'le sık sık buluşuyor, görüşüyordu. Sonraları, Kominternin I. Kongresinde konuşan M. Suphi: «Joresin dostları, onun başladığı dâvadan, yürüdüğü yoldan dönmemişlerdir.» dedi.

O sıralarda M. Suphi «Tanin» gazetesine yazılar yazıyordu. Özellikle ve başlıca olarak, işçilerin durumu ve sendika hareketleri üzerinde duruyordu. Fransız proletaryasının — emekçilerinin yaşıntı ve savaşılarıyla ilgilenmesi, tanışması, genç Suphi'de sosyalist görüşün biçimlenmesine, olgunlaşmasına çok yardım etti.

M. Suphi, yurda döndükten sonra İstanbulda Yüksek Ticaret ve Tarım Okulu'nda politik-ekonomi öğretmeni oldu, ders vermeğe başladı. O yokken, daha dışardayken, Türkiyede 1908 burjuva devrimi oldu; Anayasalı padişahlık — Meşrutiyet kuruldu. Ama, memleket eskisi gibi, ekonomik ve politik bakımdan emperyalist devletlere bağlı kaldı, emekçilerin durumunda hiçbir değişiklik olmadı. İşçiler, kendi menfaatlerini savunma savaşına kalktılar. Birkaç yıl boyunca, İstanbulda, demiryolu, tütün, deri — tabakane, basımevi işçileri ve daha birçokları, arka arkaya grevlere girdiler. 1911-de, İstanbul ve İzmirde, İngiliz — Fransız kumpanyalarının elinde olan «Reji» tütün fabrikalarında büyük bir grev oldu. Başkent İstanbulda bu grev 40 gün, İzmirde 20 gün sürdü. İşçiler, grevciler, istediklerini alamadılar. Ama, yürüttükleri savaş, Türkiyede genç proletaryanın dayanışma, birlik olma azmini gösterdi.

Gene o yıllarda, Türkiyede, ilk sosyalist örgütler doğmaya başladı. 1909'da, İstanbul ve İzmirde gizli gruplar kuruldu. 1912-de, İzmirde, Türk sosyalistlerinin kongresi yapıldı. Bu kongrede «Osmanlı Sosyalist Partisi» nin kurulmasına karar verildi. II. Enternasyonale giren bu parti, Türkçe, Rumca, Bulgarca ve daha başka dillerde sosyalist kiptaplar, gazeteler — çıkardı. Sendikalarla sıkı bağ kurdu. Seçimlere katıldı, mebuslar çıkardı. Meclise girdi. Meclise bir iş kanunu tasarısı sundu.

M. Suphi, 1912 yılında « Milli Anayasacılar » adıyla bir grup kurdu. « İfham » (Uyarma) adlı bir gazete çıkarmaya başladı. Bu gazetenin adı, özünün ne olduğunu çok güzel belirtiyordu. M. Suphi, bu gazetede, emekçi yığınları hayasızca aldatan, ümitlerini hoşla çıkaran Jön Türklerin, bunların elebaşlarının içyüzlerini amansızca açığa vurdu, maskelerini düşürdü. Hükümetin harp maceralarına, Balkan-Harbine, yani halka, emekçilere yıkım ve felâketler getiren harbe karşı çıktı.

M. Suphi, bu yiğitçe savaşta çok ağır bir duruma düştü. Bir yıl sonra, kuru bir iftiraya uğradı, uydurma bir suç boynuna takıldı, 15 yıl cezayla Sinop kalesine sürüldü. 1914 yılının başlarında bu kaleden kaçtı. Bir sandalla Karadenizi geçti, Kırımı çıktı. Ama çok geçmeden Birinci Dünya Harbi patladı. Düşman bir devletin uyruklusu olan M. Suphi tutsak edildi ve Kaluga iline sürüldü. Sonra, oradan da, binlerce Türk harp esiriyle beraber, Sibiryaya — Urallara gönderildi. Uralda, hemşerileriyle, esir askerlerle beraber fabrikalarda çalışıyordu. Ezilmiş, cahil bırakılmış, sırtlarına asker kaputu giydirilmiş bu işçi ve köylüler arasında, çevresine topladığı yoldaşlarla beraber propaganda yapıyor, olup bitenlerin anlamını belirtiyor, memlekette emekçileri ezen ağır durumun nedenlerini durmadan anlatıyordu. M. Suphi ve arkadaşları, gizli Bolşevik örgütleriyle bağlandılar, onlardan Marksist kitaplar, gazeteler, dergiler aldılar. Bolşeviklerin yardımı, M. Suphi'nin çalışmalarına daha etkili, amaca daha uygun bir yön verdi. Bu çalışmalar, Rus işçileriyle sürekli bağlar ve karşılaşmalar büyük bir rol oynadı. M. Suphi, özellikle Rusya'da, Urallarda Rus işçileriyle çalışan Türk esirlerinin, burada devrimcilikle aşılandığını, proletarya dayanışmasının ne olduğunu anlayıp öğrendiklerini, bunlardan bir çoklarının, sonra komünist olduklarını söyler.

Büyük Ekim Devriminden sonra M. Suphi çalışmaları için geniş bir alan buldu. Her şeyden önce, memlekette, köklerine kadar çürümüş padişahlık düzenine karşı yürütülecek savaşın başına geçecek bir Türk devrim örgütü kurmayı ön plâna aldı. Bunun için, Marksçı-Leninci propagandayı alabildiğine yaymak, bütün sosyalistleri bir komünist gazetenin çevresinde toplamak, birleştirmek gerekti.

M. Suphi, 1918-de Moskovada, Türkçe, « Yeni Dünya » gazetesini çıkarmaya başladı. Bu gazete, bütün Türk devrimcilerinin savaş organı oldu. Bu gazetenin kurulması, çıkarılması M. Suphi'nin en büyük başarılarından biridir.

M. Suphi, sol Türk sosyalistlerinin 1918-de, Moskovada ilk toplantılarını hazırlamış ve yönetmiştir. Bu konferansta birkaç sosyalist grup birleşti, sonradan bu örgüt Türkiye Komünist Partisinde kaynaştı. M. Suphi, Birleşik Sosyalist teşkilâta oybirliğiyle başkan seçildi. O, aynı zamanda, Astarhan, Saratov, Kazan, Samara, Rezan

kentlerinde Türk esirlerinin kurdukları sosyalist birliklerin yönetmeni oldu.

«Yeni Dünya»nin ateşli propagandaları, Rusyada Türk sosyalistlerinin çalışmaları padişah hükümetini dehşetli sınırlendirdi. Padişah hükümeti birkaç defa protestolar çekti, M. Suphi ve arkadaşlarının sürülmelerini istedi.

M. Suphi, Doğu Halkları Komünist Örgütleri Merkez Bürosunda canlı bir faaliyet gösterdi. Marksist teoriyi derince kavrayan, uluslararası hukuk alanında geniş bilgisi olan, Doğu ve Batı felsefesini bilen, birkaç dili serbestçe kullanan M. Suphi, az zamanda ve çok çetin koşullar altında, Doğu dillerinde basın-yayın işlerini yoluna koydu. Birçok beyannameyi kendi eliyle kaleme aldı. Gazetelere, dergilere yazılar yazdı. Önemli pek çok politik dökümanları, belgeleri, Marksizm-Leninizm klâsiklerinden bazılarını, K. Marks ve F. Engelsin «Komünist Manifestosu»nu, V. İ. Lenin'in «Rusya ve Doğunun bütün Müslüman emekçilerine çağırısı»sını, «Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Dışişleri Komiserinin Türkiye işçi ve köylülerine çağırısı»nı Türkçeye o çevirdi ve, bu işleri organize etti. Türkiye Komünist Partisinin kurulmasına ve toplulaşmasına, onun program ve tüzüğünün hazırlanmasına, emekçiler arasında ajitasyon işlerine yarıyacak kitaplar, büroşürler, yazılar Türkçeye çevriliyor, bunların kolay anlaşılmasına, Türkiye'de geniş ölçülerde yayılmasına özel bir önem veriliyordu.

1919 Mart ayında yayınlanan Büronun hesap raporunda, M. Suphi, bir yıl içinde, çeşitli dillerde, 6 milyon sayı gazete, broşür, çağrı ve beyanname basılıp dağıtıldığını yazıyor. M. Suphi bu hesap raporunda şöyle der:

«Doğu, derin, geniş bir cephegerisi ve dünya emperyalizmi için bir gıda kaynağıdır. Doğu ayaklanır ve sosyalist Batıya elini verirse, emperyalizm kuşatılır, o zaman dünya sosyalizminin zafer çanları çalar. İşte bundan ötürü, Merkez Bürosu, Doğu halklarının uyanma ve uyarılması işini kendisine başlıca vazife bilir. İşte ben bu inançla «Yaşasın, ezilen Doğu halklarının Rusya ve Avrupanın sosyalist işçileriyle inkılâpçı birliği!» parolasını haykırıyorum.»

M. Suphi, Kominterinin I. Kongresine katıldı ve orada geniş, önemli bir konuşma yaptı. Türk işçi ve köylülerinin Rusyada bulunan temsilcileri adına söz aldığını belirterek şöyle dedi: «Kapitalizme karşı savaşa karar vermiş bulunuyoruz... İngiliz, Fransız kapitalistlerinin kelleleri Avrupadaysa, işkembelerinin Asyanın semiz ve bereketli topraklarında olduğunu herkes bilir. Bizim, Türk sosyalistlerinin başlıca ve ilk vazifesi, Doğuda kapitalizmin köklerini sökmektir.»

Türk devrimcileri, Ekim Devriminin uluslararası büyük önemini çok iyi anlıyorlardı. M. Suphi, Sovyet egemenliğinin kurulması

«bütün ezilen milletlere ve sınıflara büyük kurtuluş ümitleri veriyor» der. Bütün inancasıyla, sarsılmaz bir proletar enternasyonalisti olan M. Suphi, Oktobr Devriminin verdiklerini sonuna kadar savunmayı kendisine bir borç bilmıştır. O, yığın mitingleri tertipliyor, Türk harp esirleriyle toplantılar yapıyor, onlara Sovyet egemenliğinin önemini anlatıyor, Beyazorduculara, Sovyetlere saldıran yabancılara-emperyalistlere karşı döğüşmek için gönüllü savaş birlikleri kuruyordu. Pek çok başka halkların silâhlı birlikleriyle beraber Türk gönüllüleri, silâhlariyle, canlariyle, Oktobr Devrimin başarılarını savundular. M. Suphi, Sovyet Rusyadaki müslüman ahali arasında da geniş bir faaliyet gösterdi.

1919 yılının yazında, M. Suphi Kominternin Güney Bürosuna gönderildi. Daha çok Kırım'da çalışıyordu. Başlıca işi, yerli halk arasında, İstanbul'dan, Anadolu'dan Kırım'a gelmiş Türkler arasında ajitasyon yapmak, Marksizm-Leninizm ülkü ve ilkelerini yaymak, komünist yuvalar — hücreler — kurmak, Sovyet egemenliğini savunmak için gönüllü birlikleri düzenlemektir. Burada da «Yeni Dünya»yı çıkarmaya devam etti. Gazete Simforopol'de basılıyordu. M. Suphi'nin Kırım'daki çalışmaları çok verimli oldu. «Ulusların Yaşantısı» gazetesi, 25 Mayıs 1919-da, şöyle bir haber verdi: İstanbul'dan gelen 100 deniz adamı — tayfa, «Bolşeviklerin temsilcisi olarak M. Suphi'nin söylevini büyük bir heyecanla dinlediler. Bu deniz adamlarının söylediklerine göre, Bolşeviklik Türkiyede, halk arasında, çok tanınıyor, büyük bir sempati kazanıyor.»

M. Suphi, o dönemde, Antant devletlerinin istilâ ordularına karşı Türkiyede silâhlı savaşları, çete hareketlerini kuvvetlendirme işini, Türk komünistleri ve sosyalistlerinin, bütün yurtseverlerin en önemli ödevi ve görevi sayıyordu. Rusyada bulunan Türk komünistlerin çoğu, yurda dönmeğe, düşmanlara karşı savaşlara katılmağa can atıyorlardı. M. Suphi, bunlara her yardımı yapıyor, gazete, kitap sağlıyor; bunların Anadolu'ya, İstanbul'a geçmelerine, düşman çizmesi altındaki bölgelere yayılmalarına önem veriyordu. Komünistler, yurda dalan silâhlı emperyalist kuvvetlere karşı savaşlarda ön sıralarda dövüşüyorlardı. Türk komünistleri 1920 Mayıs aylarında, silâhlı savaş birlikleri, istilâcılara karşı çete savaşlarına giren kümeler kurdular. İstanbul'da komünistler düşmanın ordu birlikleri, askerleri arasında yoğun, sürekli bir ajitasyona giriştiler. Bunun bir sonucu olarak, İngilizler İstanbul'daki ordu birliklerinden birini geri almak, bu birliği dağıtmak zorunda kaldılar. O dönemde Türkiyede sosyalist hareketin en önemli başarısı, bütün sosyalist, komünist, grupların, örgütlerin güçbirliği, işbirliği kurmaları olmuştur.

Kırım'da, M. Suphi, Doğu Gönüllüleri Enternasyonal Alayı'nı kurdu. Bu alaya, yerlilerden başka, Türkler, Romenler ve Bulgarlar

girdi. Bu savaş birliği, Beyazorduculardan general Slaçev'e karşı savaşlara doğrudan doğruya katıldı.

1919 Ağustosunda, Denikin kuvvetleri Rusyanın Güneyine çıkarma yapınca, M. Suphi, Kominternin Güney Bürosunda çalışan Türk, Bulgar, Yunan, Romen komünistleriyle beraber, Kuzeye doğru yol açan kahraman 12-nci orduya katıldı. (Bu ordunun kahramanlıklarını anlatan M. Suphi'nin mektupları arşivlerde muhafaza ediliyor.) Durum çok ağırdı. M. Suphi şöyle yazıyor: «Sağımızda Mahno ve Denikin. Solumuzda Romenler ve Yeşiller. Önümüzde Petlūra. Arkada gene Mahno, Denikin ve daha bir sürü hergele!» Savaşlar aralıksız sürüp gitti. Bu savaş yürüyüşüne katılanların hepsi, özellikle komünistler, olağanüstü bir direnme ve kahramanlık gösterdiler. M. Suphi, mektuplarında, yabancı komünistlerin — Komintern görevlilerinin — yiğitliklerini belirtirken şöyle diyor: «Genci, ihtiyarı, ellerinde silâhla Kızılordu ile beraber yürüyen bu komünistler, erlerle beraber bir karavanadan yemek yiyor, her zaman en tehlikeli yerlere, gözlerini kırpmadan atılıyorlar...».

İngiliz casusluk servisi, M. Suphi'yi yakalamak için çok uğraştı. M. Suphi'yi yakalayıp yoketmek için tuzaklar kurdu. Bunlar boşa çıkınca, Entelijans Servis'in ajanları, bu Türk devrimcisinin vurulduğu söylentilerini yaydılar. M. Suphi, bir mektubunda, bu söylentilerin yalanlanmasını istiyor ve bütün yoldaşlarına selâm gönderiyordu. 12-nci Ordu sargıyı yarıp çıktıktan sonra, M. Suphi Moskova'ya gitti ve Komintern'de çalışmalarına devam etti.

O sırada Türkiyede olayların gelişmesi üzerine, M. Suphi, yurduna dönmek istedi. Türkiye halkının milli kurtuluş savaşı geniş ölçüler aldı. Uyanan, silkinen, Rus baskının kahramanca savaşlarını gören yığınlar, her çeşit sömürölme ve ezgiden kurtulmak zorunluğunu anlamağa başladılar.

«Halkların Hayatı» dergisi, o sıralarda Türkiyeden gönderilen ve halkın — Sovyet Rusyaya karşı sempati ve yakınlığını gösteren mektuplar yayınladı. Bu mektuplardan birinde şöyle deniyordu: «Bizim burada, Anadolu'da, Rusyada geçen olaylar ve Lenin'in adı açık bir alâka uyandırıyor... Biz, Türkiye işçilerinin, sosyal inkılâba Türkiye'nin biricik kurtuluş yolu olarak baktıklarına kanaat getirmiş bulunuyoruz.» Başka bir mektupta: «Herkes inkılâpçı yeni Rusyanın dostluğuna inanıyor. Herkes, Avrupanın hakir gördüğü, soyduğu Türkiye halkının biricik müdafaacısı sıfatıyla Rusya Sovyet Cumhuriyetine büyük bir ümitle bakıyor» denilmekteydi.

1920 Nisanında, Mustafa Kemal paşanın başkanlığında Büyük Millet Meclisi hükümeti kuruldu. Bu hükümet, silâhlı çete birliklerini eli altına almak, kurtuluş hareketinin başını tutmak ve bu hareketi yalnız yabancı ordulara, istilâcılara karşı savaşın çerçevesi içine kapamak çabasına koyuldu.

M. Suphi, milli burjuvazinin çelişik, ikiyüzlü politikasının iç-yüzünü açtı, işçi ve köylülere biricik doğru yolu gösterdi. 1920 Haziranında «Yeni Dünya»da çıkan yazısında şöyle diyordu: «Bugün Avrupa ve İstanbulun satılmış kimselerine karşı mücadelede kanlarını döken işçi, köylü ve asker yoldaşlarımız, bu kardeş kavgasından sonra, yeni hükümeti gene eski kaniçici mel'un paşaların, ağaların elinde görürlerse, bundan memnun mu kalacaklardır? ... Haktan yoksun yaşamak istiycekler midir? ... Elbette hayır! Yeni hâkimiyet aşağıdan, savaşılan geniş emekçi halk tabakalarını kucaklayan hayatın içinden kurulmalıdır. Böyle bir hâkimiyet, ancak kesin bir mücadeleyle kurulur. Ancak böyle bir halk hâkimiyeti, zalimlere karşı mücadeleyi zafere ulaştırabilir. Türk işçilerinin, köylülerinin, askerlerinin mücadele etmek, teşkilâtlanmak kabiliyetlerinden zerrece şüphe etmiyoruz. Bundan ötürü; «Yaşasın, Türk işçi, köylü ve askerlerinin hâkimiyeti!» diyoruz.»

Türkiye halkının bu olağanüstü zor günlerinde M. Suphi, bütün bilinciyle, yurda dönmeye can atıyordu. Halk yığınlarıyla beraber savaşılanlara katılmak istiyordu. Fakat yolları Beyazorducular, haydutlar, müsavatçılar, Gürcü menşevikleri, Taşnaklar ve benzerleri kesmişlerdi. Türkiye'ye, Afganistan ve İran üzerinden daha kolay geçilebilirdi.

M. Suphi bu arada Türkistana gitti. Orada, Türkistan Cephesi Politik Şubesi'nde bir zaman çalıştı. Orta Asyada Sovyet egemenliğinin yerleşmesine yardım etti. Burada da, kendisini alabildiğine işe verdi. Taşkent'te «Yeni Dünya»yı çıkardı. Gönüllü Kızılasker savaş grupları kurdu. Kalabalık mitingler düzenledi, ateşli nutuklar verdi. Bolşevik Partisi ilk Komitesine bağlı Enternasyonal Propaganda Bürosu'nu yönetti. Fakat Türkiye'ye bu yol üzerinden ulaşamadı.

28 Nisan 1920-de ayaklanan Bakü işçileri Müsavatçılar hükümetini devirdiler ve Azerbaycanda Sovyet egemenliğini ilân ettiler. Türk gönüllüleri, Bakünün kurtarılmasına aktif olarak yardım da bulundular. Çok geçmeden, Mayıs'ta, M. Suphi Baküya geldi. Böylece, ateşli devrimcinin yaşantısında yeni bir dönem başladı. Bu dönemin en önemli seçkin olayı, Türkiye Komünist Partisinin I. Kongresi'dir. Bu kongrenin toplanmasında, TKP-nin örgütlenmesinde M. Suphinin rolü büyüktür. Komünist Partisi, üç koldan, üç bütünden örgütlenip meydana gelmiştir. Biri İstanbul koludur. Bu grup, daha 1919-da ortaya çıkmıştı. Çok ağır gizlilik koşulları içinde çalışıyordu. Türkiye işçilerinin devrim hareketini yönetiyordu. Gazeteler, dergiler çıkarıyor, yabancı işgal kuvvetlerine karşı aktif bir savaş yürütüyor, sendikaların gelişmesine yardım ediyordu. İstanbuldaki komünist örgütü, TKP-nin ana özeğidir.

Milli Kurtuluş Savaşının başlarında; Anadoluda — Ankarada, İzmirde, Zonguldakta, Eskişehirde, Samsunda, Adanada, Konyada, Trabzonda, Erzurumda — komünist grupları doğmuştu. Bunlar hem İstanbul grubuyla, hem memleket dışındaki komünistlerle bağlıydılar. Ankara grubu, 1920 yılı 14 Temmuzunda, Ankarada Anadolu örgütlerini bir araya getiren «Halk İştrakiyûn Fırkası»nı — Halk Komünist Partisi'ni — resmen kurdu. Gazete ve dergiler çıkarmaya başladı. Suphi, Ankara grubunun çalışmalarına ayrı bir önem veriyordu. Bu örgütün üye sayısı, etkisi, çalışmaları hızla artıyordu. Ankara komünistleri, hükümetin 1920-de, kamu oyunu şaşırtmak, bulanık suda balık avlamak amacıyla kurduğu sahte «Komünist Partisi»ne karşı kesin bir savaş yürüttüler. Egemen çevrelerin kurdukları bu «parti», halk dâvasını gerçek savaşçılara karşı uygulanan çeşitli baskı ve provokasyon zincirinin bir halkasıdır.

Bakü'deki Türk komünist grubu ise, yukarda belirtildiği gibi, 1918 Temmuzunda Türk sosyalistlerinin tertipledikleri konferansta kurdukları birleşik sosyalist örgütün üyelerinden meydana gelmişti.

Böylece, bir gerçek kendiliğinden ortaya çıkıyor: Türkiye Komünist Partisinin Rusyada doğduğu yolunda memlekette gericilerin ileri sürdükleri dipsiz iddialar, yalandan, provokasyondan, gerçekleri bile bile değiştirmekten başka bir şey değildir. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının — canı — kanıdır; emekçi köylünün, aydınların en bilinçli, en ileri bölümünün ayrılmaz parçasıdır. TKP'nin özeği Türkiye'nin içinde, ulusal bağımsızlığı ve sosyal kurtuluşu uğrunda savaşa kalkan geniş halk yığınları toprağında doğmuş, büyümüştür ve gelişmektedir.

M. Suphi, Bakü'ye gelir gelmez, hemen, birleşik-tek bir Türkiye Komünist Partisinin kurulması işine sarıldı. Bu işi başarıyla yürütebilmek için, Bakü'de «Yeni Dünya» gazetesini çıkarmaya başladı. İstanbul ve Anadoludaki komünist örgütleriyle sıkı bağlar kurdu. «Emekçi dâvasından elinizi çekin!» parolasıyla ortaya atılan sahte «Komünist Partisine» karşı sert bir savaş açtı. Onun içyüzünü açığa vurdu. Pek çok konuları, sorunları o sırada hemen, kesin ve açık olarak çözümlmek gerekti. Komünistlerle solcu Türk sosyalistleri arasındaki ilişkileri açıkça göstermek, Türkiyedeki milli kurtuluş hareketine ve Kemalistlere karşı devrimcilerin tutumları, durumları ne olacağını belli etmek, partinin program ve tüzüğünü hazırlamak, partinin ön plândaki pratik görevlerini tesbit etmek, komünist kitapların Türkçesini çıkarmak, basın ve yayın işlerini yoluna koymak lâzımdı. Bu dönemde M. Suphinin teşkilâtçılığı, onun yurtseverliği ve devrime bağlılığı özellikle kendisini gösterdi. Netekim, M. Suphi oldukça kısa bir zamanda bütün bu büyük ve çetin hazırlık işlerinin üstesinden geldi.

Partinin birleştirici I. Kongresini Ankara'da toplamak istiyorlardı. Fakat Ankara hükümeti izin vermedi. Bunun üzerine, kongrenin Bakü'de toplanması kararlaştırıldı. Kongre 10 Eylül 1920'de açıldı. Kongreye, İstanbul, Ankara ve Bakü'den — 15 parti örgüt ve grupundan — 74 delege geldi. Bunlardan 51-i İstanbul ve Ankara'dandı. Kongreye M. Suphi başkan seçildi. Kongrenin gündeminde: Geçici Merkez Komitesinin çalışma raporu, o günkü durumun ortaya koyduğu sorunların tartışılması, milli ve sömürge meseleleri, köylü meselesi, parti program ve tüzüğünün kabul edilmesi, Merkez Komitesinin seçilmesi v. s. vardı.

M. Suphi, kongreyi açış konuşmasında, Türkiye'de devrim hareketinin gelişmesinde Büyük Oktobr Devriminin çok geniş etkisi ve önemi olduğunu şöyle belirtti: «Türkiye Komünist Partisinin kurulması, yalnız Türkiye için değil, bütün Doğu için büyük bir önem taşır.» Onun bu sözleri coşkun alkışlarla karşılandı. Türkiye Komünist Partisinin I. Kongresi, düşman üzerinde zafer kazanmak için komünist hareketinde sağlam bir birliğin kurulması gerektiğine karar verdi.

Kongre, memlekette yürütülen milli kurtuluş savaşını oybirliği ile selâmladı ve bu savaş komünistlerin dört elle tuttuklarını bildirdi. Bununla beraber, Kongrede, Türk komünistleri, emekçilerin sınıf menfaatlerini savunduklarını açık ve kesin olarak söylediler. Kongrenin kararlarında şöyle deniliyor: «Türkiye Komünist Partisi, memlekette emperyalizme karşı açılan milli kurtuluş savaşının gelişmesine yardım edecektir. Bununla yanyana, bu hareketi tutmakla beraber, emekçilerin egemenliğini kurmak için gereken şartları ve temelleri hazırlamaya çalışacaktır.»

Kongre, «Türkiye işçilerine» başlığıyla bir çağrı yayınladı. Bu çağrıda, emperyalizme ve sömürücülere karşı savaşta bütün yurt-severlerin TEKECEPHE olmaları gerektiği özellikle belirtilmiştir.

Kongre, padişahlığın kökten kaldırılması, cumhuriyetin kurulması, gizli, serbest, tek dereceli genel seçim sisteminin gerçekleştirilmesi, toprak reformunun yapılması istekleriyle beraber, ekonomik isteklerin — serbest grev, toplu sözleşme, ihtiyarlık, işsizlik, emeklilik sigortası, analığın korunması, hafta tatili, yıllık ücretli izin gibi hakların — tanınmasını ileri sürdü.

Tarım — toprak meselesini Kongrede ele alan delegeler, köylülerin haklarını daha iyi savunmak, beylerin, ağaların, tefecilerin topraklarını, çift hayvanları, ambarlarını kontrol altına almak ve haksız olarak edinilmiş, çalınmış servetlerin köylülere, köy emekçilerine badava dağıtılması işini yürütmek için köylerde Köylü Komiteleri kurulması gerektiği sonucuna vardılar.

Türkiye Komünist Partisinin I. Kongresi, bütün Türkiye komünistlerini bir çatı altında birleştiren tek partinin kurulduğunu ilân

etti. Merkez Komitesi ve Denetleme Komisyonunu seçti. M. Suphi, oybirliğiyle parti Genel Başkanı, İstanbul komünistlerinin yönetmeni Ethem Nejat yoldaş Genel Sekreter seçildiler. Kominternin Yönetim Kuruluna ve Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi Merkez Komitesine selâm mesajları büyük alkışlarla kabul edildi.

Kongre, partinin örgütlenmesi işinde M. Suphinin çalışmalarını büyük bir değerle andı ve kendisine teşekkür etti. M. Suphinin büyük bir sevgi ve saygı gördüğünü, delegelerden birinin şu konuşması çok iyi yansılamaktadır: «İnkılâp fikirlerinin işçiler ve onların rehberleri arasında böylesine yayılmasını, biz, Suphi yoldaşın çalışmalarına borçluyuz. Bana kalırsa, Lenin Rusya için ne ise, Mustafa Suphi de bizim için öyledir.» Delegenin bu sözleri alkışlarla karşılandı. Devrim düşmanlarının, emekçileri aldatmak amacıyla Suphinin olduğu söylentilerini yaydıkları da belirtildi. Görülüyor ki, Türkiyede gericiiler, M. Suphi'den kurtulmak için çoktan onu öldürmeye hazırlanıyorlardı.

Kongrenin son oturumunda M. Suphi, delegelerin büyük bir dikkatle dinledikleri uzun bir konuşma yaptı. Ve şöyle dedi:

«Bir zamanlar, bize karşı çıkan koyu mürteciler, Türkiye'de işçi sınıfı, köylü sınıfı olmadığını hiç sıkılmadan iddia ediyorlardı... Fakat, İstanbul, İzmir, Konya, Erzurum, Ankarada kurulan işçi ve köylü teşkilâtları ve son zamanlardaki hareketleri, Türkiyede büyük bir inkılâpçı kuvvetin — işçi ve köylü sınıflarının — mevcut olduğunu gösterdi.

...Bir zamanlar, Türkiyede komünist teşkilâtının yaşayamayacağı söyledilerdi. Fakat, Türkiye'nin muhtelif şehirlerinden komünistlerin Kongreye muralıhas göndermiş olmaları başka bir şeyi ifade eder: Türkiye'de işçi ve köylülerin teşkilâtları genişliyor ve kuvvetleniyor...

Bu coşkun günlerde, bu fırtınalı devrede, memleketimizde istismarcı sınıflar temellerine kadar sarsıldıkları bir sırada, halkımızın kendi mukadderatını kendi ellerine alması zarureti hâsıl olmuştur. Komünist Partisi halka doğru yolu göstermelidir. Komünist Partisinin vazifesi, yabancı düşmanlara karşı, istilâcılara karşı mücadeledir. Bununla beraber, Komünist Partisinin diğer mühim vazifesi, iç düşmanlara karşı, halkın sırtından tufeyli geçinen sınıflara karşı mücadeledir. Ancak bu iki vazifeyi yerine getirmekle, sınıf ayrılıklarını yok etmekle, ancak bu suretle Türkiye Komünist Partisi, ezilen işçi ve köylülerin karşısında borcunu eda etmiş sayılabilir...

Yaşasın, Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın, bütün dünya emekçilerinin tesanüdü! Yaşasın, III. Enternesyonal!»

Türkiye Komünist Partisinin I. Kongresi, Türk komünistlerine canlılık, kurtuluş ve devrim savaşında emekçilere yeni bir kuvvet verdi. Türk yurtseverleri, emperyalizme karşı savaşta önemli başarılar kazandılar. Öte yandan, burjuva — toprak ağaları hükümeti, işçi ve köylülere karşı baskısını arttırdı; işçi ve komünist hareketlerini boğmak için her araca, bütün gücüyle, başvurdu. Aynı zamanda reaksiyon, gericiler, halkın cahil ve çok geri kalmış tabakaları arasında din ve milliyetçilik bağnazlığını körüklediler. Azerbaycan Komünist Partisinin II. Kongresinde konuşan M. Suphi şöyle dedi:

«Türkiyede komünist bayrağı dalgalanmadıkça, oradan din ve milliyetçilik taassubunun kara bulutları esecek ve Şarkın siyasi ufuklarını karartacaktır. Şarkın siyasi ufuklarını temizlemek ve sosyal inkılâbı sağlamak için, Türkiye Komünist Partisinin keskin kılıcı, İttihatçıların, Anadolu'da mürteci mutaassıpların başları ucunda sallanmalıdır.»

Gelişen duruma bakarak, M. Suphi, memlekete gitmek gerektiğini hesap etti. Onun bu kararına, belli bir ölçüde, Mustafa Kemal'in gönderdiği mektup etki yaptı. Bu mektupta, Büyük Millet Meclisine TKP-nin bir heyet göndermesi, Türkiye Komünist Partisinden «müsbet ve maddi yardım görmek için» sürekli bir bağ kurulması teklif ediliyordu.

M. Suphi, yurda dalan yabancılara karşı yürütülen savaşlara doğrudan doğruya katılmak, cephelere gidip dövüşmek için sabırsızlanıyordu. Türk komünistlerinden kurulan Gönüllü Alayı'nın başında, Bakü'den yola çıktı. Bu Alay, o sıralarda hâlâ Türkiye ile Azerbaycanı birbirinden ayıran ve Taşnakların elinde bulunan Ermenistandan, Menşeviklerin elinde bulunan Gürcistandan geçmek zorundaydı. Alay, bu yolu söküp Anayurda ulaşamadı. Bu durumda, M. Suphi, en yakın silâh arkadaşlarından 14 kişiyle beraber Ankaraya gitmeye karar verdi. Kendisiyle beraber giden yoldaşların arasında Genel Sekreter Ethem Nejat, Merkez Komitesi üyelerinden Hilmioğlu Hakkı, Nazmi, İsmail, Çitoğlu vardı. Bu komünistlerin Anadolu'da görünmesi, Ankara hükümetini telâşa düşürdü. Doğu orduları komutanı Kâzım Karabekir paşaya, hemen şifreli emir verildi: «M. Suphi Ankaraya ulaşmamalıdır. Vaziyete göre hareket ediniz» denildi. Azılı bir gerici olan Karabekire gün doğuvermiş, yukardan gelen buyruğu istediği gibi anlamıştı. M. Suphi ve arkadaşlarına, tâ Karstan Trabzona kadar, olmadık engeller, zorluklar çıkarıldı, bir sürü kışkırtmalar yapıldı. Ama, Suphiler yollarına devam ettiler. 28 Ocak 1921 günü akşamı Trabzona vardılar. Jandarmalar, polisler yollarını kestiler. Gizli polis — Askeri polis — adamlarını Suphilerin üzerine saldırttılar. M. Suphi ve arkadaşlarını yakaladılar, bileklerine kelepçe vurdular. Sonra, onları, önceden hazırlanmış,

otorlu bir takaya bindirdiler. Motor hemen Karadenize açıldı. Aha sonra, başka bir motor aynı rota üzerinden yola çıktı. İkinci otorda, Muhafız Komutanı Topal Osman'ın adam öldürmek için ıllandığı silâhlılar vardı. 28 Ocağı 29-a bağliyan gece, arkadan gelen âhl motor, Suphilerin bindirilmiş olduğı takaya rampa etti. anlı bir boğuşma oldu. 15 komünist, bileklerindeki kelepçelerle öğüştüler. Böyle savaşarak ölüler. Bu kahramanların olülerini, aradenizin dalgaları karaya vurdu...

Türkiye halkı, bu devrimci, bu yiğit evlâtlarıyla övünür. Mustafa phi ve arkadaşlarını kahpece, barbarca öldürenler, uğrunda bu hramanların canlarını verdikleri dâvayı, M. Suphinin kurduğı irkiye Komünist Partisini öldüremediler. Bu parti yaşıyor ve vaşıyor. M. Suphi'nin dediğı gibi: «Hapis, zindan, kan, ateş, lkin savaşını, milli kurtuluş ve demokrasi hareketini durduramaz!»

Y. R.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XXII. Kongresinde kabul edilmiştir.

Bildiri

Komünist ve İşçi partileri temsilcilerinin 1960'da Moskova'da toplanan ve önemli milletlerarası dünya komünist ve İşçi hareketi meselelerini görüşen konferansı üstüne

Komünike

Türkiye Komünist Partisi

Doğuşu, Kuruluş, Gelişme yolları

Türkiye Komünist partisi tarihinden sayfalar.

İÇİNDEKİLER

Jhon Gonllan

İngiltere parlâmento seçimlerinden sonra 1

Friedl Fürnberg

Kapitalizmde ve sosyalizmde çok partili sistem 14

Vladimir Koutski

İdeolojik mücadelenin bazı meseleleri 24

I. ENTERNASYONALİN YÜZÜNCÜ YILDÖNÜMÜ

Milletlerarası ilmi toplantı 35

TARİHTEN SAYFALAR

Zisis Zografos

Yunanistan iç savaşından çıkarılacak sonuçlar 50

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNDE

SBKP Leninci genel hattı uyguluyor 64

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Ölümsüz savaşçılar 69

Mustafa Suphi 76

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe Oscure 2, Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r, Nicosia

Rusçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» — Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3